

**UNIVERZITA KARLOVA**

**Právnická fakulta**

**Jana Soukupová**

**Umělá inteligence jako výzva pro soukromé  
právo**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Zdeněk Kučera, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 14. 07. 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 184 021 znaků včetně mezer.

Jana Soukupová

V Praze dne 14. 07. 2020

## **Poděkování**

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu této diplomové práce, JUDr. Zdeňku Kučerovi, Ph.D., za jeho ochotu vést tuto diplomovou práci a za jeho cenné připomínky a rady.

## Obsah

Úvod.....	1
1) Cíl práce a použitá metodologie.....	2
2) Současný stav poznání .....	3
3) Výzkumné otázky.....	3
4) Systematika práce.....	4
1. Pojem a význam umělé inteligence .....	6
1.1. Umělá inteligence .....	6
1.1.1. Co je inteligence? .....	6
1.1.2. Co je umělá inteligence? .....	7
1.1.3. Pokusy o právní definici umělé inteligence .....	10
1.2. Typy umělé inteligence .....	12
1.2.1. Narrow AI a Artificial General Intelligence.....	12
1.2.2. Software-based a Hardware-based AI.....	13
1.3. Rizika spojená s umělou inteligencí .....	14
1.4. Význam umělé inteligence pro právo .....	16
2. Umělá inteligence a české soukromé právo .....	18
2.1. Umělá inteligence jako věc.....	18
2.1.1. Umělá inteligence jako výrobek.....	23
2.2. Umělá inteligence jako software/počítačový program .....	25
2.3. Umělá inteligence jako autorské dílo .....	27
2.3.1. Umělá inteligence jako autor nebo původce vynálezu.....	28
2.4. Dílčí závěry.....	30
3. Umělá inteligence jako subjekt práva .....	33
3.1. Právní subjekty .....	35
3.2. Koncept osoby .....	36
3.2.1. Kočka Šklíba .....	38
3.2.2. Člověk .....	39
3.2.3. Odpovědný subjekt.....	40
3.3. Osoby podle českého práva .....	41
3.3.1. Fyzické osoby.....	41
3.3.2. Právnícké osoby .....	42
3.4. Umělá inteligence jako osoba.....	44
3.5. Možné modely právní osoby pro umělou inteligenci .....	45
3.5.1. Pragmatický model .....	45
3.5.2. Morální model.....	48

3.6. Umělá inteligence jako otrok.....	50
3.7. Umělá inteligence jako americká LLC .....	53
3.8. Dílčí závěr.....	54
4. Právní úprava umělé inteligence v budoucnu .....	56
4.1. Regulace nových technologií .....	57
4.2. Soukromoprávní odpovědnost a umělé inteligence jako regulační výzva .....	60
4.2.1. Objektivní odpovědnost.....	61
4.2.2. Pojištění .....	62
4.3. Zavedení elektronické osoby.....	63
Závěr.....	65
Seznam použitých zkratk.....	68
Seznam použitých zdrojů .....	70
Abstrakt .....	79
Abstract .....	80

## Úvod

Umělá inteligence se díky technologickému pokroku v posledních letech dostala do popředí jako jedno z hlavních celospolečenských témat. Většině lidí se přitom vybaví její pojetí v populární literatuře či filmografii. To většinou zahrnuje plně myslící a uvažující humanoidní roboty a jejich snahu vydobýt si svobodu a podrobit lidskou rasu svojí nadvládě. Realita je ovšem mnohem méně dramatická. Umělá inteligence v současné podobě představuje spíše vysoce sofistikované algoritmy, u kterých je zatím velmi nepravděpodobné, že by v následujících dekadách (a zdali vůbec někdy) získaly vědomí či emoce.<sup>1</sup> I tak představuje umělá inteligence jak pro právo, tak pro celou společnost poměrně zásadní téma, se kterým se musí vypořádat. Společnost by se v dnešní době neměla obávat nadvlády umělé inteligence, ale spíše míry její inteligence, která v mnohém již dnes překonává lidské možnosti.<sup>2</sup> Samoříditelné automobily, drony, robotické vysavače, lékařské diagnostické přístroje či webový vyhledávač Googlu<sup>3</sup> – to vše jsou příklady umělé inteligence, se kterou se můžeme již dnes denně setkat. S postupným vývojem lze očekávat, že mnoho dalších přístrojů na bázi umělé inteligence se stane běžnou součástí lidských životů. Z tohoto důvodu je zásadní, aby si společnost v první řadě uvědomila, jak chce poznatky z oblasti umělé inteligence využívat. Právě volba toho, jak chceme, aby tato technologie fungovala (či aby vůbec vznikala), ovlivní její budoucí podobu a schopnosti.<sup>4</sup>

Výše uvedená konstatování souvisí také s tím, jak by mělo na umělou inteligenci reagovat právo. Objevují se otázky, zdali by právo nemělo regulovat například již samotný výzkum umělé inteligence<sup>5</sup> nebo její užívání, zejména v souvislosti s autonomními zbraněmi.<sup>6</sup> Dalšími frekventovanými otázkami spojenými s umělou inteligencí je problematika občanskoprávní i trestněprávní odpovědnosti. Obdobně diskutované je i téma umělé inteligence a ochrany osobních údajů a práva na soukromí. Umělá inteligence se tudíž stala zásadním tématem napříč různými právními odvětvími. Nejsilněji ale momentálně rezonuje na poli soukromého práva. Pokud algoritmus samoříditelného automobilu dojde k závěru, že zahne doleva, a tím

---

<sup>1</sup> Obdobně například HARARI, Yuval. *21 Lessons for the 21st Century*. Great Britain: Jonathan Cape, 2018. ISBN 978-1-78733-087-0, s. 68-69.

<sup>2</sup> BOSTROM, Nick. *Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies*. Oxford: Oxford University Press, 2014. ISBN 978-0-19-873983-8, s. 14-20.

<sup>3</sup> *Ibid.*, s. 18-19.

<sup>4</sup> TEGMARK, Max. *Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence*. United States of America: Penguin Books, 2017. ISBN 978-0-14-198180-2, s. 161-163.

<sup>5</sup> *Ibid.*, s. 108.

<sup>6</sup> *Ibid.*, s. 110-118.

způsobí náraz automobilu do zdi, kdo bude za odpovědný za vzniklou škodu? Výrobce? Provozovatel? Řidič? Nikdo? A kdo by vůbec *měl být* odpovědný? Stejná otázka se nabízí i v dalších případech – například u rad poskytnutých chatbotem nebo při diagnostice provedené lékařským přístrojem na bázi umělé inteligence. Obdobně aktuální je i otázka, kdo je autorem skladby vytvořené umělou inteligencí nebo zda je smlouva uzavřená elektronickými agenty platná. Se všemi těmito příklady souvisí i současně vznikající debata o tom, jestli by se umělá inteligence neměla stát subjektem právních vztahů.<sup>7</sup>

Výše uvedené a mnohé další případy potvrzují, že je nutné, aby se i právo začalo věnovat problematice umělé inteligence. I když je tato technologie v mnoha ohledech teprve v začátcích, její rozmach v každodenním životě lidí bude s největší pravděpodobností stále výraznější a právo na to musí být připraveno reagovat. V tomto směru totiž umělá inteligence představuje novou a nevšední výzvu.

### 1) Cíl práce a použitá metodologie

Cílem této práce je *analýza soukromoprávních aspektů umělé inteligence* a identifikace klíčových otázek spjatých s touto problematikou. V tomto se práce zaměřuje na komplexnější pohled na tuto problematiku. Pozornost bude zejména věnována *otázce právní osobnosti umělé inteligence* a rozboru jejího současného postavení v rámci soukromého práva. Zároveň se pokusím navrhnout možná řešení některých problematických otázek s tímto spojených.

Okrajově se práce bude dotýkat i problematiky *soukromoprávní odpovědnosti*. Cílem práce ovšem není poskytnout vyčerpávající analýzu různých odpovědnostních modelů ani nabídnout nového, ideálního budoucího modelu. Cílem práce také není podrobný rozbor autorskoprávních aspektů umělé inteligence či problematiky ochrany soukromí, i když i těmto tématům bude určitý prostor věnován.

Převažující metodou prostupující celou kvalifikační práci bude *analýza*. V první části práce, která je zaměřena na vymezení základních teoretických východisek a uvedení do problematiky umělé inteligence, převažuje metoda *deskriptivní*. V průběhu práce, zejména potom v poslední části práce, jejímž cílem je nabídnout i pohled *de lege ferenda*, bude použita také metoda *preskriptivní*. V práci bude užita také *komparativní metoda*.

---

<sup>7</sup> Například ZIBNER, Jan. Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 17 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>, s. 19-49.

## 2) Současný stav poznání

Pojem umělá inteligence použil poprvé v 50. letech americký informatik John McCarthy. Myšlenka vytvoření autonomního stroje je ovšem mnohem starší. Zabýval se jí předtím například Alan Turing a první náznaky sahají až do 19. století k Adě Lovelace.<sup>8</sup> Postupem času se umělá inteligence a problematika s ní spojená stala jedním z nejpopulárnějších témat prostupujících napříč většinou vědních oborů, právo nevyjímaje. Právní vizionář Richard Susskind prorokoval její význam pro právo již v 80. letech<sup>9</sup>, velké pozornosti se ovšem umělé inteligenci dostává až v posledních letech, zejména v souvislosti s nástupem autonomních vozidel. Společně s postupným rozvojem této technologie se navíc objevují stále nové problémy a situace, na které je potřeba, aby právo reagovalo, neboť žádná právní úprava „šitá na míru“ zatím neexistuje.<sup>10</sup> Na poli soukromého práva je bezesporu největší pozornost v souvislosti s umělou inteligencí věnována občanskoprávní odpovědnosti. Této problematice se věnuje celá řada publikací<sup>11</sup>, jejichž cílem je buď snaha aplikovat současnou právní úpravu, nebo se naopak pokoušejí nalézt nový odpovědnostní model. Jedná se při tom o zcela zásadní bádání, neboť je pravděpodobné, že ten, kdo jako první nastaví optimální podmínky soukromoprávní odpovědnosti, bude sloužit jako vzor pro další právní řády.<sup>12</sup> Součástí publikací zaměřených na umělou inteligenci jsou také otázky související s právní osobností, konkrétně s možným vznikem tzv. elektronické osoby. Jiné publikace pak věnují pozornost autorskoprávní problematice nebo ochraně soukromí. Na základě výše uvedeného je možné konstatovat, že se jedná o aktuální téma, které si zaslouží komplexnější zpracování.

## 3) Výzkumné otázky

V diplomové práci budou řešeny následující výzkumné otázky:

---

<sup>8</sup> RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter. *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. 3. vydání. New Jersey: Prentice Hall, 2009, ISBN 978-0136042594, s. 14.

<sup>9</sup> Svoji publikaci *Expert systems in Law* napsal Susskind již v roce 1986.

<sup>10</sup> V zahraničí je možné nalézt určité dílčí výjimky, nikoliv však soukromoprávní. Například v Německu byl zaveden pojem autonomního vozidla do zákona o silničním provozu. Obdobně byl v Nevadě schválen zákon umožňující jízdu autonomních vozidel. Více k tomuto tématu viz STONE, Peter; BROOKS, Rodney a kol. *Artificial Intelligence and Life in 2030. One Hundred Year Study on Artificial Intelligence: Report of the 2015-2016 Study Panel, Stanford University, Stanford, CA*. [online]. září 2016. [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <http://ai100.stanford.edu/2016-report>; MIKEŠ, Stanislav. Vybrané otázky odpovědnosti za škodu způsobenou autonomním vozidlem. *Právní rozhledy*, 2018, č. 13-14, s. 471-480.

<sup>11</sup> Příkladem je zde celá řada, jak z české, tak zahraniční literatury. Pro ilustraci například TOMÍŠEK, Jan. Jaký je ideální model odpovědnosti za autonomní systém? *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 18, [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/10452>, s. 29-54 nebo SCHERER, Matthew U. Regulating Artificial Intelligence Systems: Risks, Challenges, Competencies, and Strategies. *Harvard Journal of Law & Technology*, 2016, roč. 29, č. 2.

<sup>12</sup> POLČÁK, Radim. Odpovědnost umělé inteligence a informační útvary bez právní osobnosti. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 11, s. 25-26.



1) Jaké je postavení umělé inteligence v současném českém soukromém právu?

V rámci zodpovězení této otázky bude zkoumáno, co je umělá inteligence z hlediska současného práva, jaké z toho plynou důsledky (zejména v oblasti odpovědnosti) a jaké jsou limity tohoto současného pojetí (v této souvislosti jde například o nehmotnou, softwarovou povahu umělé inteligence, která pak naráží na pojetí výrobku ve smyslu směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky).

2) Mohla by mít umělá inteligence status soukromoprávní osoby?

Tato otázka se dotýká toho, zdali je možné, aby umělá inteligence byla v budoucnu právním subjektem, za jakých podmínek a jak by takový model fungoval.

3) Je současná právní úprava v rámci občanského práva dostačující, nebo je nezbytná nová regulace?

Třetí výzkumná otázka se týká možné budoucí regulace umělé inteligence. V rámci otázky bude zkoumáno, zda je současná právní úprava postačující, nebo je potřeba hledat nové instituty.

#### 4) Systematika práce

Práce je systematicky rozdělena do čtyř částí. *První část* se zabývá rozborem umělé inteligence jakožto technologie. Předmětem je zejména její (neexistující) definice a právní důsledky, které z toho vyplývají, její druhy a rizika. Cílem této kapitoly je zejména teoretický úvod do problematiky a snaha přiblížit fungování této technologie, poukázat na její specifika a nastínit její dopady na celou společnost. Tato kapitola je klíčová hlavně pro celkové pochopení dané problematiky. Je totiž důležité rozumět tomu, jak umělá inteligence funguje, abychom věděli, jak na ni máme aplikovat současné právní instituty nebo dokázali navrhnout její vhodnou regulaci.

*Druhá část* práce je věnována rozboru umělé inteligence v rámci českého občanského práva. V této části je analyzována právní povaha umělé inteligence jako věci, případně výrobku, díla či softwaru a důsledky z toho vyplývající.

*Třetí část* práce je zaměřena na rozbor tzv. elektronické osoby. Předmětem analýzy je otázka, zdali by umělá inteligenci někdy mohla dosáhnout statusu osoby a za jakých podmínek. Tato otázka je stěžejní, neboť je základem pro odpovědi na další otázky spojené s umělou inteligencí, zejména s jejím právním a protiprávním jednáním.

*Čtvrtá část* pak tvoří širší pojednání o soukromoprávní regulaci umělé inteligence se zaměřením na možnou harmonizaci v rámci Evropské unie, úpravu odpovědnosti a vzniku

nového pojištění a celkově úvahu nad tím, zdali je společensky žádoucí, aby právo umělou inteligenci nějakým způsobem regulovalo.

# 1. Pojem a význam umělé inteligence

## 1.1. Umělá inteligence

Ještě předtím, než se práce bude věnovat soukromoprávním aspektům umělé inteligence, je potřeba vymezit, co vůbec umělá inteligence je a jaké jsou její druhy. V současné době totiž existuje celá řada definicí tohoto pojmu, stejně tak je rozlišováno několik jejích druhů. Umělá inteligence může být považována za *oblast vědy a techniky*, jejímž cílem je pochopení fungování lidské mysli a vytvoření inteligentní stroju.<sup>13</sup> Za umělou inteligenci bývá označován také samotný *software*, případně systém, s určitými vlastnostmi a schopnostmi.<sup>14</sup> Z tohoto důvodu je pojem umělá inteligence považován za poměrně širokou kategorii, pod kterou spadá více možností jejího vymezení a klasifikování. Cílem této kapitoly je proto vymezení základních pojmů.

### 1.1.1. Co je inteligence?

Před definováním pojmu umělé inteligence, je třeba definovat samotný pojem *inteligence*. Důvodem je to, že problém definování umělé inteligence spočívá zejména v rozmanitosti pojmu inteligence.<sup>15</sup> Na vymezení tohoto pojmu nepadá mezi odbornou veřejností shoda. Tegmark například pracuje s definicí inteligence jako „*schopnosti dosáhnout komplexních cílů*“.<sup>16</sup> Obdobně Harari považuje za inteligenci „*schopnost řešit problémy*“.<sup>17</sup> Oba se nicméně shodují na tom, že inteligence není to samé jako vědomí, jak se nám snaží vnutit příběhy science fiction.<sup>18</sup> Právě ztotožňování pojmů jako inteligence a umělá inteligence s vědomím vede k obecným představám o humanoidních robotech a opomíjí současný stav vědy a využití umělé inteligence.

Inteligenci můžeme rozlišit na tzv. *specializovanou inteligenci* (angl. narrow intelligence) a *obecnou inteligenci* (angl. broad intelligence). Za specializovanou inteligenci je považována schopnost dosáhnout pouze určitého cíle, zatímco obecná inteligence

---

<sup>13</sup> RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter., 2009, op. cit., pozn. 8, s. 1.

<sup>14</sup> Srov. MYŠKA, Matěj a Jan ZIBNER. Umělá inteligence jako aktuální výzva právu aneb právo pro 21. století. [online]. 2018 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2019/04/11/umela-inteligence-vyzva-autorstvi/>; ZIBNER, Jan. Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence. *Revue pro právo a technologii e.* [online]. 2018, č. 17, [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>, s. 22.

<sup>15</sup> SCHERER, Matthew U. Regulating Artificial Intelligence Systems: Risks, Challenges, Competencies, and Strategies. *Harvard Journal of Law & Technology*, 2016, roč. 29, č. 2, s. 359.

<sup>16</sup> TEGMARK, Max., 2017, op. cit., pozn. 4, s. 50.

<sup>17</sup> HARARI, Yuval., 2018, op. cit., pozn. 1, s. 69.

<sup>18</sup> Ibid., s. 68-69; TEGMARK, Max., 2017, op. cit., pozn. 4, s. 43.

umožňuje dosáhnout jakéhokoliv cíle.<sup>19</sup> Toto dělení slouží zejména k odlišení člověka a AI, neboť momentálně pouze lidé disponují obecnou inteligencí.<sup>20</sup> Lidská inteligence v tomto případě zároveň funguje jako jakési měřítko pro možnosti AI, zatímco pro cokoli převyšující lidské možnosti bývá užíváno termínu *superintelligence*.<sup>21</sup>

Existují ovšem také přístupy, které neomezují pojetí inteligence schopnostmi člověka, a nesrovnávají inteligenci AI s lidskou inteligencí. Sám John McCarthy, tedy člověk, který termín umělá inteligence poprvé použil, tvrdil, že stroje by mohly disponovat odlišným typem inteligence než lidé.<sup>22</sup> V souvislosti s tím bývá pojem inteligence nahrazován pojmem *racionalita*.<sup>23</sup> Dle Russela a Norviga má být racionalita měřítkem „ideálního výkonu“, nikoliv pouze měřítkem z hlediska „věrnosti výkonu lidí“.<sup>24</sup> Dle tohoto kritéria je racionálním systém, který „dělá „správnou věc“, vzhledem k tomu, co ví.“<sup>25</sup>

### 1.1.2. Co je umělá inteligence?

Jak již bylo zmíněno v předchozí části, pojem umělá inteligence formuloval poprvé John McCarthy. Ten za umělou inteligenci považoval: „vědu a techniku výroby inteligentních strojů, zejména inteligentních počítačových programů.“<sup>26</sup> Dnes existuje celá řada definic, které více či méně vycházejí právě z definice inteligence samotné. Russel a Norvig například shromáždili rovnou osm možných definic AI, které jsou uvedeny v níže přiložené tabulce. Definice jsou rozděleny podle toho, jestli vycházejí z racionality nebo z porovnání možností AI s možnostmi lidskými.<sup>27</sup>

---

<sup>19</sup> TEGMARK, Max., 2017, op. cit., pozn. 4, s. 39.

<sup>20</sup> Ibid., s. 50.

<sup>21</sup> Ibid., s. 39.

<sup>22</sup> GUIHOT, Michael.; MATTHEW, Anne.; SUZOR, Nicolas. Nudging robots: Innovative solutions to regulate artificial intelligence. *Vanderbilt Journal of Entertainment & Technology Law*, 2017, č. 20(2), s. 394 odkazující na McCARTHY, John. *What Is Artificial Intelligence?*, STAN. U. [online]. Dostupné z: <http://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai/whatisai.html>.

<sup>23</sup> RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter., 2009, op. cit., pozn. 8, s. 1.

<sup>24</sup> Ibid.

<sup>25</sup> Ibid.

<sup>26</sup> McCARTHY, John. What is artificial intelligence. [online]. 2007 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.pdf>.

<sup>27</sup> RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter., 2009, op. cit., pozn. 8, s. 2.

<p><b>Myslet lidsky</b></p> <p>„Nové vzrušující úsilí, aby stroje myslely... stroje s myslí, v úplném a skutečném smyslu.” (Haugeland, 1985)</p> <p>“[Automatizace činností], které jsou spojeny s lidským myšlením, činnosti jako je rozhodování, řešení problémů, učení...” (Bellman, 1978)</p>	<p><b>Myslet racionálně</b></p> <p>„Studium mentálních schopností pomocí výpočetních modelů.” (Charniak and McDermott, 1985)</p> <p>„Studium výpočtů, které umožňují vnímat, uvažovat a jednat.” (Winston, 1992)</p>
<p><b>Jednat lidsky</b></p> <p>„Umění vytváření strojů, které vykonávají funkce, které vyžadují inteligenci v případě, že jsou vykonávány lidmi.” (Kurzweil, 1990)</p> <p>„Studie, jak přimět počítače, aby dělaly věci, v nichž jsou lidé v tuto chvíli lepší.” (Rich and Knight, 1991)</p>	<p><b>Jednat racionálně</b></p> <p>„Výpočetní inteligence je studie designu inteligentních agentů.” (Poole et al., 1998)</p> <p>„AI se zabývá inteligentním chováním nástrojů.” (Nilsson, 1998)</p>

Zdroj: RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter. *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. 3. vydání. New Jersey: Prentice Hall, 2009. ISBN 978-0136042594, s. 2.

Přestože výše uvedené definice nabízejí zajímavý pohled na polysémantičnost pojmu umělé inteligence, pro účely právní analýzy představují příliš široké a abstraktní pojetí tohoto pojmu. Je z nich zároveň patrný jeden z hlavních problémů regulace AI, tedy problém vytvoření její právní definice. I přestože samo právo často pracuje s abstraktními pojmy, právní definice stojící na pojmech jako „inteligence“, „chování“ či „učení“ by mohla přinést více otázek než odpovědí. Není proto až tak překvapivé, že existují také přímočařejší přístupy, které zjednodušeně za AI považují *software*, který je schopen určité míry autonomie. Tento postoj k AI bude aplikován i v této práci.

V této souvislosti je také vhodné odlišit pojem AI od pojmu *robot*. Tyto pojmy totiž bývají často užívány jako synonyma, ač se ne vždy musí jednat o to samé. Robotika byla původně věda oddělená od výzkumu umělé inteligence, až postupem času se stala jejím podoborem.<sup>28</sup> Robot je stroj, má tedy hmotnou podobu a je schopen provádět nejrůznější úkoly, zejména manipulaci s objekty ve vnějším světě.<sup>29</sup> Příkladem robota může být například

<sup>28</sup> FRANKISH, Keith. *The Cambridge Handbook of Artificial Intelligence*. Cambridge University Press, 2014. ISBN 9781139046855, s. 29.

<sup>29</sup> RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter., 2009, op. cit., pozn. 8, s. 971.

robotický vysavač.<sup>30</sup> Současná úroveň vědy a techniky dnes již navíc umožňuje, že se robot a AI překrývají.<sup>31</sup> Umělou inteligenci je v tomto případě nutné vnímat jako „mozek“ robota, který mu umožňuje samostatně fungovat ve vnějším světě. Nicméně vždy bude nutné zkoumat, zda konkrétní robot disponuje umělou inteligencí či nikoliv. V rámci této práce bude pojem robot užíván jako synonymum umělé inteligence.

Další pojem, často užívaný v souvislosti s AI, je *algoritmus*. Algoritmus je možné definovat jako soubor postupů pro řešení problémů v určitém množství kroků, kdy dochází k transformaci dat na vstupu do určitého výstupu.<sup>32</sup> Nejedná se ovšem o software samotný, pouze o jeho základ.<sup>33</sup> Zároveň se nedá říct, že by každý algoritmus byl dostatečně sofistikovaný, aby byl základem umělé inteligence. Pouze ty algoritmy, které jsou schopny napodobit lidský myšlenkový proces a jsou schopny se samy učit, dosahují této kvality.<sup>34</sup>

Posledním pojmem, který je nutné pro účely této práce vysvětlit, je pojem *elektronický agent*.<sup>35</sup> Jedná se o inteligentní software, který je schopen komunikovat, vnímat své prostředí a sám iniciovat a uzavírat smlouvy, a to bez jakéhokoliv zásahu člověka.<sup>36</sup> Jako jedna z hlavních vlastností těchto agentů bývá zmiňována jejich autonomie. Jak ovšem poznamenávají Balke a Eymann – i přestože jsou elektroničtí agenti schopni sami vstupovat do smluvních vztahů bez zásahu člověka, nevstupují do těchto vztahů sami za sebe, nýbrž za svého vlastníka.<sup>37</sup> To s sebou přináší celou řadu právních problémů, zejména otázku závaznosti a platnosti tohoto jednání, případně otázku odpovědnosti. České právo pojem elektronických agentů nezná a ani občanský zákoník z roku 2012 s nimi nepočítá. Kde se s tímto pojmem ovšem dá v právním prostředí setkat, je Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace. Ta elektronické agenty nazývá automatizovanými informačními

---

<sup>30</sup> Ibid., s. 29.

<sup>31</sup> FRANKISH, Keith. *The Cambridge Handbook of Artificial Intelligence*. Cambridge University Press, 2014. ISBN 9781139046855, s. 27.

<sup>32</sup> Srov. WOODROW, Barfield. Towards a law of artificial intelligence. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed. *Research Handbook on the Law of Artificial Intelligence*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2018. ISBN 978 1 78643 904 8, s. 4.

<sup>33</sup> HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů)*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6, s. 521.

<sup>34</sup> Srov. WOODROW, Barfield. Towards a law of artificial intelligence. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed. 2018, op. cit., pozn. 32, s. 4.

<sup>35</sup> Někdy též označovaný jako softwarový agent, autonomní agent, softbot či taskbot.

<sup>36</sup> WEITZENBOECK, EMILY M. Electronic Agents and the Formation of Contracts. *International Journal of Law and Information Technology*. [online]. 2001, roč. 9, č. 3 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2173226>.

<sup>37</sup> BALKE, Tina. The conclusion of contracts by software agents in the eyes of the law. [online]. 2008 [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: [https://www.researchgate.net/publication/221456172\\_The\\_conclusion\\_of\\_contracts\\_by\\_software\\_agents\\_in\\_the\\_eyes\\_of\\_the\\_law](https://www.researchgate.net/publication/221456172_The_conclusion_of_contracts_by_software_agents_in_the_eyes_of_the_law), s. 772.

systemy a považuje za ně „počítačový program nebo jiný elektronický či automatizovaný prostředek používaný k zahájení jednání nebo reakci na datové zprávy, aniž by byla nutná kontrola nebo zásah fyzické osoby pokaždé, když je zahájena komunikace nebo systém reaguje na příchozí zprávu.“<sup>38</sup>

Na závěr ještě zbývá vyřešit otázku, v čem je umělá inteligence natolik odlišná od jiných technologií, tedy například od běžného počítačového programu. Odpověď na to je nicméně poměrně jednoduchá – je to její *autonomie*.<sup>39</sup> Bekey definuje autonomii jako schopnost fungovat v reálném světě bez jakékoliv vnější kontroly po delší časový úsek.<sup>40</sup> AI je tedy schopná vnímat své okolí, sbírat a zpracovávat o něm informace a následně se sama rozhodnout, jakou akci provede.<sup>41</sup> Díky tomuto aspektu může AI snadno přestat být pouhým nástrojem v rukou člověka. S tím jsou samozřejmě spojena i určitá rizika této technologie. Více k nim v kapitole 1.3. této práce.

### 1.1.3. Pokusy o právní definici umělé inteligence

Stejně jako jiné obory, i právo se snaží vytvořit definici umělé inteligence. Přestože české právo zatím s žádnou definicí nepřichází, je možné ohlédnout se v tomto směru do zahraničí. Příkladem může být například Jižní Korea, která zavedla do svého právního řádu pojem *inteligentního robota*.<sup>42</sup> Toho definuje jako „mechanické zařízení, které samo vnímá vnější prostředí, vyhodnocuje situace a samo se pohybuje.“<sup>43</sup>

Aktivitu v souvislosti s AI projevuje také Evropská unie, která v rámci svojí agendy vydala v posledních letech celou řadu sdělení, studií, reportů a vodítek.<sup>44</sup> V rámci těchto dokumentů vzniklo několik pokusů o definici. Jako první s definicí přišla samotná Komise v roce 2018 ve svém Sdělení, ve kterém umělou inteligenci definovala jako „*systemy vykazující inteligentní chování v podobě vyhodnocování svého okolí a následného*

---

<sup>38</sup> United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts. [online]. Dostupné z: [https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/06-57452\\_Ebook.pdf](https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/06-57452_Ebook.pdf).

<sup>39</sup> POLČÁK, Radim, 2018, op. cit., pozn. 12, s. 24.

<sup>40</sup> BEKEY, George A. *Autonomous Robots: From Biological Inspiration to Implementation and Control (Intelligent Robotics and Autonomous Agents series)*. Cambridge: MIT Press, 2017. ISBN 978-0262534185, s. 1.

<sup>41</sup> HIGH-LEVEL EXPERT GROUP ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE. A Definition of AI: Main Capabilities and Disciplines: Definition developed for the purpose of the AI HLEG's. [online]. 2019 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=56341](https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=56341), s. 1-3.

<sup>42</sup> KOLAŘÍKOVÁ, Linda. Odpovědnost (za) robota aneb právo umělé inteligence. *Bulletin Advokacie*. 2018, č. 3, s. 12.

<sup>43</sup> § 2 odst. 1 jihokorejského zákona Intelligent Robots Development and Distribution Promotion Act, Act no 13744, dostupné z: [http://elaw.klri.re.kr/eng\\_mobile/viewer.do?hseq=39153&type=lawname&key=robot](http://elaw.klri.re.kr/eng_mobile/viewer.do?hseq=39153&type=lawname&key=robot).

<sup>44</sup> Například Etické pokyny pro zajištění důvěryhodnosti UI, Občanskoprávní pravidla pro robotiku nebo Bílou knihu k umělé inteligenci.

*rozhodování či vykonávání kroků – s určitou mírou autonomie – k dosažení konkrétních cílů.*<sup>45</sup>

Tato definice byla následně přepracována Nezávislou odbornou skupinou na vysoké úrovni pro umělou inteligenci<sup>46</sup>, aby více odpovídala současnému pojetí AI, které nestojí na inteligenci, ale na racionalitě.<sup>47</sup>

AI HLEG proto navrhuje vymezit umělou inteligenci následovně: *“Systémy umělé inteligence jsou softwarové (a případně také hardwarové) systémy navržené lidmi, které mají zadán složitý cíl a jednají ve fyzické nebo digitální dimenzi, přičemž vnímají své prostředí tím, že získávají data, interpretují shromážděná strukturovaná nebo nestruturovaná data, usuzují ze znalostí nebo zpracovávají informace odvozené z těchto dat a rozhodují o nejlepší akci či akcích k dosažení daného cíle. Systémy AI mohou používat symbolická pravidla nebo si vytvořit numerický model; mohou rovněž přizpůsobovat své chování na základě analýzy toho, jak je prostředí ovlivněno jejich předchozími akcemi.*<sup>48</sup>

Jedná se o velmi rozsáhlou definici. Jejím kladem je zejména přístup k AI na základě racionality a nikoliv inteligence.<sup>49</sup> Za její problém ale považuji přílišnou popisnost, zejména ve srovnání s poměrně minimalistickým korejským přístupem. Na druhou stranu korejská definice je vymezena pouze ve vztahu k robotům, tedy nebylo by možné ji aplikovat na čistě softwarovou AI. AI by musela naplnit poměrně široké množství znaků, aby definici naplnila. Nejproblematičtější se v současné době zdá být požadavek na to, že se musí jednat o „systémy navržené lidmi“, což nejspíše vylučuje systémy AI, které budou vytvořeny samy sebou.<sup>50</sup> Vzhledem k tomu, že v současné době není jasné, jakým způsobem se technologie AI budou

---

<sup>45</sup> SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Umělá inteligence pro Evropu. COM/2018/237 final. [online]. 25. 4. 2018 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=51625](http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51625).

<sup>46</sup> Jedná o odbornou skupinu zřízenou Evropskou komisí, jejímž cílem je vytvoření etických pokynů a politických a investičních doporučení.

<sup>47</sup> ČECH, Pavel. Definice umělé inteligence dle Expertní skupiny na umělou inteligenci. *Právní prostor*. [online]. 2019 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/definice-umele-inteligence-dle-expertni-skupiny-na-umelou-inteligenci>.

<sup>48</sup> HIGH-LEVEL EXPERT GROUP ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE. A Definition of AI: Main Capabilities and Disciplines: Definition developed for the purpose of the AI HLEG's. [online]. 2019 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=56341](https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=56341), s. 6.

<sup>49</sup> Definice AI jako „systému vykazující inteligentní chování“ se objevovala v předchozích evropských dokumentech, byla nicméně kritizována právě kvůli vágnímu významu pojmu inteligence. Srov., viz ČECH, Pavel. Definice umělé inteligence dle Expertní skupiny na umělou inteligenci. *Právní prostor*. [online]. 2019 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/definice-umele-inteligence-dle-expertni-skupiny-na-umelou-inteligenci>.

<sup>50</sup> ČECH, Pavel. Definice umělé inteligence dle Expertní skupiny na umělou inteligenci. *Právní prostor*. [online]. 2019 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/definice-umele-inteligence-dle-expertni-skupiny-na-umelou-inteligenci>.



dále vyvíjet, jednodušší definice by se zdála být vhodnější. Ideálním řešením by tedy byla otevřenější a jednodušší definice, která by právu umožňovala její aplikaci na zatím poměrně otevřený výčet možných budoucích typů AI. Obdobný pohled na věc má zřejmě i Komise, když ve své Bílé knize uvádí, že jakákoliv budoucí právní definice AI bude muset být dostatečně flexibilní, aby vyhovovala technickému pokroku, a zároveň dostatečně přesná, aby zajistila nezbytnou právní jistotu.<sup>51</sup>

Z výše uvedeného je patrné, že snaha o legislativní definice naráží na neexistenci jednotné definice a uchopení pojmu umělé inteligence mimo právní prostředí. V tomto směru lze souhlasit s názorem panelu Stanfordské One Hundred Year Study, podle kterého je vhodnějším legislativním přístupem postupná regulace dílčích odvětví, které mohou vykazovat svoje specifika a vyžadovat odlišné přístupy, spíše než snaha o jednotnou úpravu.<sup>52</sup>

## 1.2. Typy umělé inteligence

### 1.2.1. Narrow AI a Artificial General Intelligence

Jednou ze základních klasifikací umělé inteligence je její rozdělení na tzv. *specializovanou* (angl. *narrow*, případně *weak*) AI a *obecnou* (angl. *broad*, případně *general*) AI.<sup>53</sup> Jak již bylo zmíněno v kapitole 1.1.1. této práce, toto rozlišení stojí zejména na vymezení šíře schopností AI. Zatímco specializovaná AI dokáže vykonávat pouze jeden konkrétní úkol, tzv. *Artificial General Intelligence* disponuje mnohem většími možnostmi, neboť je schopna dosáhnout téměř jakéhokoliv cíle.<sup>54</sup> Právě vytvoření AGI je v současnosti hlavním cílem výzkumu v oblasti AI.<sup>55</sup>

V současnosti existuje AI pouze na úrovni specializované AI.<sup>56</sup> To nicméně nemusí nutně znevažovat její schopnosti. Tegmark v tom směru poměrně trefně poznamenává, že jakkoliv lidská inteligence překonává AI v rámci kritéria šíře jejích možností (tedy že člověk v nějaké míře je schopen zvládnout téměř cokoliv), stroje jsou již dnes schopny člověka

---

<sup>51</sup> BÍLÁ KNIHA o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře. COM/2020/65 final. [online]. 19. 2. 2020 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf), s. 16.

<sup>52</sup> STONE, Peter; BROOKS, Rodney a kol. *Artificial Intelligence and Life in 2030. One Hundred Year Study on Artificial Intelligence: Report of the 2015-2016 Study Panel*, Stanford University, Stanford, CA. [online]. září 2016. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://ai100.stanford.edu/2016-report>, s. 48.

<sup>53</sup> GUIHOT, M.; MATTHEW, A. F.; SUZOR, N. P., 2017, op. cit., pozn. 22, s. 393.

<sup>54</sup> TEGMARK, Max., 2017, op. cit., pozn. 4, s. 49; NILSSON, Nils J. *Quest for Artificial Intelligence: A History of Ideas and Achievements*. Velká Británie: Cambridge University Press, 2009. ISBN 9780521122931, s. 388.

<sup>55</sup> Ibid.

<sup>56</sup> BOSTROM, Nick. 2014, op. cit., pozn. 2, s. 19.

překonat právě v té jedné oblasti, pro kterou byly stvořeny. Příkladem může být program DeepBlue, který porazil v šachu Gerryho Kasparova.<sup>57</sup>

Dnešní AI navíc zatím funguje spíše „na pozadí“ společnosti, na rozdíl od jiných technologií které naprosto ovládly běžný život lidí, jako jsou například chytré telefony.<sup>58</sup> V tomto směru by tedy i masové rozšíření současné narrow AI představovalo značnou změnu oproti dnešnímu stavu.<sup>59</sup>

Co když se ale skutečně podaří vytvořit AGI? Co by to pro právo a fungování společnosti znamenalo? Veškeré predikce se v tomto směru zatím ukázaly být zavádějící mylné. Jeden z nedávných reportů například predikoval, že do roku 2020 bude na silnicích až 10 milionů samořiditelných aut.<sup>60</sup> K ničemu takovému ale nedošlo.<sup>61</sup> Na druhou stranu právě nemožnost predikce budoucnosti nových technologií může znamenat, že se s AGI můžeme setkat ze dne na den. Z tohoto důvodu je důležité, aby právo uvažovalo i o takové možnosti a bylo na ni připraveno. Je totiž důvodné se obávat, že pokud by k tomu skutečně došlo, ex post regulace by mohla být již opožděná.

### 1.2.2. Software-based a Hardware-based AI

V již zmíněném Sdělení komise z roku 2018, Komise vymezi dva druhy AI – čistě softwarovou (software-based) a AI zabudovanou do technického vybavení (hardware-based).<sup>62</sup> Za software-based AI pak považuje například vyhledávače nebo virtuální asistenty, za hardware-based autonomní vozidla či drony.<sup>63</sup>

Zajímavé na tomto dělení je, že nemá z technického hlediska nejspíš úplně opodstatnění. Jak uvádí Nilsson v příkladu s počítačem, *„programem obvykle nazýváme software, abychom jej odlišili od hardwarové části počítače. Rozdíl je však ve většině moderních počítačů téměř nepodstatný, neboť často mají některé své programy zabudované*

---

<sup>57</sup> TEGMARK, Max., 2017, op. cit., pozn. 4, s. 51-52.

<sup>58</sup> RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter., 2009, op. cit., pozn. 8, s. 1051.

<sup>59</sup> Ibid.

<sup>60</sup> GREENOUGH, John. 10 million self-driving cars will be on the road by 2020. *Business Insider*. [online]. 2016 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/report-10-million-self-driving-cars-will-be-on-the-road-by-2020-2015-5-6>.

<sup>61</sup> KELSEY, Piper. It's 2020. Where are our self-driving cars?. *Vox*. [online]. 2020 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.vox.com/future-perfect/2020/2/14/21063487/self-driving-cars-autonomous-vehicles-waymo-cruise-uber>.

<sup>62</sup> SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Umělá inteligence pro Evropu. COM/2018/237 final. [online]. 25. 4. 2018 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=51625](http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51625).

<sup>63</sup> Ibid.

*přímo do svých obvodů.*<sup>64</sup> Přestože je možné konstatovat, že z technického hlediska dělení na hardware-based a software-based AI nemá nejspíš opodstatnění, z hlediska právního to může znamenat poměrně zásadní rozdíl. Hardware-based AI totiž může být brána jako věc hmotná (na rozdíl od softwarové AI), což může mít důsledky z hlediska odpovědnosti za vadu výrobku, jak bude rozebráno dále v kapitole 2.1.1. této práce. Dalším praktickým důsledkem pak může být rozdíl v tom, jakou smlouvu lze k AI uzavřít. V případě hardware-based AI jakožto věci bude v praxi užita kupní smlouva (případně smlouva nepojmenovaná, která bude smíšením smlouvy kupní s licenční), zatímco u softwarové AI, která bude nejčastěji považována za autorské dílo, bude v praxi docházet k uzavření licenční smlouvy.<sup>65</sup>

### 1.3. Rizika spojená s umělou inteligencí

Umělá inteligence s sebou přináší i značná rizika a obavy. Z tohoto důvodu vznikají různá stanoviska a vodítka týkající se etických otázek<sup>66</sup> či otázek výzkumu.<sup>67</sup> Zároveň je poměrně hojně diskutována otázka možné budoucí nezaměstnanosti vyvolané rozvojem a využíváním AI.<sup>68</sup> Jedno z nejvýznamnějších rizik spojených s AI je problém její „*neprůhlednosti*“ (tzv. problém *černé skřínky*, angl. black box).

Problém *černé skřínky* se týká případů, u kterých není možné zjistit, jaký byl důvod určitého rozhodnutí, které AI učinila.<sup>69</sup> Jak již bylo zmíněno v kapitole 1.1.2., AI je schopná se na základě množství dat, které sama zpracuje, autonomně rozhodovat a nikoliv pouze následovat předepsané instrukce. Samostatné rozhodování AI ale znamená, že ani její vývojář nemusí odhalit, jak AI ke svým rozhodnutím došla.<sup>70</sup> Tento problém má své důsledky zejména pro občanskoprávní odpovědnost. Objevují se totiž názory, že důsledkem této neschopnosti porozumět jednání AI bude, že v případě škodných událostí nebude možné zjistit

---

<sup>64</sup> NILSSON, Nils J. *Quest for Artificial Intelligence: A History of Ideas and Achievements*. Velká Británie: Cambridge University Press, 2009. ISBN 9780521122931, s. 60.

<sup>65</sup> Obdobně MYŠKA, Matěj. Nový občanský zákoník a licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [online]. 2014, č. 4 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5359>, s. 298.

<sup>66</sup> Například Etické pokyny pro důvěryhodnou AI vypracované AI HLEG. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/ethics-guidelines-trustworthy-ai>.

<sup>67</sup> Například Asilomarské principy výzkumu AI. V roce 2018 Kalifornie přijala tyto principy a začlenila je tak do svého právního řádu. Dostupné z: <https://futureoflife.org/ai-principles/?cn-reloaded=1>.

<sup>68</sup> V současnosti se odhaduje, že až 47 % pracovních míst kvůli AI zanikne. K tématu více viz HARARI, Yuah. *Homo Deus: Stručné dějiny zítřka*. Leda, 2017. ISBN 978-80-7335-502-9, s. 321.

<sup>69</sup> HIGH-LEVEL EXPERT GROUP ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE. A Definition of AI: Main Capabilities and Disciplines: Definition developed for the purpose of the AI HLEG's. [online]. 2019 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=56341](https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=56341).

<sup>70</sup> Srov. BATHAEE, Yavar. The Artificial Intelligence Black Box and the Failure of Content and Causation. *Harvard Journal of Law & Technology*, 2018, roč. 31, č. 2, s. 891-892.

zavinění ani příčinnou souvislost.<sup>71</sup> Michalczak v tomto směru mluví o mezeře v příčinné souvislosti mezi jednáním uživatele AI a vzniklým následkem, neboť dle něj „není možné říci, že akce uživatele X má následek Y, pokud mezi těmito dvěma existuje objekt Z, který je schopen učinit racionální rozhodnutí o tom, zda následek Y uskuteční“.<sup>72</sup> Zároveň u AI hrozí, že se soudy ocitnou v důkazní nouzi, neboť nebudou mít žádný prostředek, jak zjistit podstatné okolnosti případu.<sup>73</sup> I přesto, že články s touto tematikou mají původ v *common law*, domnívám se, že je pravděpodobné, že podstata problému by nejspíše dopadala i na české právní prostředí. I v českém občanském právu je vyžadována určitá míra pravděpodobnosti<sup>74</sup> a stejně tak musí být dána příčinná souvislost a v některých případech prokázáno zavinění. Obdobného názoru je i Vládní Analýza, která přímo uvádí, že „Zejména s ohledem na netransparentnost a komplikovanost fungování určitých inteligentních systémů se povinnost prokázat příčinnou souvislost může stát nesplnitelnou podmínkou, která výrazně omezí ochrannou funkci práva. Důvodem je mimo jiné i požadavek soudů prokázat faktickou kauzalitu s praktickou jistotou a nikoliv pouze na základě pravděpodobnosti.“<sup>75</sup>

Další problém spojený s AI jako *černou skříňkou* se pak týká samotných dat, které AI zpracovává. Toto množství dat v sobě zahrnuje často i osobní údaje ve smyslu GDPR.<sup>76</sup> GDPR stojí mj. na principech *transparentnosti, zákonnosti, korektnosti a odpovědnosti* správce.<sup>77</sup> Pokud není možné zjistit, jak AI s osobními údaji pracuje, nejsou tyto požadavky naplněny.<sup>78</sup>

Jiným problémem spojeným s daty, která AI zpracovává, je tzv. *machine bias*. Výsledné chování umělé inteligence často stojí právě na datech, které má k dispozici. Občas

---

<sup>71</sup> Ibid.

<sup>72</sup> MICHALCZAK, Rafał. *Animals' Race Against the Machines*. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz. *Legal personhood - animals, artificial intelligence and the unborn*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2017. ISBN 978-3-319-53461-9, s. 98.

<sup>73</sup> Ibid.

<sup>74</sup> Dle nálezu ÚS I. ÚS 312/05 „pro odpovědnost za škodu není nutné, aby vznik určité škody byl pro jednatelovo [škodce] konkrétně předvídatelný, nýbrž je dostatečné, že pro optimálního pozorovatele není vznik škody vysoce nepravděpodobný.“

<sup>75</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 28.

<sup>76</sup> Za ty jsou ve smyslu Článku 4 odst. 1 GDPR považovány veškeré údaje, na základě kterých je možné osoby přímo či nepřímo identifikovat.

<sup>77</sup> Článek 5 GDPR.

<sup>78</sup> ASHFORD, Warwick. GDPR a challenge to AI black boxes. *Computer Weekly*. [online]. 2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.computerweekly.com/news/252452183/GDPR-a-challenge-to-AI-black-boxes>.

se tedy stane, že výsledkem této syntézy dat bývá nechtěný rasismus a diskriminace.<sup>79</sup> Mediálně známým se v nedávné době stal případ Amazonu. Ten využíval umělou inteligenci při procesu nábory zaměstnanců. Ta se na základě dostupných dat naučila, že má preferovat mužské kandidáty a začala diskriminovat ženské uchazečky.<sup>80</sup> Obdobně problematická je AI využívaná pro rozpoznávání obličejů, jež má v současné době problémy rozpoznávat obličeje žen a lidí s tmavší pletí.<sup>81</sup> V současné době ale existuje o dost závažnější případ tohoto biasu. Ten se týká softwaru využívaného americkými soudy, jehož úkolem je vypočítat pravděpodobnost recidivy.<sup>82</sup> Tento software totiž dlouhodobě vykazuje rizikovější výsledky pro odsouzené afro-amerického původu než pro bělochy.<sup>83</sup>

Rizik spojenými s *machine biasem* a *problémem černé skřínky* si je vědoma i Evropská komise. Ta v nedávno zveřejněné Bílé knize uvedla, že tato rizika mohou bránit účinné ochraně základních práv.<sup>84</sup> V souvislosti s tím Komise navrhuje několik požadavků pro budoucí regulaci, mezi kterými uvádí mj. „*uchovávání dokumentace o programování a postupech používaných k vytváření, testování a validaci systémů AI s cílem omezení možného biasu, který by vedl k diskriminaci.*“<sup>85</sup>

#### 1.4. Význam umělé inteligence pro právo

Cílem této kapitoly bylo představit umělou inteligenci jako technologii a prezentovat její význam pro právo a společnost. Z výše uvedeného vyplývá, že vývoj umělé inteligence nastoluje nové právní otázky a vyvolává potenciální budoucí problémy. Základním problémem je zejména absence jakékoliv definice. To pro právo znamená, že musí hledat cestu, jak umělou inteligenci vymezí a jak k ní bude přistupovat. Jak totiž uvádí Scherer,

---

<sup>79</sup> GUIHOT, Michael.; MATTHEW, Anne.; SUZOR, Nicolas., 2017, op. cit., pozn. 22, s. 404, odkazující na CRAWFORD, K. Can an Algorithm Be Agonistic? Ten Scenes from Life in Calculated Publics, *41 Scl. TECH. & HUM. VALUES*, 2016, č. 77, s. 82-83.

<sup>80</sup> Amazon chtěl vybírat zaměstnance pomocí umělé inteligence. Bohužel však nesnášela ženy. Rádio Wave. [online]. 2020 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/amazon-chtel-vybirat-zamestnance-pomoci-umele-inteligence-bohuzel-vsak-nesnasela-7638834>.

<sup>81</sup> LOHR, Steve. *Facial Recognition Is Accurate, if You're a White Guy*. *NY Times*. [online]. 2020 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/02/09/technology/facial-recognition-race-artificial-intelligence.html>.

<sup>82</sup> ANGWIN, Julia, LARSON, Jeff. *Machine Bias*. ProPublica. [online]. [cit. 2020-02-09] Dostupné z: <https://www.propublica.org/article/machine-bias-risk-assessments-in-criminal-sentencing>.

<sup>83</sup> GUIHOT, Michael.; MATTHEW, Anne.; SUZOR, Nicolas., 2017, op. cit., pozn. 22, s. 405, odkazující na ANGWIN, J. a kol., *Machine Bias: There's Software Used Across the Country to Predict Future Criminals. And It's Biased Against Blacks*.

<sup>84</sup> BÍLÁ KNIHA o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře. COM/2020/65 final. [online]. 19. 2. 2020 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf), s. 11-12

<sup>85</sup> Ibid., s. 19.

jakákoliv regulace AI v první řadě musí definovat, na co vůbec dopadá.<sup>86</sup> Tato snaha se v současné době nejvíce projevuje na půdě Evropské unie, která se snaží hledat cesty, jak umělou inteligenci efektivně regulovat.

V případě soukromého práva se umělá inteligence dotýká zejména občanskoprávní odpovědnosti a právní subjektivity. Významný je také problém ochrany osobních údajů v souvislosti s velkým množstvím dat, které umělá inteligence zpracovává. Dalším zajímavým problémem je také otázka, zda umělá inteligence může být považována za autora či vynálezce. I přestože AGI je spíše hudbou budoucnosti, už v dnešní době existuje vysoce sofistikovaná AI, kterou právo musí brát na zřetel. Vzhledem k očekávanému rozmachu AI je důležité, aby se soukromé právo připravilo na situace, které tato technologie může do budoucna přinést. Jak totiž uvádí Komise ve své Bílé knize, AI na jedné straně může přinést společnosti velké množství pozitiv (AI například nedávno sama vytvořila nový druh antibiotik<sup>87</sup>), zároveň ale může způsobit osobám újmu, a to jak materiální (například může způsobit ztráty na životech nebo škody na majetku), tak nemateriální (zejména ztrátu soukromí, omezení práva na svobodu projevu, zásah do lidské důstojnosti či diskriminaci).<sup>88</sup> Co ovšem bude hrát v budoucnu největší roli, je naše vlastní představa o umělé inteligenci a robotech. Jsou to totiž právě představy zákonodárců, soudců, ale i běžných lidí, které ovlivňují náš pohled a přístup k umělé inteligenci.<sup>89</sup>

---

<sup>86</sup> SCHERER, Matthew U. 2016, op. cit., pozn. 15, s. 359.

<sup>87</sup> SAMPLE, Ian. Powerful antibiotic discovered using machine learning for first time. *The Guardian*. [online]. 2020. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2020/feb/20/antibiotic-that-kills-drug-resistant-bacteria-discovered-through-ai>.

<sup>88</sup> BÍLÁ KNIHA o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře. COM/2020/65 final. [online]. 19. 2. 2020 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf), s. 10.

<sup>89</sup> Srov. CALO, Ryan. Robots as Legal Metaphors. *Harvard Journal of Law & Technology*, 2016, roč. 30, č. 1.

## 2. Umělá inteligence a české soukromé právo

I v českém právním prostředí je téma umělé inteligence značným zdrojem odborné debaty. Odborníci si kladou nejenom otázku, jaké je vůbec právní postavení AI v českém právu, ale zejména zdali jsou současné instituty soukromého práva dostačující, nebo je potřeba hledat instituty nové. Názory na to se objevují velmi odlišné. Někteří se domnívají, že současná právní úprava je dostačující. Vycházejí zejména z toho, že obecná úprava obsažená v občanském zákoníku se dá aplikovat také na AI.<sup>90</sup> Obdobně se objevuje také názor, že ve vztahu k umělé inteligenci stačí pouze kreativní užití současných právních institutů.<sup>91</sup> Naopak jiní si umějí představit vznik nějakého speciálního pojištění pro případy, kdy umělá inteligence způsobí škodu.<sup>92</sup> Nejkontroverznější je ovšem v tomto směru debata nad tím, zdali by pro umělou inteligenci neměl být vytvořen institut elektronické osoby a neměla by se tím posunout z kategorie *objektu* právních vztahů do kategorie *subjektu*.<sup>93</sup> Mírnější podobou tohoto postoje je pak návrh na ukotvení umělé inteligence jako *svébytné kategorie věcí*, podobně jako jsou již dnes zvířata.<sup>94</sup>

Hlavním cílem této kapitoly je odpovědět na otázku, jaké je právní postavení umělé inteligence v českém soukromém právu. Jak bude popsáno na následujících řádcích, odpovědi na tuto otázku se nabízí více, neboť umělá inteligence jako technologie může naplnit znaky věci, autorského díla, počítačového programu či výrobku.

### 2.1. Umělá inteligence jako věc

OZ vymezuje věc v právním smyslu široce.<sup>95</sup> Dle § 489 je za věc považováno „vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.“ Tato definice pak zahrnuje jak věci *hmotné*<sup>96</sup>, tak

---

<sup>90</sup> KRATOCHVÍLOVÁ, Kateřina. Potřebujeme „robot“ právo? Legislativa pro umělou inteligenci je v jednání. Právní rádce. [online]. 2017. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://pravnicradce.ihned.cz/c1-65683190-potrebujeme-roboti-pravo-legislativa-pro-umelou-inteligenci-je-v-jednani>.

<sup>91</sup> POLČÁK, Radim., 2018, op. cit., s. 23.

<sup>92</sup> KRATOCHVÍLOVÁ, Kateřina. Potřebujeme „robot“ právo? Legislativa pro umělou inteligenci je v jednání. Právní rádce. [online]. 2017. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://pravnicradce.ihned.cz/c1-65683190-potrebujeme-roboti-pravo-legislativa-pro-umelou-inteligenci-je-v-jednani>.

<sup>93</sup> Například ZIBNER, Jan. Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 17 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>.

<sup>94</sup> MIKEŠ, Stanislav. *Vybrané otázky odpovědnosti za škodu způsobenou autonomním vozidlem*. Právní rozhledy, 2018, č. 13-14, s. 471-480.

<sup>95</sup> DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Díl první, Obecná část*. Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3, s. 376.

<sup>96</sup> Dle § 496 odst. 1 je hmotnou věcí „ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu.“

věci *nehmotné*.<sup>97</sup> Z důvodu takto širokého pojetí se objevují názory, že pod kategorií věci v právním smyslu spadá i umělá inteligence.<sup>98</sup> Objevují se ale také názory, že podřazení AI pod kategorií věci v právním smyslu je možné pouze v případě hardware-based AI a nikoliv těch čistě softwarových.<sup>99</sup> Důvodem je to, že software nelze automaticky považovat za věc ve smyslu OZ.<sup>100</sup> Problém zde spočívá v tom, že značná část akademické obce se domnívá, že autorské dílo, jakožto nehmotný statek spjatý s osobou svého tvůrce, nemůže být považováno za věc v právním smyslu.<sup>101</sup>

Aby AI byla považována za věc, musí naplnit celkem tři základní znaky – *odlišnost od osoby, schopnost sloužit potřebě lidí a ovladatelnost*.<sup>102</sup> Je na místě tedy provést analýzu<sup>103</sup>, zdali umělá inteligence tyto tři základní znaky věci naplňuje. Jak totiž uvádí Důvodová zpráva, věc v právním smyslu není to samé jako věc v reálném světě, a proto ne každá věc ve skutečném světě je věcí i z hlediska práva.<sup>104</sup>

Dle učebnice Občanského práva první podmínka zjednodušeně znamená, že „*všechno, co není osobou v právním smyslu (ani zvířetem nebo lidským tělem nebo jeho částí), je věcí v právním smyslu*.“<sup>105</sup> Tato podmínka se může zdánlivě zdát splněná, neboť občanské právo rozeznává v současné době pouze osobu fyzickou a právnickou.<sup>106</sup> Umělá inteligence totiž není ani člověkem<sup>107</sup>, ani organizovaným útvarem.<sup>108</sup> Nicméně v případě, že je AI

---

<sup>97</sup> Dle § 496 odst. 2 jsou za věc nehmotnou považována „práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.“

<sup>98</sup> Například KOLAŘÍKOVÁ, Linda., 2018, op. cit., pozn. 42, s. 471-480.

<sup>99</sup> TOMÍŠEK, Jan. Jaký je ideální model odpovědnosti za autonomní systém? *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 18, [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/10452>, s. 45; KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejich aplikací v ČR. Technologická agentura České republiky, České Vysoké učení technické v Praze. [online]. 2018. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 23.

<sup>100</sup> Ibid.

<sup>101</sup> DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: právo duševního vlastnictví v systému soukromého práva a výzvy informační*. 2019. ISBN 9788087975961.1, s. 25.

<sup>102</sup> DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol., 2016, op. cit., pozn. 95, s. 377.

<sup>103</sup> Obdobná analýza byla provedena pro software v TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>, s. 200-203. Pro AI potom v URBAN, Martin. *Umělá inteligence a odpovědnost za její jednání*. Praha, 2019. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního, s. 16-17.

<sup>104</sup> Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze). [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, s. 117-118.

<sup>105</sup> DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol., 2016, op. cit., pozn. 95, s. 377.

<sup>106</sup> § 18 OZ.

<sup>107</sup> § 23 OZ.

<sup>108</sup> § 20 OZ.



považována za software, nemusí být odpověď na tuto otázku až tak jednoznačná.<sup>109</sup> Pojem odlišnosti od osoby se totiž vztahuje také na nehmotné osobnostní statky člověka, které jsou výsledkem jeho tvůrčí duševní činností.<sup>110</sup> V daném případě je nutné zejména zkoumat, jak moc silné je sepětí mezi autorem a AI.<sup>111</sup> V tomto směru Tomíšek poznamenává, že v případě softwaru není toto spojení natolik silné jako v případě jiných děl, například básně.<sup>112</sup> Software je totiž často vyjádřen pomocí matematického zápisu, případně zápisu ve formě jedniček a nul a hledání spojení takového zápisu s osobou je značně problematické.<sup>113</sup> Obdobně Fairfield uvádí, že i přestože je software chráněn autorským právem, je jeho vyjádření spíše funkční než kreativní. K tomu dodává, že jakkoliv tradiční díla v nás mohou vzbudit nějaké emoce, software nikoliv. V tomto směru tedy připomíná spíše kuchařský recept.<sup>114</sup> Vzhledem k tomu, že povaha AI je softwarová, lze tyto závěry vztáhnout i na ni.

Zároveň je nutné se podívat na to, jakým způsobem dnes software, a tedy i AI, vznikají. Nejedná se totiž o tvůrčí výsledek jedince, který jej sám vytvořil doma v pokoji, ale o výsledky činnosti celých týmů, pracujících pro komerční či výzkumné instituce.<sup>115</sup> V těchto týmech každý přispívá pouze dílčí částí, navíc nový software často vzniká na základech nějakého předchozího.<sup>116</sup> Za těchto okolností se domnívám, že není možné dojít k závěru, že by sepětí člověka s AI bylo natolik silné, že by AI nebylo možné odlišit od osoby autora, jak tomu bývá u „tradičních“ autorských děl.

Další podmínkou je schopnost sloužit potřebě lidí. To znamená, že věc je objektivně způsobilá přinášet subjektům práva hospodářský užitek.<sup>117</sup> Abychom zjistili, zdali je i tato podmínka naplněna, je nejprve nutné identifikovat, k čemu je umělá inteligence využívána. Umělá inteligence je například součástí autonomních vozidel, funguje jako webový vyhledávač, usnadňuje lékařskou diagnostiku nebo slouží jako technologie k rozpoznávání obličejů. U veškerých těchto případů je možné konstatovat, že využití AI slouží potřebě lidí.

---

<sup>109</sup> TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9, [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>, s. 201

<sup>110</sup> KOUKAL, Pavel. § 489 [Pojem věci v právním smyslu]. In: LAVICKÝ, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání, Praha. C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9, s. 1729-1730.

<sup>111</sup> TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9, [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>, s. 201.

<sup>112</sup> Ibid.

<sup>113</sup> Ibid., s. 201-202.

<sup>114</sup> FAIRFIELD, Joshua. *Owned: Property, Privacy, and the New Digital Serfdom*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. ISBN 978-1107159358, s. 26-27.

<sup>115</sup> POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií*. Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-045-8, s. 174.

<sup>116</sup> Ibid.

<sup>117</sup> DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol., 2016, op. cit., pozn. 95, s. 377.

Nabízí se zároveň otázka, zdali by tato podmínka byla naplněna, pokud by AI konala na základě svého vlastního cíle, který by si sama stanovila a který by se neslučoval s cílem jejího uživatele či vlastníka. Osobně se domnívám, že nikoliv, protože by mu tím již nesloužila a nejspíše ani nepřinášela žádný hospodářský užitek. Obecně se dá tedy konstatovat, že tato podmínka je splněna tak dlouho a pouze tehdy, dokud je cíl umělé inteligence totožný s cílem člověka. Naplňuje ho tedy nejspíše veškerá dnešní umělá inteligence.

Poslední podmínkou je ovladatelnost. Jedná se o „*objektivní schopnost určité součásti objektivní reality být podrobena vůli osoby tuto součást ovládat.*“<sup>118</sup> Příkladem věci neovladatelných může být déšť, vzduch či slunce.<sup>119</sup> U ovladatelnosti umělé inteligence se otevírá stejná otázka jako v případě její užitečnosti, v tomto případě navíc akcentována jejím charakterem černé skříňky. Přesto se obecně dá dojít k závěru, že u současné úrovně AI je i tato poslední podmínka naplněna, neboť úroveň této technologie nedošla zatím do fáze, kdy by nad ní její vývojáři a uživatelé ztratili kontrolu.

Kromě tří výše zmíněných kritérií se dá v odborných článcích setkat i s kritériem vyžadujícím, aby věc byla *způsobilá být předmětem subjektivním majetkových práv.*<sup>120</sup> Toto kritérium se totiž objevuje v Důvodové zprávě k OZ, která uvádí, že „*věcí v právním smyslu je to, čeho se mohou týkat subjektivní majetková práva, především právo vlastnické. Obecně je pro věc v právním smyslu typické, že si ji lze přivlastnit.*“<sup>121</sup> Na základě toho, že vlastnické právo je v Důvodové zprávě uvedeno pouze jako příklad, docházejí někteří akademici k závěru, že může existovat kategorie *věcí bez věcných práv.*<sup>122</sup> Těmi mají být nehmotné předměty, které naplňují zákonnou definici věci, aniž jim jsou přiznána absolutní majetková práva.<sup>123</sup> Daný problém lze nicméně uzavřít, že vzhledem k tomu, že AI může být předmětem majetkových práv autorských, splňuje i toto kritérium.<sup>124</sup>

---

<sup>118</sup> Ibid., s. 377-378.

<sup>119</sup> Ibid., s. 378.

<sup>120</sup> TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>, s. 200.

<sup>121</sup> Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze). [online]. [cit. 2020-02-26] Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, s. 118.

<sup>122</sup> TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>, s. 200; TELEČ, Ivo. Držba Informací. *Právní rozhledy*. 2014, č. 4, s. 115-121.

<sup>123</sup> TELEČ, Ivo. Držba Informací. *Právní rozhledy*, 2014, č. 4, s. 115-121.

<sup>124</sup> Srov. TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>, s. 200.

Na základě výše uvedené analýzy se domnívám, že umělá inteligence v současné době splňuje všechny podmínky stanovené § 489 OZ a je jí tedy možné považovat za věc v právním smyslu. Tomuto závěru navíc nejspíš odpovídá i záměr zákonodárce, který se snažil o co nejširší pojetí věci.<sup>125</sup> Toto pojetí navíc umožňuje i širší aplikaci v rovině odpovědnosti, zejména možnou aplikaci zvláštní skutkové podstaty škody způsobené věcí, případně škody způsobené vadou výrobku. K tomuto závěru dochází také například Vládní analýza, podle které je možné umělou inteligenci považovat za věc i přes trvající spor ohledně právní povahy softwaru.<sup>126</sup>

V této souvislosti bych ráda zmínila ještě pár zahraničních srovnání. Důvodová zpráva například zmiňuje rakouskou úpravu, která taktéž obsahuje široké pojetí věci a uvádí, že „*rakouská doktrína dospívá k závěru, že široké pojetí věci, jaké zvolil rakouský občanský zákoník, není v plném rozsahu použitelné pro zákonnou úpravu věcných práv*“.<sup>127</sup> Mám za to, že tento rakouský model je podobný Telcově kategorii věcí bez věcných práv. Hmotné a nehmotné věci rozlišuje také portugalská úprava, podle které nehmotné věci nemohou být vlastněny, a vyčleňuje pro ně odlišná vlastnická práva.<sup>128</sup> V důsledku toho považuje hardwarovou AI za věc hmotnou (a to včetně do ní implementovaného softwaru) a čistě softwarovou AI za věc nehmotnou, na kterou se v případě nutnosti mohou analogicky aplikovat pravidla pro hmotné věci.<sup>129</sup> Jedná se opět o přístup, díky kterému je možné, aby software, respektive AI, byl v žádoucích případech kategorizován jako věc. Zcela jiná je pak situace v Německu, kde právní úprava rozlišuje pouze věci hmotné.<sup>130</sup> Německá judikatura nejspíše proto zvolila přístup, že pokud je software na nějakém datovém nosiči (a to včetně například USB), je pak za věc považován.<sup>131</sup> Všechny tyto zahraniční příklady demonstrují, že i přes softwarovou povahu AI (a tedy její primární kategorizaci jako autorského díla), je

---

<sup>125</sup> K tomuto závěru dochází také Tomíšek v TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>, s. 200 nebo TELEČ, Ivo. Držba Informací. *Právní rozhledy*, 2014, č. 4, s. 115.

<sup>126</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 23.

<sup>127</sup> Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze). [online]. [cit. 2020-02-26] Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, s. 252.

<sup>128</sup> PEREIRA, Joao P. Alves; GRANADOS, Belén. Portugal chapter. In: BENSOUSSAN, Alain; BENSOUSSAN, Jeremy. *Comparative handbook: robotic technologies law (Lexing - Technologies avancées & Droit)*. Éditions Larcier, 2016. ISBN 978-2804490096, s. 237.

<sup>129</sup> Ibid.

<sup>130</sup> § 90 BGB.

<sup>131</sup> Viz rozsudek BGH ze dne 15. 11. 2006 XII ZR 120/04.

možné nějakým způsobem dospět k tomu, že bude považována za věc v právním smyslu, a to pouze s limitací věcných práv k ní.

S přihlédnutím k výše uvedenému se taktéž ztotožňuji s názorem, že vzhledem k povaze AI jakožto nehmotného statku je sice možné ji kategorizovat jako věc v právním smyslu, nicméně půjde o věc, ke které nenáleží žádná absolutní majetková práva.<sup>132</sup> Tato koncepce totiž umožňuje podřazení AI (a duševního vlastnictví obecně) pod kategorii věci a zároveň řeší problematiku následků tohoto podřazení, které je spojené právě s majetkovými právy.

Zbývá pouze vyřešit, jaký druh věci umělá inteligence je. Umělá inteligence bude v první řadě věcí *movitou*.<sup>133</sup> Ještě důležitější otázkou ovšem je, zdali se jedná o věc *hmotnou*<sup>134</sup> či *nehmotnou*.<sup>135</sup> V případě hardware-based AI, tedy zejména robotů, odpověď na tuto otázku není tak složitá, neboť ti za věc hmotnou nejspíše považovány budou.<sup>136</sup> Domnívám se tak na základě toho, že roboti skutečně představují samostatný předmět, neboť jejich hmotná složka je navržena tak, aby korespondovala se zabudovanou softwarovou AI. Složitější to bude u čistě softwarové AI, která žádnou hmotnou složku nemá a existuje většinou jen v rámci virtuálního prostoru.

Rozlišení na věc hmotnou a nehmotnou přitom může mít zásadní důsledky pro určení toho, zda je umělá inteligence také považována za výrobek ve smyslu směrnice o odpovědnosti za výrobky a občanského zákoníku. Pokud by totiž výrobkem nebyla, vyloučila by se odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku.

### 2.1.1. Umělá inteligence jako výrobek

Pojem výrobek je spojen zejména se směrnicí o odpovědnosti za vadné výrobky a s § 2939 a násl. OZ, které upravují škodu způsobenou vadou výrobku. Výrobkem je movitá věc

---

<sup>132</sup> Obdobně POLČÁK, Radim a kol., 2018, op. cit., pozn. 115, s. 119.

<sup>133</sup> A contrario § 498 OZ.

<sup>134</sup> Dle § 496 odst. 1 je hmotnou věcí „ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu.“

<sup>135</sup> Dle § 496 odst. 2 jsou za věc nehmotnou považována „práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.“

<sup>136</sup> Obdobně TOMÍŠEK, Jan. Jaký je ideální model odpovědnosti za autonomní systém? *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 18 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/10452>, s. 45. Stejný názor vyjádřila také Karin Pomaizlová v KRATOCHVÍLOVÁ, Kateřina. Potřebujeme „robot“ právo? Legislativa pro umělou inteligenci je v jednání. Právní rádce. [online]. 2017 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-65683190-potrebujeme-roboti-pravo-legislativa-pro-umelou-inteligenci-je-v-jednani>.

a jedná se pojem užší než pojem věc.<sup>137</sup> OZ výslovně nestanovuje, že je jím myšlena pouze věc hmotná, nicméně ze smyslu směrnice se má dlouhodobě za to, že ano.<sup>138</sup> Některé státy, například Belgie či Rakousko, navíc v rámci své národní úpravy specificky uvádějí, že se musí jednat o věci hmotné.<sup>139</sup> V jiných členských státech, konkrétně v Estonsku a Francii, naopak existuje opačný přístup a software je zde považován za výrobek.<sup>140</sup>

V tomto směru jsou vedeny akademické debaty (zejména na půdě EU) o tom, zda se pojem výrobku vztahuje i na software, tedy i na AI. A pokud ano, zda pouze na ten, který je součástí technického vybavení, nebo čistě samostatný.<sup>141</sup> Na tuto otázku existují v zásadě dvě odpovědi. První říká, že věci nehmotné jsou zahrnuty v pojmu výrobku, neboť směrnice výslovně uvádí, že se vztahuje na elektrickou energii.<sup>142</sup> Druhá volí opačný přístup – vzhledem k tomu, že směrnice výslovně uvádí elektrickou energii, *a contrario* jsou ostatní nehmotné předměty vyjmuty.<sup>143</sup>

Dalším problémem spojeným s pojmem výrobek je, že ve smyslu směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky není za výrobek považována *služba*.<sup>144</sup> Některé finanční či zdravotní služby jsou přitom založené na AI a začíná se stále častěji objevovat pojem „*Artificial Intelligence as a Service*“.<sup>145</sup> Dle zákona o volném pohybu služeb je za službu

---

<sup>137</sup> BERAN, Karel a kol. *Právní jednání a odpovědnost právnických osob po rekodifikaci českého soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-043-4, s. 168.

<sup>138</sup> BEZOUŠKA, Petr. § 2939 [Výrobek, výrobce, kvazivýrobce, dovozce]. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 1650.

<sup>139</sup> Ibid.; RIHTAR, Kevin. Product Liability Through the Prism of EU Law. *HARMONIUS Journal of Legal and Social Studies in South East Europe*. [online]. 2014 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2391518](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2391518), s. 301.

<sup>140</sup> EUROPEAN COMMISSION. Evaluation of Council Directive 85/374/EEC on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products. Final Report [online]. 2018 [2020-27-05]. Dostupné z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d4e3e1f5-526c-11e8-be1d-01aa75ed71a1/language-en>, s. 37.

<sup>141</sup> EXPERT GROUP ON LIABILITY AND NEW TECHNOLOGIES – NEW TECHNOLOGIES FORMATION.. Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies. [online]. 2019 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeetingDoc&docid=36608>, s. 28.

<sup>142</sup> RIHTAR, Kevin. Product Liability Through the Prism of EU Law. *HARMONIUS Journal of Legal and Social Studies in South East Europe*. [online]. 2014 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2391518](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2391518), s. 301.

<sup>143</sup> Ibid.

<sup>144</sup> BÍLÁ KNIHA o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře. COM/2020/65 final. [online]. 19. 2. 2020 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf), s. 14.

<sup>145</sup> Dle „Software as a Service – software jako služba“ viz KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR [online]. 2018 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 21.

považováno „poskytování jakéhokoliv plnění mimo výkon závislé práce, a to zpravidla za úplatu či protiplnění ve smyslu článku 50 Smlouvy o Evropském společenství; za službu se nepovažuje služba obecného zájmu nehospodářské povahy.“<sup>146</sup> Existuje ovšem celá řada dalších specifických služeb upravená v jiných právních předpisech.<sup>147</sup> V souvislosti s umělou inteligencí jsou potom relevantní zejména služby informační společnosti, audiovizuální služby či služby elektronických komunikací. V důsledku restriktivního přístupu se ovšem na žádnou službu v současné době nevztahuje působnost směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky (a v důsledku ani úprava v OZ).<sup>148</sup>

Vzhledem k značné právní nejistotě týkající se pojmu výrobek ustanovila Evropská komise Expertní skupinu pro právní odpovědnost a nové technologie, která se zabývá užitím současné směrnice a její možnou novelizací. Ve svém reportu tato expertní skupina došla mj. k závěru, že „Objektivní odpovědnost výrobce by měla hrát klíčovou roli při odškodňování škod způsobených vadnými výrobky a jejich součástmi *bez ohledu na to, zda mají hmotnou nebo digitální podobu*.“<sup>149</sup> Dá se tedy očekávat, že Komise skutečně přistoupí v nejbližší době k novelizaci směrnice tímto směrem. Do té doby ovšem tato otázka zůstává spornou, ledaže nějaký stát nepodá předběžnou otázku k Soudnímu dvoru, který by tento sporný pojem s konečnou platností vyložil.

## 2.2. Umělá inteligence jako software/počítačový program

Jak již bylo zmíněno, umělá inteligence bývá mimo jiné považována za software. Definování softwaru či počítačového programu je ovšem v právní teorii podobně obtížné jako definování umělé inteligence. Český právní řád totiž neobsahuje legální definici ani počítačového programu, ani softwaru.<sup>150</sup> Tyto pojmy navíc nejsou přímo definovány ani na

---

<sup>146</sup> § 3 písm. a) zákona č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb.

<sup>147</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 21-22.

<sup>148</sup> Podřazení umělé inteligence pod službu informační společnosti ovšem může mít vliv na odpovědnostní režim v rámci směrnice o elektronickém obchodu, viz KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 22.

<sup>149</sup> EXPERT GROUP ON LIABILITY AND NEW TECHNOLOGIES – NEW TECHNOLOGIES FORMATION. Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies. [online]. 2019 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeetingDoc&docid=36608>, s. 60.

<sup>150</sup> MAISNER, Martin, a kol. *Základy softwarového práva*. Praha. Wolters Kluwer, a.s., 2011. ISBN 978-80-7357-638-7, s. 3.

unijní úrovni, ani judikaturou.<sup>151</sup> Určitou definici počítačového programu sice obsahuje preambule směrnice o ochraně počítačových programů, podle které jsou počítačové programy „programy v jakékoliv formě, včetně těch, které jsou součástí technického vybavení (hardware). Tento výraz zahrnuje rovněž přípravné koncepční práce vedoucí k vytvoření počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu.“<sup>152</sup> Jak ovšem uvádí Vládní analýza, tato definice nevyjadřuje přímo podstatu počítačového programu.<sup>153</sup>

Dalším terminologickým problémem je, že pojem software a pojem počítačový program bývají často užívány jako synonyma, přestože na tomto v rámci právní teorie nepanuje shoda.<sup>154</sup> Někteří akademici totiž zastávají názor, že software je širší pojem a zahrnuje v sobě také například uživatelskou podporu či příručky.<sup>155</sup> Vzhledem k tomu, že problematika dělení softwaru a počítačového programu není primárním předmětem této práce, jsou v této práci tyto pojmy užívány jako synonyma.

Vzhledem k absenci právní definice je nutné při posuzování toho, zda se jedná o počítačový program nebo ne, vycházet z doktrinálního výkladu.<sup>156</sup> Ten pak nejčastěji za počítačový program považuje instrukce ve „zdrojovém kódu“ či „strojovém kódu“.<sup>157</sup> Vzhledem k tomu, že podstatou AI je algoritmus, je možné tuto problematiku uzavřít tím, že bude považována za software, resp. počítačový program. Počítačové programy a jejich právní vymezení jsou zejména upraveny autorským zákonem a můžou tedy být tímto zákonem chráněny jako autorská díla.<sup>158</sup>

---

<sup>151</sup> TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 2 [Autorské dílo]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář*. 2. vydání. Praha. C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4, s. 39.

<sup>152</sup> Recitál 7 směrnice o právní ochraně počítačových programů.

<sup>153</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 18.

<sup>154</sup> MAISNER, Martin, a kol. *Základy softwarového práva*. Praha. Wolters Kluwer, a.s., 2011. ISBN 978-80-7357-638-7, s. 4.

<sup>155</sup> TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 2 [Autorské dílo]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel, 2019, op. cit., pozn. 151, s. 39-40.

<sup>156</sup> Ibid., s. 39.

<sup>157</sup> MAISNER, Martin, a kol., 2011, op. cit., pozn. 150, s. 3.

<sup>158</sup> § 2 odst. 2 AZ, „Za dílo se považuje též počítačový program, fotografie a výtvar vyjádřený postupem podobným fotografií, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvořem.“

### 2.3. Umělá inteligence jako autorské dílo

Autorské dílo je předmětem autorského práva a jedná se o nehmotný statek.<sup>159</sup> Jako software může být umělá inteligence v kontextu AZ považována za tzv. fiktivní dílo.<sup>160</sup> Fiktivními díly jsou díla, kterým zákon přiznává stejnou autorskoprávní ochranu jako autorským dílům<sup>161</sup> a která „jakožto výsledek duševní činnosti autora vykazují určitý nižší stupeň tvůrčí činnosti a nespĺňují tak pojmový znak jedinečnosti (individuality), ale jsou původní (originální) ve smyslu vazby na osobu autora takového původního díla (vazby na tvůrčí činnost osoby autora).“<sup>162</sup> Z toho vyplývá, že pro absolutní ochranu umělé inteligence autorským právem postačí, aby byla umělá inteligence *výsledkem duševní činnosti autora* a aby byl naplněn znak její *původnosti*.

Nicméně ne každý počítačový program (tedy ne každá AI) naplní znaky fiktivního díla a bude chráněn autorským právem. Bude tomu tak v případě tzv. rutinních počítačových programů, které nespĺňují požadavek původnosti ani duševní činnosti autora.<sup>163</sup> Stejně tak naopak mohou existovat počítačové programy, které převyšují požadavek původnosti a jsou jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora.<sup>164</sup> Takové počítačové programy jsou pak považovány přímo za autorské dílo.<sup>165</sup> Na tomto místě je ovšem nutné zmínit, že se zařazením softwaru pod ochranu autorským právem ne všichni akademici souhlasí. Například Fairfield zmiňuje, že vzhledem k funkcionalitě jakožto hlavní charakteristice softwaru toto zařazení nedává příliš smysl a v důsledku tak pouze omezuje uživatele v jeho nakládání se softwarem, neboť ten je většinou silně omezen na svých právech licencí.<sup>166</sup>

Pokud přijmeme názor, že AI nemůže být současně autorským dílem a věcí, vyplývají z výše uvedeného dělení následující důsledky. Posouzení, zda umělá inteligence jako software napĺňuje znaky autorského díla (či díla fiktivního), nebo je prostým rutinním počítačovým programem, má za důsledek, zdali bude považována za věc v právním smyslu nebo nikoliv.

---

<sup>159</sup> TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 1 [Předmět úpravy]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel., 2019, op. cit., pozn. 151, s. 5.

<sup>160</sup> Srov. ZIBNER, Jan. Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 17, [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>, s. 22.

<sup>161</sup> TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 2 [Autorské dílo]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel., 2019, op. cit., pozn. 151, s. 35.

<sup>162</sup> CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2 [Autorské dílo]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena; HOLÝ, Petr. *Autorský zákon. Komentář*. 5. vydání. Praha. C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-671-5, s. 3.

<sup>163</sup> TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. § 2 [Autorské dílo]. In: TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel., 2019, op. cit., pozn. 151, s. 38.

<sup>164</sup> Ibid.

<sup>165</sup> Ibid.

<sup>166</sup> FAIRFIELD, Joshua.. 2017. op. cit., pozn. 114, s. 26-28.



V případě, že AI naplňuje znaky díla dle AZ, není ji pak proto možné dle některých autorů považovat za věc v právním smyslu a je ideálním předmětem, tedy hodnotou osobnostní povahy.<sup>167</sup> Naopak rutinní počítačové programy jsou považovány za věc nemotnou.<sup>168</sup> Určení toho, zda se jedná o dílo či ne je v praxi důležité z toho důvodu, že ideální předměty na rozdíl od věcí nelze zcizit ani zastavit.<sup>169</sup> To znamená, že v případě nabytí hmotného zařízení se zabudovanou AI v podobě softwaru (například v případě chytrého telefonu), se nabyvatel stává vlastníkem jen hmotného zařízení a k AI jako nemotnému statku získává pouze licenci.<sup>170</sup>

Autorem umělé inteligence může být ve smyslu § 5 odst. 1 AZ pouze fyzická osoba. Jak bylo ale zmíněno výše, AI je v dnešní době vyvíjena spíše v rámci pracovněprávního vztahu a autorská majetková práva tak bude vykonávat zaměstnavatel, a to jak fyzická tak právnická osoba.<sup>171</sup> V této souvislosti není ani vyloučeno, že AI může vzniknout jako kolektivní dílo.<sup>172</sup>

### 2.3.1. Umělá inteligence jako autor nebo původce vynálezu

Umělá inteligence také začíná být používána k vytváření tvůrčích děl. Například v rámci projektu *Next Rembrandt* se umělá inteligence na základě studia Rembrandtových maleb naučila jeho malířské technice a byla schopna vytvořit obrazy nerozeznatelné od těch mistrových.<sup>173</sup> Obdobně se AI začala využívat v hudbě, například program *Classical AI* je schopen zkomponovat vlastní hudbu poté, co ji sám naslouchá.<sup>174</sup>

V souvislosti s tím se stále častěji objevuje otázka, zdali by umělá inteligence nemohla být považována za autora, případně by nemělo být přiznáno autorství vývojářům či uživatelům AI, jejímž prostřednictvím bylo nějaké dílo vytvořeno. Tak se také nedávno stalo v Číně, kde soud skutečně přiznal autorskoprávní ochranu článku vytvořenému umělou inteligencí.<sup>175</sup>

---

<sup>167</sup> TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel. § 2 [Autorské dílo]. In: TELEČ, Ivo, TŮMA, Pavel., 2019, op. cit., pozn. 151, s. 38.

<sup>168</sup> Ibid.

<sup>169</sup> Ibid.

<sup>170</sup> HOLCOVÁ, Irena a kol., 2019, op. cit., pozn. 33, s. 522.

<sup>171</sup> Ibid.

<sup>172</sup> Ibid.

<sup>173</sup> Classical AI: Umělá inteligence otvírá nové obzory nejen v umění. [online]. 2015 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://partner.ihned.cz/c1-66332910-classical-ai-umela-inteligence-otvira-nove-obzory-nejen-v-umeni>.

<sup>174</sup> Ibid.

<sup>175</sup> SAWERS, Paul. Chinese court rules AI-written article is protected by copyright. *Venture Beat*. [online]. 2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://venturebeat.com/2020/01/10/chinese-court-rules-ai-written-article-is-protected-by-copyright/>; GUADAMUZ, Andres. Do Androids Dream of Electric Copyright? Comparative

Obecně ve světě existují dva možné přístupy k autorství. Podle prvního je za autora možné považovat pouze člověka, zatímco podle toho druhého se za autora považuje osoba, která provedla opatření pro vytvoření díla a ochrana tudíž může dopadat i na díla vytvořená počítačem.<sup>176</sup> České právo je postaveno na prvním přístupu, neboť považuje za autora *fyzickou osobu, která dílo vytvořila*.<sup>177</sup> Na základě této striktní podmínky tedy může být v českém právu autorem pouze člověk, a to i přesto, že u některých výtvorů umělé inteligence bývají naplněny veškeré ostatní znaky autorského díla.<sup>178</sup> V důsledku toho tak *de lege lata* nebude za autorské dílo považována ani AI stvořená jinou umělou inteligencí, stejně tak ani umělou inteligencí vytvořený počítačový program, báseň, hudba či obraz.<sup>179</sup> Autorem těchto děl nebude ani autor umělé inteligence, která tyto další díla vytvořila.<sup>180</sup> Vzhledem k tomu, že následkem absence autorství nemají tato díla žádnou autorskoprávní ochranu, je nutné do budoucna tento stav nějakým způsobem napravit. V opačném případě totiž může začít docházet k tomu, že díla, která by jinak byla chráněna, budou volně rozmnožována a autor, případně uživatel umělé inteligence tím přijde o zisk, který by jinak získal poskytnutím licence. Jako řešení tohoto problému se do budoucna nabízí například možnost vytvořit další skupinu děl vedle těch jedinečných a kvazi.<sup>181</sup> Domnívám se ovšem, že tato úprava by neměla vzniknout unáhleně a měla by řádně vymezit kritéria děl, které by pak naplnila tuto novou kategorii. Jinak hrozí, že by se mohlo stát, že pod ní nechtěně spadnou i tzv. *Deep Faky*<sup>182</sup>, což se domnívám, že není vůbec žádoucí. Tuto obavu vyjádřilo také WIPO v revidované verzi svého Dokumentu o zásadách duševního vlastnictví a umělé inteligenci. V rámci něj konkrétně vznáší otázky jako zdali by *Deep Faky* měly požívat ochrany autorského práva nebo zdali je autorské právo vůbec vhodným prostředkem regulace těchto děl.<sup>183</sup> Jiným

---

analysis of originality in artificial intelligence generated works. *Intellectual Property Quarterly*. [online]. 2017, č. 2 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2981304](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2981304), s. 7-8.

<sup>176</sup> Artificial Intelligence and Copyright. [online] 2017 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: [https://www.wipo.int/wipo\\_magazine/en/2017/05/article\\_0003.html](https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2017/05/article_0003.html).

<sup>177</sup> § 5 odst. 1 AZ.

<sup>178</sup> ZIBNER, Jan. Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 17 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>, s. 23.

<sup>179</sup> HOLCOVÁ, Irena a kol., 2019, op. cit., pozn. 33, s. 522.

<sup>180</sup> Ibid.

<sup>181</sup> Ibid.

<sup>182</sup> Deepfake je technologie, na základě které je AI schopná do již existujícího videa vložit například něčí obličej a vyvolat tak iluzi, že daná osoba v něm skutečně vystupuje. Z tohoto hlediska představuje poměrně velké bezpečnostní riziko, stejně tak zásah do soukromí. Více viz Tři hrozby Deepfake videí a možné řešení proti nim. [online]. 2019 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.internetembepecne.cz/deep-fakes/>.

<sup>183</sup> Revised Issues Paper on Intellectual Property Policy and Artificial Intelligence. [online]. 2020 [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: [https://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/wipo\\_ip\\_ai\\_2\\_ge\\_20/wipo\\_ip\\_ai\\_2\\_ge\\_20\\_1\\_rev.pdf](https://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/wipo_ip_ai_2_ge_20/wipo_ip_ai_2_ge_20_1_rev.pdf), s. 9.

negativním důsledkem příliš náhlé legislativní změny směrem k autorskoprávní ochraně děl vytvořených AI pak může být přílišná nadprodukce těchto děl, jejímž jediným cílem bude právě zisk z licenčních poplatků.<sup>184</sup>

Podobně se objevuje také otázka, zdali by umělá inteligence nemohla být *původcem vynálezu*. Evropský patentový úřad v tomto směru nedávno odmítl hned dvě patentové přihlášky k vynálezu vytvořenému AI. V daném případě přihlašovatel-vlastník AI tvrdil, že má nárok na patent, protože na něj jako na vlastníka přechází veškerá práva duševního vlastnictví spojená s výtvyry této AI.<sup>185</sup> Evropský patentový úřad s touto argumentací nesouhlasil a jako odůvodnění uvedl, že v rámci evropského patentového systému může být původcem vynálezu pouze fyzická osoba, což dle Úřadu odpovídá mezinárodně uznávanému pojetí tohoto pojmu.<sup>186</sup> Nad rámec toho Úřad uvedl, že účelem patentové ochrany je poskytnout původci silné právní postavení skrze poskytnutí širokých práv, kterých může využít.<sup>187</sup> K uplatnění těchto práv je ale zapotřebí právní osobnost, kterou AI nedisponuje.<sup>188</sup>

Dle § 8 odst. 1 Patentového zákona má právo na patent „*původce vynálezu nebo jeho právní nástupce*.“ Původcem vynálezu je pak dle druhého odstavce téhož paragrafu „*ten, kdo jej vytvořil vlastní tvůrčí prací*.“ Přestože zákon výslovně neuvádí, že by vynálezcem mohla být pouze fyzická osoba, je i v českém právu tento pojem takto vykládán.<sup>189</sup> Je tedy důvodné mít za to, že i v České republice by patentová přihláška k vynálezu vytvořenému AI byla odmítnuta. Stejně tedy jako v otázce autorství, i vynálezcem může být pouze fyzická osoba a vynálezy vytvořené umělou inteligencí tak zůstávají bez právní ochrany.

## 2.4. Dílčí závěry

Z předchozí analýzy vyplývá, že odpověď na otázku, jakou má umělá inteligence povahu v rámci českého soukromého práva, může být značně různorodá. Vždy tedy bude nutné posoudit její právní povahu v každém konkrétním případě, a to zejména v případě, pokud souhlasíme s doktrinálně převažujícím názorem, že AI nemůže být současně autorským dílem

---

<sup>184</sup> IHALAINEN, Jani. Computer creativity: artificial intelligence and copyright. *Journal of Intellectual Property Law*. [online]. 2018, č. 13(9) [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpy031>, s. 728.

<sup>185</sup> EPO publishes grounds for its decision to refuse two patent applications naming a machine as inventor. [online]. 2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.epo.org/news-issues/news/2020/20200128.html>.

<sup>186</sup> Ibid.

<sup>187</sup> Grounds for the EPO decision of 27 January 2020 on EP 18 275 174. [online]. 2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://register.epo.org/application?documentId=E4B63OBI2076498&number=EP18275174&lng=en&npl=false>, bod 26-27.

<sup>188</sup> Ibid., bod 28-29.

<sup>189</sup> HARTVICOVÁ, Kateřina; JAROLÍMKOVÁ, Andrea a kol. § 8 [Právo na patent]. In: CHLOUPEK Vojtěch; HARTVICOVÁ, Kateřina a kol. *Patentový zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-268-7, s. 55-59.

a věcí v právním smyslu. K tomuto nicméně existují i opačné názory, a to že AI může být současně autorským dílem i věcí. Tento závěr přitom může mít následky zejména ve sféře odpovědnosti. V případě záporné odpovědi (tedy, že AI nemůže být současně věcí i autorským dílem) je vyloučena skutková podstata škody způsobené věcí.. Nicméně i v případě kladné odpovědi se otevírá množství nejasností, například jak by v případě AI coby věci nehmotné a široce užívané fungovala její posesorní ochrana.<sup>190</sup> Stejně tak panuje velká nejistota ohledně uplatnění škody za vadu výrobku, neboť není jasné, zda i čistě softwarová AI tuto definici naplní, respektive existuje zřejmá obava, že nikoliv. V každém případě je AI v rámci současného soukromého práva považována pouze za objekt a odpovědnost za její jednání vždy ponese někdo jiný – ať už vývojář, výrobce či její uživatel. Vzhledem k tomu, že s vývojem AI může docházet ke stále větší nepředvídatelnosti jejího chování, bude na všechny uvedené subjekty do budoucna kladena poměrně vysoká zátěž a nejistota ohledně alokace odpovědnosti. Nabízí se tedy otázka, zda je spravedlivé, aby za její jednání byli odpovědní. Jak v tomto směru uvádí Kolaříková, „*Čím více autonomní roboti budou, tím složitější přirozeně bude určit osobu odpovědnou za jejich jednání.*“<sup>191</sup>

I přesto, že závěr v tomto směru otevírá více otázek, než nabízí odpovědi, je právě toto reálným odrazem stavu současné právní úpravy. Ani několik let po rekonstrukci stále není vyjasněna otázka týkající se širokého pojetí věci a právní povahy některých objektů.<sup>192</sup> I přestože doktrinálně existuje určitá shoda na tom, že autorské dílo není věcí v právním smyslu<sup>193</sup>, neexistuje na to ze strany soudů jasná odpověď. Zároveň ani není snaha tuto nejasnost jednoznačně vyřešit novelizací.<sup>194</sup> Nad rámec toho je tento stav důsledkem toho, že se právo zatím nedokáže efektivně vyrovnávat s tzv. druhou vlnou digitálních technologií, jakou představuje právě AI, ale také Internet of Things či tzv. Distributed Ledger

---

<sup>190</sup> K tomuto více viz TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>, s. 201.

<sup>191</sup> KOLAŘÍKOVÁ, Linda., 2018, op. cit., pozn. 42, s. 14.

<sup>192</sup> Srov. BEZOUŠKA, Petr, HAVEL, Bohumil, HULMÁK a kol. Pět let poté: Nové soukromé právo v předškolním věku. *Právní rozhledy*. 2019, č. 1, s. 1-9.

<sup>193</sup> DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš, a kol., 2019, op. cit., pozn. 101, s. 25.

<sup>194</sup> V tomto směru přinesl ještě více zmatku do dané problematiky návrh § 504a OZ, který je v rámci připravované novely zařazený v rámci OZ pod věcná práva, a který implementuje směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb. Konkrétně tento paragraf totiž řadí mezi věcná práva digitální obsah, kterým mají být dle Důvodové zprávy data v digitální podobě, například počítačové programy. Pokud tento paragraf projde legislativním procesem se svým zařazením pod věcná práva, značně tím nabourá současnou doktrinální představu o tom, že tyto nehmotné digitální předměty nejsou věcí v právním smyslu. Více k této novele je dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBFQGCDCCT>, případně viz DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš, a kol., 2019, op. cit., pozn. 101, s. 25.

Technologies (například Blockchain).<sup>195</sup> I pokud bychom přijali v českém právním prostředí obecně uznávanou tezi, že duševní vlastnictví není věcí, žádoucím řešením by v tomto směru bylo alespoň zakotvit v OZ speciální ustanovení, které by buď podřazovalo software pod kategorii věcí (zejména vzhledem k jeho povaze fiktivního díla), případně vytvářelo nějakou speciální kategorii věcí pro umělou inteligenci, která by reflektovala její specifika, jako je například autonomie, jak navrhuje Mikeš.<sup>196</sup>

---

<sup>195</sup> RODRÍGUEZ de las HERAS BALLELL, Teresa. Legal Challenges of artificial intelligence: modeling the disruptive technologies and assessing their possible legal impact. *Uniform Law Review*, 2019, roč. 24 (2), s. 303.

<sup>196</sup> MIKEŠ, Stanislav., 2018, op. cit., pozn. 94, s. 471-480.

### 3. Umělá inteligence jako subjekt práva

V současné době je umělá inteligence z pohledu práva pouhým objektem. Nemůže mít tedy v rámci právního řádu žádná práva ani povinnosti a zůstává tak pouhým předmětem právních vztahů.<sup>197</sup> Představy o humanoidních robotech nebo nekontrolovatelných autonomních systémech ovšem otevírají debatu o tom, zda by umělá inteligence neměla získat status osoby<sup>198</sup> v právním smyslu. Momentálně se nejedná o jediné „hnutí“ usilující o udělení právní subjektivity – existují rozsáhlé debaty o tom, zdali by se osobou neměly stát například některé řeky, zvířata či lidský plod.<sup>199</sup> Zároveň tato debata neprobíhá pouze na úrovni práva, například Harari spekuluje o tom, že umělá inteligence může získat status osoby po vzoru právnických osob, které ačkoliv nemají tělo ani ducha, mohou vlastnit majetek.<sup>200</sup> Ústřední otázkou v 21. století přestává být pouze to, kdo nebo co je osobou. Do popředí se dostává otázka, co být osobou vůbec znamená.

Udělení statusu osoby umělé inteligenci zároveň vzbuzuje jisté obavy a kontroverzi. Příkladem toho může být případ, kdy Saudská Arábie udělila občanství robotce Sophii. I přesto, že se jednalo zejména o marketingový tah, nastala tím paradoxní situace, kdy robot získal více práv, než mají někteří obyvatelé Saudské Arábie.<sup>201</sup> Co je zároveň důležité si v tomto kontextu uvědomit je, že většina současných robotů není obdobná člověku. I přestože existují snahy o vytvoření humanoidních robotů, jako je tomu tak v případě Sophie, většina dnešních robotů má naprosto odlišný vzhled a funkci a je vyvíjena spíše k průmyslovému využití, než se snahou vytvořit obdobu člověka. Příkladem toho mohou být roboti americké společnosti Boston Dynamics Spot a Handle. Spot, připomínající stavbou těla spíše psa, je určený pro práci v náročnějším terénu, například v dolech.<sup>202</sup> V roce 2020 vzbudil mediální pozornost, když byl využíván v Singapuru k udržování odstupu mezi lidmi v době pandemie

---

<sup>197</sup> PIETRZYKOWSKI, Tomasz. The Idea of Non-personal Subjects of Law. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz. *Legal personhood - animals, artificial intelligence and the unborn*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2017. ISBN 978-3-319-53461-9, s. 51.

<sup>198</sup> K tomuto je ovšem nutné alespoň okrajově zmínit, že pojem osoba a právní subjekt není vždy doktrínou chápán jako synonymum a přestože každá osoba bude zároveň subjektem, obráceně tomu tak být nemusí (viz BERAN, Karel. *Pojem osoby v právu: (osoba, morální osoba, právnícká osoba)*. Praha: Leges, 2012. ISBN 9788087576069, s. 157-162. Nicméně vzhledem k soukromoprávnímu zaměření této práce (a také za účelem zjednodušení) budou pojmy osoba a právní subjekt užívány synonymicky.

<sup>199</sup> VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2019, op. cit., pozn. 32, s. 219.

<sup>200</sup> HARARI, Yuah., 2017, op. cit., pozn. 68, s. 319.

<sup>201</sup> WOOTSON, Cleve. Saudi Arabia, which denies women equal rights, makes a robot a citizen. *Washington Post*. [online]. 2017 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/innovations/wp/2017/10/29/saudi-arabia-which-denies-women-equal-rights-makes-a-robot-a-citizen/>.

<sup>202</sup> Více informací včetně vizualizace je dostupných na webu: <https://www.bostondynamics.com/spot>.

koronaviru SARS-CoV-2.<sup>203</sup> Handle je potom robot určený k manipulaci s krabicemi ve skladech, zjevem připomínající spíše nákladní plošinu.<sup>204</sup> Oba roboti jsou potom schopni díky svým sensorům schopni monitorovat své okolí a relativně samostatně se pohybovat a fungovat. Na obou těchto příkladech je patrné, že se nejedná o napodobení člověka a otázka nutnosti jejich subjektivity leží spíše v praktických důvodech, kterými může být nepředvídatelnost jejich chování, ovšem spíše v rovině vzniku možných škod než robotí revoluce.

V evropském kontextu se návrh na vytvoření tzv. elektronické osoby objevil v Usnesení Evropského parlamentu o občanskoprávních pravidlech pro robotiku. V rámci tohoto usnesení Evropský parlament vyzval Komisi k tomu, aby posoudila „*vytvoření zvláštního právního statusu robota v dlouhodobém výhledu, aby alespoň ti nejsložitější autonomní roboti mohli mít status elektronické osoby odpovědné za náhradu jimi způsobené škody, a možné použití elektronické osoby v případech, kdy roboti činí autonomní rozhodnutí nebo jsou jiným způsobem samostatně v kontaktu se třetími stranami*“<sup>205</sup> Jednalo se tedy o návrh, který by AI přiznal status osoby z ryze praktických důvodů. Osud tohoto návrhu je nicméně v současné době poměrně nejistý. Například Evropský hospodářský a sociální výbor jej razantně odmítl zejména z důvodu rizika možného zproštění se odpovědnosti výrobcem.<sup>206</sup> Další negativní reakcí byl otevřený dopis podepsaný více než 150 experty adresovaný Evropské komisi.<sup>207</sup> Obdobně se k věci staví také Expertní skupina pro právní odpovědnost a nové technologie, která konstatuje, že v současné době není nutné přiznat AI právní subjektivitu, alespoň v oblasti občanskoprávní odpovědnosti.<sup>208</sup>

---

<sup>203</sup> TOH, Michelle. Singapore deploys robot 'dog' to encourage social distancing. *CNN*. [online]. 2020 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2020/05/08/tech/singapore-coronavirus-social-distancing-robot-intl-hnk/index.html>.

<sup>204</sup> Více informací včetně vizualizace je dostupných na webu: <https://www.bostondynamics.com/handle>.

<sup>205</sup> USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku. 2015/2103(INL), [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+PDF+V0//CS>.

<sup>206</sup> Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Umělá inteligence k tématu Umělá inteligence – dopady umělé inteligence na jednotný trh (digitální), výrobu, spotřebu, zaměstnanost a společnost. [online]. 31. 5. 2017 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016IE5369&from=IT>.

<sup>207</sup> The timeline of e-personhood: a hasty assumption or a realistic challenge?. [online] 25. 4. 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.maastrichtuniversity.nl/blog/2019/04/timeline-e-personhood-hasty-assumption-or-realistic-challenge>.

<sup>208</sup> EXPERT GROUP ON LIABILITY AND NEW TECHNOLOGIES – NEW TECHNOLOGIES FORMATION. Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies. [online]. 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeetingDoc&docid=36608>, s. 37-39.

I přes spíše zamítavý postoj k této problematice jak na straně zákonodárce, tak na straně akademiků, existuje paralelně poměrně zajímavá debata o tomto tématu. Přestože se sama kloním spíše k tomu, že v současné době, kdy AI není natolik sofistikovaná ani rozšířená, aby bylo nutné vytvářet nový typ osoby, stále se domnívám, že je tato problematika součástí širšího akademického proudu, který se snaží prolomit nebo alespoň zpochybnit soudobé dualistické pojetí osob a věcí v rámci práva.

Pro „povýšení“ umělé inteligenci na subjekt neboli tzv. *subjektivizaci*<sup>209</sup> existují dva naprosto odlišené důvody. První vychází z čistě praktických důvodů – jednání umělé inteligence je nepředvídatelné, a je proto nutné vymyslet lepší systém pro kompenzaci škod způsobených jejím jednáním.<sup>210</sup> Druhý pak vychází spíše z morálních důvodů – v případě stvoření skutečně humanoidního robota, obdařeného vědomím, je tento status nutný pro ochranu jeho základních práv a svobod.<sup>211</sup> I přesto, že se druhá varianta pohybuje mnohem více na úrovni sci-fi, neboť není jasné, zda se vůbec někdy podaří sestavit AGI, obě varianty vyvolávají momentálně poměrně kontroverzní a zatím odmítaný postoj. Objevují se akademické texty, které poměrně razantně mluví o tom, že umělá inteligence a roboti by neměli být osobami, neboť jsou plně ve vlastnictví člověka.<sup>212</sup> Naopak se objevují názory, že umělá inteligence by mohla být, když už, považována za něco obdobného otrokovi po vzoru římského práva.<sup>213</sup> Cílem této kapitoly je proto prozkoumat, jak by tento model právní subjektivity pro umělou inteligenci mohl fungovat a za jakých podmínek.

### 3.1. Právní subjekty

Za subjekty jsou v českém soukromém právu považovány *osoby*.<sup>214</sup> Současné právo rozeznává osoby pouze dvě – osobu fyzickou a osobu právnickou. Aby osoby mohly nabývat práva, musí disponovat *právní osobností* (způsobilostí mít v mezích právního řádu práva a povinnosti) a *způsobilostí právně jednat* (svéprávností).<sup>215</sup> Podmínka svéprávnosti je přitom

---

<sup>209</sup> Tento termín používá Rafał Michalczak v MICHALCZAK, Rafał. *Animals' Race Against the Machines*. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz., 2017, op. cit., pozn. 72, s. 91-101.

<sup>210</sup> Srov. KRAUSOVÁ, Alžběta. Status elektronické osoby v evropském právu v kontextu českého práva. *Právní rozhledy*, 2017, č. 20, s. 700-704.

<sup>211</sup> Ibid.

<sup>212</sup> Například BRYSON, Joanna J. Robots should be slaves. In: WILKS, Y. *Close engagements with artificial companions: key social, psychological, ethical and design issues*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 2010. s. 63-74.

<sup>213</sup> Například PAGALLO, Ugo. Killers, Fridges, and Slaves: a Legal Journey in Robotics. *AI & Society*, 2011, roč. 26, č. 4, s. 347-354.

<sup>214</sup> BERAN, Karel. *Pojem osoby v právu: (osoba, morální osoba, právnická osoba)*. Praha: Leges, 2012. ISBN 9788087576069, s. 157.

<sup>215</sup> BERAN, Karel a kol., 2018, op. cit., pozn. 137, s. 19.



v případě právnických osob předmětem značných akademických debat. Předpokladem pro to, aby osoba mohla právně jednat, je že disponuje *rozumem a vůlí*.<sup>216</sup> Abychom mohli dojít k závěru, zda i umělá inteligence by se mohla stát osobou, je nejprve nutné najít odpověď na otázku, jako co to je osoba, proč existuje, jak funguje a co to vůbec znamená být osobou.

### 3.2. Koncept osoby

Koncept osoby není v právu zcela jednoznačně vymezen, neboť se jedná o koncept historicky proměnlivý. Přestože historické vývojové proměny konceptu osoby nejsou hlavním tématem této práce, ráda bych zde alespoň stručně nastínila pár historicky významných milníků za účelem pochopení širšího kontextu. Cílem ovšem není podat vyčerpávající výčet úplně všech historických úvah a vlivů na dnešní pojetí konceptu osoby, spíše poukázání na to, jak odlišně může být tento koncept uchopen v závislosti na poměrech a paradigmatech doby.

Právní historie osob začíná u Gaia, který přišel se systémem klasifikace soukromého práva na osoby (*personae*), věci (*res*) a žaloby (*actiones*).<sup>217</sup> Právě toto Gaiovo dělení je považováno za hlavní inspiraci modernějšího dualistického pojetí osob a věcí v právu, přestože sám Gaius se hlouběji nezabýval tím, co to znamená být osobou či věcí.<sup>218</sup> Samotný etymologický původ pojmu osoba (latinsky *persona*) pochází nejspíše ze starořeckého *prosopon* a označoval divadelní masky, které nosili herci.<sup>219</sup> Římské právo zároveň nekladlo rovnítko mezi osobu a člověka, naopak v rámci zásady „*unus homo sustinet plures personas*“ mohl být člověk hned několika osobami zároveň. Osoba tedy spíše symbolizovala jakousi roli, masku – člověk mohl být v jednom případě občanem, v jiném páterem *familias* a jindy senátorem.<sup>220</sup> Pojem osoby si pak prošel poměrně dlouhým vývojem. Například o pár století později obsahoval *Corpus Iuris Civilis* dělení na osoby (*personae*) a korporace (*universitas*). Osobou byl v tomto pojetí pouze člověk a korporace na tento pojem v této době nedosáhly. Objevoval se zároveň i třetí termín – hlava (*caput*), který označoval právní postavení.<sup>221</sup> Jednalo se o postavení, které neměli otroci. I toto justiniánské dělení ovšem ukazuje, že osoba byla v té době stále považována spíše za roli v hierarchickém uspořádání tehdejší Římské

---

<sup>216</sup> Ibid.

<sup>217</sup> KURKI, Visa Aj. *A Theory of Legal Personhood*. Oxford University Press, 2019. ISBN 978-0198844037, s. 31.

<sup>218</sup> Ibid.

<sup>219</sup> Ibid., s. 32.

<sup>220</sup> BROZEK, Bartosz. The Troublesome ‘Person’. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz., 2017, op. cit., pozn. 72, s. 4.

<sup>221</sup> KURKI, Visa Aj., 2019, op. cit., pozn. 217, s. 32.

říše.<sup>222</sup> Ve středověku se pak objevuje trend spojování osoby s korporacemi. Se vznikem měst, cechů a klášterů se začala objevovat otázka jejich právního postavení. Z tohoto, čistě praktického, důvodu se proto v kánonickém právu objevuje pojem *persona ficta*.<sup>223</sup>

Počátky dnešního pojetí osob se objevují až mnohem později. Silným vlivem Locka, Hobbese, Descarta a Kanta se pojem osoba stále více začal spojovat s člověkem a důraz začal být kladen zejména na jeho rozumové schopnosti, neboť po vzoru Kanta je člověk považován za bytost rozumovou.<sup>224</sup> Kant zároveň osobě dodával morální dimenzi, když dle něj je osobou "*Ten subjekt, jemuž lze přičítat jeho jednání. Morální osobnost tedy není nic jiného než svoboda racionální bytosti podle morálních zákonů (zatímco psychologická osobnost je obvykle chápána jako schopnost uvědomovat si svou identitu v různých podmínkách)*".<sup>225</sup> Locke pro změnu za osobu považoval „*Myslicí inteligentní bytost, disponující myšlením a reflexí, schopnou o sobě uvažovat jako o sobě samé, jako o jedné a téže myslící věci v různých dobách a na různých místech; a to činí pouze díky vědomí, které je neoddělitelné od myšlení*“.<sup>226</sup> Takto se začínají ve spojení s osobou objevovat také kategorie jako vědomí či inteligence.

Přestože je osoba nějakým způsobem vymezena právním řádem, v teorii k tomuto konceptu existují různé přístupy. Jak vyplývá z výše uvedeného, prošel si tento koncept značným vývojem. Jinak totiž chápali osobu starověcí Římané, jinak byla chápána ve středověku a novověku a jinak je chápána dnes. Ne vždy platilo, že každý člověk je zároveň osobou. Přestože otrok byl lidskou bytostí, jeho postavení odpovídalo spíše pozici objektu než subjektu.<sup>227</sup> Stejně tak faktor pohlaví hrál v různých historických obdobích svou roli a určoval, jaká práva jsou s postavením osoby spojena. Tak ještě na začátku 20. století existoval právní rozdíl mezi muži a ženami.<sup>228</sup> Zároveň v rámci práva existují jisté paradoxy spojené s tímto konceptem – za osobu jsou například považovány i novorozené děti či pacienti v kómatu, a to i přesto, že v ten moment nedisponují rozumem ani vůlí.<sup>229</sup>

---

<sup>222</sup> Ibid.

<sup>223</sup> Ibid.

<sup>224</sup> Srov. PIETRZYKOWSKI, Tomasz. The Idea of Non-personal Subjects of Law. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz., 2017, op. cit., pozn. 72, s. 52.

<sup>225</sup> KANT, Immanuel. *Metaphysics of Morals*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 2. Vydání. ISBN 9781316091388. 6:224.

<sup>226</sup> LOCKE, John. Eseje o lidském rozumu. Praha: Svoboda, 1984. 407, s. 204-205.

<sup>227</sup> BERAN, Karel a kol., 2018, op. cit., pozn. 137, s. 20.

<sup>228</sup> NAFFINE, Ngaire. Who are law's persons from cheshire cats to responsible subjects. *Modern Law Review*, 2003, č. 66(3), s. 346-367.

<sup>229</sup> Srov. BERAN, Karel a kol., 2018, op. cit., pozn. 137, s. 20.

V rámci právní literatury je možné najít celou řadu analýz vývoje a různých přístupů ke konceptu osoby. Jednu z nich provedla také Ngaire Naffine, která v tomto směru přišla s poměrně univerzální klasifikací tří koncepčních modelů. Domnívám se, že tyto modely jsou užitečné v rámci současné debaty o subjektivizaci umělé inteligence, neboť právě inklinace zákonodárce k některému z nich může být klíčová pro to, zdali právní subjektivitu udělit i někomu jinému, než je člověk. Je to totiž právě zákonodárce, který se na základě vlastních úvah a představ rozhodne, komu právní subjektivitu udělí a komu ne.<sup>230</sup>

### 3.2.1. Kočka Šklíba<sup>231</sup>

První koncepce, kterou Naffine představuje, je v mnoha ohledech nejméně zajímavá a zároveň nejvíce flexibilní. Jedná se o koncepci osoby, která nemá žádnou morální dimenzi a vychází čistě z toho, že cokoliv a kdokoliv může být v rámci právního řádu osobou. Dle Naffine se jedná pouze o formální kapacitu být nositelem práv a povinností a díky tomu být součástí právních vztahů.<sup>232</sup> Zastánci tohoto přístupu proto nehledají žádný biologický, metafyzický ani psychologický předobraz osob.<sup>233</sup> Pro ně je jediným účelem vytvoření abstraktní konstrukce, která svému nositeli umožňuje fungovat v rámci právního řádu.<sup>234</sup> Z tohoto důvodu někteří odmítají i terminologické dělení osob na „přirozené“ (angl. natural person) a „umělé“ (angl. artificial person). Oba koncepty jsou totiž dle nich úplně stejně uměle vytvořené.<sup>235</sup> Tento přístup je možné shledat i v českém akademické obci. Například Beran (vycházející z Kelsena) uvádí, že osoby jsou pouhou právní konstrukcí a jejich primárním účelem je vytvořit nositele subjektivních práv a povinností.<sup>236</sup>

Vzhledem k absenci jakýkoliv mimoprávních podmínek, je tento koncept osoby ideální výchozí koncepcí pro možné rozšíření okruhu osob, tedy i pro udělení statusu subjektu umělé inteligenci. To ostatně tvrdí i van den Hoven van Genderen, když uvádí, že „*tak dlouho, dokud jsou jiné entity schopné být nositeli aspoň jednoho práva nebo povinnosti, neexistuje důvod, proč jím upírat právní postavení osoby. A to i v případě, že je potřeba*

---

<sup>230</sup> Srov. PIETRZYKOWSKI, Tomasz. The Idea of Non-personal Subjects of Law. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz., 2017, op. cit., pozn. 72, s. 51.

<sup>231</sup> Přeloženo z anglického Cheshire Cat. Jedná se o postavu z Alenky v Říši Divů.

<sup>232</sup> Viz NAFFINE, Ngaire., 2003, op. cit., pozn. 228, s. 350.

<sup>233</sup> Ibid., s. 351.

<sup>234</sup> Ibid., s. 351.

<sup>235</sup> SMITH, Bryant. Legal Personality. *Yale Law Journal*. [online]. 1928. [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=3259&context=ylj>, s. 293.

<sup>236</sup> BERAN, Karel a kol., 2018, op. cit., pozn. 137, s. 9.

člověk k uplatnění těchto práv.“<sup>237</sup> I přestože se tento přístup může zdát jako ideální řešení, v rámci právní veřejnosti panuje spíše odpor k rozšiřování okruhu subjektů. To dokládá, že jakkoliv může osoba být pouhou konstrukcí, stále je zde tendence ji spojovat pouze s člověkem, případně jeho zájmy.<sup>238</sup> Sama Naffine poznamenává, že je poměrně složité separovat „právní od neprávního“ a i jen lingvistický pojem „osoba“ nás nutí si za ni dosadit nějakou bytost, která je přirozeně schopna právně jednat.<sup>239</sup>

### 3.2.2. Člověk

Druhá koncepce je založená na předpokladu, že pouze člověk může být osobou. Jedná se buď o člověka, který se narodil živý a ještě nezemřel. Nebo alternativně se může jednat o soubor práv a povinností, který vzniká narozením a zaniká smrtí.<sup>240</sup> Zastánci tohoto modelu odvozuji osobu od jiných než právních aspektů a hledají její podstatu v metafyzice a vědě.<sup>241</sup> Tento model zároveň počítá s tím, že každý člověk je osobou, nezávisle na jeho duševním stavu.<sup>242</sup> Z tohoto hlediska tento přístup odpovídá současnému pojetí fyzické osoby v rámci českého právního řádu.

Jedná se vlastně o přímo opačnou teorii, než je model Kočky Šklíby. I proto se mnozí zastánci prvního modelu vůči tomuto přístupu vymezovali. Například Kelsen tvrdil, že člověk je koncept biologický, zatímco osoba koncept právní.<sup>243</sup>

Nabízí se otázka, jak se tato teorie vypořádá s právníckými osobami. Stoupenci této teorie argumentují, že právnícká osoba je v konečném efektu navázaná na člověka, a tudíž může být osobou.<sup>244</sup>

Zjevnou nevýhodou této koncepce je, že neuznává nic a nikoho jiného než člověka jako osobu, tedy by nepřiznala tento status ani umělé inteligenci. Jak poznamenává van den Hoven van Genderen, v případě přiznání právní subjektivity umělé inteligenci by byla tato koncepce značně narušena. Došlo by totiž k tomu, že by člověk ztratil své exkluzivní

---

<sup>237</sup> Viz VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2018, op. cit., pozn. 32, s. 232-233.

<sup>238</sup> Srov. VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2018, op. cit., pozn. 32, s. 233.

<sup>239</sup> Srov. NAFFINE, Ngaire., 2003, op. cit., pozn. 228, s. 355.

<sup>240</sup> Viz Ibid., s. 357.

<sup>241</sup> Ibid.

<sup>242</sup> Ibid., s. 361.

<sup>243</sup> NAFFINE, Ngaire., 2003, op. cit., pozn. 228, s. 357 odkazující na KELSEN, Hans. *General Theory of Law and State*. New York: Russel and Russel, 1945.

<sup>244</sup> Srov. VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2018, pozn. 32, op. cit., s. 239.

postavení v rámci právního řádu.<sup>245</sup> Na druhou stranu, v případě čistě pragmatického modelu osoby pro AI (k tomuto více v rámci kapitoly 3.5.1 této práce) by i tomto případě mohlo dojít k navázání na člověka (obdobně jako u právnické osoby) a i za předpokladu této teorie jako výchozí by cesta mohla existovat.

### 3.2.3. Odpovědný subjekt

Třetí koncepci je podle Naffine možné označit za model odpovědného subjektu. Je to koncept, který vyžaduje splnění mnohem přísnějších podmínek pro naplnění statusu osoby, v důsledku čehož dle tohoto konceptu nemohou být ani všichni lidé považováni za osobu.<sup>246</sup> Konkrétně, aby někdo mohl být osobou podle této koncepce, musí disponovat určitou úrovní rozumové vyspělosti, například musí být schopen aktivně uplatňovat svá práva.<sup>247</sup> Hlavní akcent je zde kladen na mentální atributy, jako jsou vůle, rozum a inteligence. Díky těmto vlastnostem je osoba v tomto pojetí ideálním odpovědnostním subjektem, neboť je schopna sama rozhodovat o svých činech a zároveň sama schopna ovládat své jednání.<sup>248</sup> Stoupenci této koncepce zároveň nepovažují za osoby například děti či osoby duševně choré, neboť jejich kognitivní schopnost nedosahují požadovaných kvalit.<sup>249</sup> Naffine poznamenává, že tento model našel největší uplatnění v trestním právu, neboť to klade na vůli pachatele vyšší požadavky a do hloubky zkoumá jeho úmysl a racionální uvažování.<sup>250</sup>

Výhodou tohoto modelu pro umělou inteligenci je, že na rozdíl od předchozí zmíněné koncepce nevyžaduje, aby osobou byl přímo člověk na základě biologických kritérií. Naopak upřednostňuje kritéria kognitivní a mentální.<sup>251</sup> Existuje tedy možnost, že někdy v budoucnu by umělá inteligence mohla dosáhnout mentálních kvalit, které tento model vyžaduje. V současnosti je to ale vyloučené. Dnešní podoba AI nedosahuje často ani mentální kapacity dětí, které tento model sám za osobu nepovažuje. Současně se nedá s jistotou říct, že i kdyby se podařilo sestavit AGI, tak by zastánci tohoto modelu přistoupili na její uznání za osobu. I přestože nevíme, co je to vědomí, rozum či vůle, automaticky předpokládáme, že se jedná o atributy, kterými disponuje pouze člověk, a to navíc jen v některé své životní fázi. V případě AGI by tudíž mohla vyvstat debata o tom, zdali její schopnosti, byť na vysoké úrovni, jsou

---

<sup>245</sup> Ibid., s. 336-337.

<sup>246</sup> Viz NAFFINE, Ngairé., 2003, op. cit., pozn. 228, s. 362.

<sup>247</sup> Srov. Ibid.

<sup>248</sup> Ibid.

<sup>249</sup> Ibid., s. 364.

<sup>250</sup> Ibid.

<sup>251</sup> Srov. VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2018, op. cit., pozn. 32, s. 237.

skutečné a také dostatečné. AGI by jistojistě disponovala vysokou inteligencí. Zároveň by byla schopna činit vlastní rozhodnutí. Otázkou zůstává, zdali by si jich byla dostatečně vědoma a chápala je. Pokud by například robot někoho zabil, vyvstává otázka, zdali by chápal, proč tak učinil a jaká byla jeho motivace. Tato motivace by dle mě navíc nejspíš musela být mnohem komplexnější než pouhý výpočet softwaru, který by zabití vnímal jako správné výpočetní řešení. Nezbyvá než konstatovat, že odpověď na to, jestli by i umělá inteligence mohla být považována za osobu podle tohoto modelu, přinese až budoucnost a další technologický vývoj.

### 3.3. Osoby podle českého práva

#### 3.3.1. Fyzické osoby

OZ z roku 2012 spojuje fyzickou osobu s člověkem.<sup>252</sup> To představuje zásadní změnu od OZ z roku 1964, který výraz „člověk“ vůbec neobsahoval a je odrazem zejména toho, že tvůrci OZ 2012 považují za jeho východisko antropocentrismus a dávají fyzickým a právnickým osobám nerovné postavení.<sup>253</sup> Toto ztotožnění fyzické osoby s člověkem v OZ 2012 bylo ovšem podrobena kritice. Hurdík například uvádí, že *„Fyzická osoba není a nemůže být fikcí člověka; člověk je reálným biosociálním základem jeho odrazu v právu (tedy fyzické osoby) a fyzická osoba je souborem předpokládaných, nicméně v realitě existujících či předpokládaných vlastností člověka, nezbytných pro vstup člověka do právních vztahů.“*<sup>254</sup> Mám za to, že tento teoretický spor je pouze odrazem toho, že v právu dodnes existují spory ohledně toho, co či kdo je, respektive může být, osobou, aniž by tato otázka byla jednoznačně vyřešena.

Přestože historicky ne každý člověk měl postavení subjektu, díky vlivu humanismu ho dnes má každá lidská bytost bez výjimky. Uznání právní osobnosti člověka je zároveň jeho základním lidským právem na základě článku 6 Všeobecné deklarace lidských práv. V rámci západních jurisdikcí je koncept fyzické či přirozené osoby víceméně obdobný. Kurki v tomto směru identifikoval pět základních zásad, které jsou všem fyzickým osobám společné.<sup>255</sup> Fyzickou osobou je dle něj vždy (1) člověk, (2) který se narodil živý, (3) je současně naživu,

---

<sup>252</sup> § 23 OZ a násl.; Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze). [online]. [cit. 2020-06-29]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, s. 44-45.

<sup>253</sup> HURDÍK, Jan. § 18 [Základní členění osob]. In: LAVICKÝ, Petr a kol., 2014, op. cit., pozn. 110, s. 148.

<sup>254</sup> Ibid., s. 150.

<sup>255</sup> KURKI, Visa A. Why Things Can Hold Rights: Reconceptualizing the Legal Person. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz., 2017, op. cit., pozn. 72, s. 75-76.

(4) je schopen vnímat svými smysly a (5) dosáhl určitého věku nebo rozumové vyspělosti. Těchto pět atributů přitom odpovídá i pojetí fyzické osoby v českém právu.

Člověk, na rozdíl od právnické osoby, disponuje jak aktivní, tak pasivní složkou právní způsobilosti. Právní osobnost fyzických osob je tradičně spojena s jejich narozením a smrtí. Svěprávnost pak člověk získává postupně během svého života, jak se vyvíjí jeho rozumová a mravní vyspělost.<sup>256</sup> Plně svéprávný se pak člověk stává dosažením zletilosti, uzavřením manželství nebo přiznáním svěprávnosti soudem.<sup>257</sup> Člověk je navíc z pohledu práva osobou vždy, po celý svůj život, a to i v případech kdy je možné mít značné pochybnosti o tom, zda disponuje dostatečnou rozumovou kapacitou, aby mohl právně jednat (například u novorozence či osoby stížené duševní poruchou).<sup>258</sup> Člověk má totiž v dnešním právu natolik jedinečné postavení, že jej za žádných okolností nelze považovat za cokoliv jiného než subjekt práva.<sup>259</sup> V případech, kdy člověk sám právně jednat nemůže, je mu proto přičítán rozum a vůle jiných osob.<sup>260</sup>

Při zkoumání toho, zda by umělá inteligence mohla dosáhnout statusu osoby, se v případě jejího srovnání s fyzickou osobou nabízí zejména srovnání vůle a rozumu člověka s vůlí a rozumem AI. Ono jedinečné postavení člověka v rámci právního řádu totiž vychází primárně z předpokladu, že člověk jako jediný skutečně disponuje vůlí a rozumem. Proto je taky jediný schopen právně jednat. Tuto představu ale v mnohém právě umělá inteligence (obzvláště v případě AGI) může narušit, jak bude dále rozebráno v této kapitole.

### 3.3.2. Právnické osoby

Na rozdíl od osob fyzických se pojetí právnických osob liší napříč právními řády různých zemí. Dle českého občanského zákoníku je právnická osoba organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná.<sup>261</sup> České pojetí právnických osob pak vychází z teorie fikce<sup>262</sup> a jsou tedy v českém prostředí považovány pouze za výtvar práva. V tomto směru například Hurdík uvádí, že „*ve srovnání s fyzickými osobami jsou právnické osoby umělými konstrukcemi, odvozenými od fyzických osob a vybavenými (samy či osoby, jejichž právní jednání či protiprávní činy se právnickým*

<sup>256</sup> Srov. DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol., 2016, op. cit., pozn. 95, s. 220.

<sup>257</sup> § 30 a § 37 OZ.

<sup>258</sup> Srov. BERAN, Karel a kol., 2018, op. cit., pozn. 137, s. 17.

<sup>259</sup> Ibid., s. 15.

<sup>260</sup> Ibid., s. 16.

<sup>261</sup> § 20 odst. 1 OZ.

<sup>262</sup> DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol., 2016, op. cit., pozn. 95, s. 268.

*osobám přičítají) způsobilostmi propůjčujícími jim podstatné právně relevantní vlastnosti, kterými jsou vybaveny osoby fyzické a které jsou nutné pro účast na právních vztazích.*<sup>263</sup>

Přestože v nějaké podobě právnické osoby historicky existovaly i ve starověkém Egyptě<sup>264</sup> či Římě, jejich největší rozmach se objevuje až v dobách novověku (například Sjednocená východoindická společnost založená v roce 1602) a zejména pak v 19. století, kdy začínaly být kodifikovány.<sup>265</sup> Co je ovšem u právnických osob poměrně klíčové, je jejich účel, tedy důvod proč vůbec v rámci právního řádu existují. Právnické osoby, na rozdíl od osob fyzických, neexistují proto, že by to bylo nějak morální. Existují čistě z toho důvodu, že je to pro člověka výhodné a člověk může jejich prostřednictvím totiž uskutečňovat své zájmy, zejména hospodářské.<sup>266</sup> To je patrné právě z výše zmíněných historických příkladů.

Na rozdíl od fyzických osob disponují právnické osoby pouze pasivní složkou právní způsobilosti. A i ta je u nich v určité míře omezena – právnická osoba totiž může nabývat pouze ta práva a povinnosti, které se slučují s její povahou (právnické osoby tedy nemohou například uzavírat manželství).<sup>267</sup>

Poměrně komplikovaná je situace u svéprávnosti právnické osoby. K tomu, aby jakákoliv osoba v právu mohla jednat, je nutné, aby disponovala rozumem a vůlí.<sup>268</sup> Vzhledem k povaze právnické osoby není její rozum a vůle to samé, co rozum a vůle člověka. Jak uvádí Beran „*rozum a vůle právnické osoby vždy musejí pocházet od jiné fyzické osoby. Z tohoto důvodu jsou rozum a vůle právnické osoby cizím rozumem a vůlí, které jako vlastní rozum a vůle mohou náležet pouze konkrétní fyzické osobě.*“<sup>269</sup> V případě právnické osoby jde tedy pouze o přičítání cizího rozumu a vůle.<sup>270</sup> Obdobně problematické je i protiprávní jednání právnické osoby a její způsobilost právně odpovídat. Tento problém je přitom vyřešen tím, že zákonodárce právnické osobě tuto způsobilost přiznává.<sup>271</sup> Oba tyto poslední aspekty jsou přitom zásadní při srovnání právnické osoby a umělé inteligence. Otázky toho, do jaké míry má umělá inteligence vlastní vůli a rozum, do jaké míry je její vůle taktéž pouze

---

<sup>263</sup> HURDÍK, Jan. § 20 [Právnická osoba]. In: LAVICKÝ, P. a kol., 2014, op. cit., pozn. 110, s. 156.

<sup>264</sup> Egypťani je využívali ke správě chrámů, viz VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2018, op. cit., pozn. 32, s. 219.

<sup>265</sup> HURDÍK, Jan. § 20 [Právnická osoba]. In: LAVICKÝ, P. a kol., 2014, op. cit., pozn. 110, s. 156.

<sup>266</sup> Srov. VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2018, op. cit., pozn. 32, s. 219.

<sup>267</sup> DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol., 2016, op. cit., pozn. 95, s. 269-270.

<sup>268</sup> BERAN, Karel a kol., 2018, op. cit., pozn. 137, s. 19.

<sup>269</sup> Ibid., s. 31.

<sup>270</sup> Ibid.

<sup>271</sup> Ibid., s. 228.



odvozena od člověka a zda je způsobilá protiprávně jednat a být způsobilá právně odpovídat, jsou poměrně klíčové pro nastavení optimálního modelu pro subjektivitu umělé inteligence. Více k tomuto dále v této práci.

### 3.4. Umělá inteligence jako osoba

Pokud provedeme analýzu toho, jak umělá inteligence funguje, dojdeme k závěru, že analogicky není podobná ani člověku, ani právnické osobě. Umělá inteligence je schopna sama činit rozhodnutí a jednat. V tomto směru je tedy naprosto odlišná od osoby právnické, která může jednat (právně i fakticky) pouze prostřednictvím svých zástupců.<sup>272</sup> Je sice pravda, že v případě umělé inteligence se mnozí upínají spíše ke srovnání právě s právnickou osobou<sup>273</sup>, nicméně díky své schopnosti činit sama rozhodnutí je umělá inteligence (obzvláště v podobě AGI) svým „fungováním“ spíše obdobná osobě fyzické.<sup>274</sup> Úvahy o srovnání s osobou právnickou jsou na druhou stranu důležité z hlediska toho, jak je na tuto problematiku pohlíženo – tedy že v úvahách o právní subjektivitě je myslitelný jakýsi umělý konstrukt pro AI stejně jako dnes existuje pro právnické osoby.

V případě srovnání s fyzickou osobou je zde pak zásadní otázka, zdali svéprávnost umělé inteligence je taktéž postavena na její vůli a rozumu, nebo se jedná pouze o imitační klam. Umělá inteligence je schopna činit rozhodnutí na základě dat, které má k dispozici. Tato data často pocházejí od jejího vývojáře a jsou vybírána tak, aby byla v souladu s účelem, pro který člověk AI stvořil. Pokud tedy půjdeme v této problematice více do hloubky, je nejméně sporné tvrdit, že by se umělá inteligence skutečně rozhodovala pouze na základě svého vlastního uvážení – její rozhodování je ve velké míře ovlivněno člověkem a jeho cíli. K obdobnému závěru dochází také Krausová, když konstatuje, že *„Intelligentní robot totiž vzniká proto, aby plnil určitý účel a poskytoval víceméně jasně definované služby. V rámci svého provozu tak pouze hledá způsoby plnění tohoto účelu pomocí definování úkolů a provedení akcí k jejich splnění. Sám o sobě by tedy neměl mít vlastní cíle, tužby a přání v takovém smyslu, jako je mívá člověk.“*<sup>275</sup> Na druhou stranu, když se vrátíme k problematice černé skříňky, která se objevuje již dnes u současné specializované AI, je pak nejisté, jestli by v případě AGI bylo možné najisto určit, že se skutečně sama vlastní vůli neřídí. Otázka

---

<sup>272</sup> Srov. KRAUSOVÁ, Alžběta., 2017, op. cit., pozn. 210, s. 700-704.

<sup>273</sup> Viz HARARI, Yuah., 2017, op. cit., pozn. 68, s. 319; TEGMARK, Max., 2017, op. cit., pozn. 4, s. 119.

<sup>274</sup> Srov. KRAUSOVÁ, Alžběta., 2017, op. cit., pozn. 210, s. 700-704.

<sup>275</sup> Srov. Ibid.

disponování vlastní vůlí je v mnohém sporná i u samotného člověka.<sup>276</sup> Mým cílem zde samozřejmě není vyřešit filozofickou či biologickou otázku týkající se vůle a rozumu. Spíše se zde snažím poukázat na určité limity našeho dosavadního poznání a jejich právní důsledky.

### 3.5. Možné modely právní osoby pro umělou inteligenci

Na základě výše provedené analýzy v této kapitole, považuji následující kritéria rozhodující pro možné udělení právní subjektivity umělé inteligenci:

- 1) vyšší vývojové stádium umělé inteligence;
- 2) existence důvodu pro udělení statusu právní osoby;
- 3) ztotožnění zákonodárce s koncepčním modelem právní osoby, který toto umožní.

Na základě těchto kritérií si umím představit dva scénáře potenciálního udělení právní subjektivity umělé inteligenci. V tom prvním se bude jednat o čistě praktické řešení – umělé inteligenci bude status právní osoby přiznán, protože to pro společnost bude *výhodné*. V tomto směru se bude jednat o model spíše podobný dnešním právníckým osobám, protože jeho hlavním účelem bude majetkové a odpovědnostní oddělení od ostatních osob. Druhý scénář pak bude čistě morální – umělá inteligence bude považována za osobu, neboť díky technickému pokroku bude natolik sofistikovaná (a potenciálně i lidská), že bude potřeba chránit její práva. Nutným (a společensky nejspíše nepřijatelnějším) předpokladem pro oba modely je pak uchopení konceptu právní osoby jako Kočky Šklíby, neboť ten jako jediný umožňuje uznání v podstatě kohokoliv a čehokoliv za osobu.<sup>277</sup>

#### 3.5.1. Pragmatický model

První potenciální model pracuje s umělou inteligencí spíše jako s umělým konstruktem a plně neuznává její schopnost sama činit vlastní rozhodnutí a spíše je odvozuje od cílů člověka. Domnívám se, že základem pro tento model by bylo to, co Kurki nazývá „*odpovědnostní kontext*“ a „*obchodní kontext*“.<sup>278</sup> Odpovědnostním kontextem zde myslí zejména právní odpovědnost umělé inteligence a obchodním kontextem její fungování v rámci obchodních vztahů, tedy například nákup a prodej prováděný přímo AI.<sup>279</sup> Jedná se

---

<sup>276</sup> Srov. VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2018, op. cit., pozn. 32, s. 238.

<sup>277</sup> Teoreticky je možné uvažovat také o modelu Odpovědného subjektu – za předpokladu, že někdy v budoucnosti se umělá inteligence dostane na natolik vyspělou úroveň, že u ní bude možné uvažovat jako o sofistikované entitě s vědomím. V současné době se ale takový scénář zdá být spíše sci-fi. Srov. VAN DEN HOVEN VAN GENDEREN, Robert. Legal personhood in the age of artificially intelligent robots. In: BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed., 2018, op. cit., pozn. 32, s. 238.

<sup>278</sup> Viz KURKI, Visa Aj., 2019, op. cit., pozn. 217, s. 176.

<sup>279</sup> Ibid.

tedy o pragmatický model založený zejména na užitečnosti pro člověka.<sup>280</sup> Tato užitečnost spočívá zejména v tom, že by se vyřešil problém přičitatelnosti právního i protiprávního jednání umělé inteligence různým subjektům (vývojářům, uživatelům, výrobcům atd.)<sup>281</sup> Na ty by pak nedopadala právní odpovědnost za jednání umělé inteligence, které nemohli jakkoliv ovlivnit ani predikovat. Stejně tak by se vyřešila otázka příčinné souvislosti – odpovědná by byla umělá inteligence samotná a poškozený by se nemusel vypořádávat s celým řetězcem událostí. V neposlední řadě by to umožňovalo umělou inteligenci žalovat u soudu. Obecně se v právní literatuře v tomto pragmatickém smyslu lze setkat s požadavky na vytvoření právní subjektivity umělé inteligence ve třech různých případech. Prvním z nich jsou případy, kdy umělá inteligence sama právně jedná.<sup>282</sup> V praxi se tak bude jednat o elektronické agenty, kteří jsou schopni sami uzavírat smlouvy jménem svého vlastníka či uživatele. Druhým případem budou situace, kdy umělá inteligence způsobí škodu.<sup>283</sup> Posledním případem, kdy se lze setkat s požadavky na udělení právní subjektivity umělé inteligenci na pragmatickém základě, jsou diskuze o možném udělení autorství umělé inteligenci.<sup>284</sup>

Umělá inteligence by v tomto případě disponovala právní osobností, mohla by tedy nabývat práva a povinnosti, a to jak smluvní, tak mimosmluvní. Nabízí se zde ale otázka, do jaké míry by v tomto případě byla umělá inteligence svéprávná. Domnívám se totiž, že tento model by mohl fungovat jak ve variantě bez svéprávnosti, tak s ní. V případě varianty bez svéprávnosti by potom umělá inteligence byla v rámci právního řádu obdobou současné právnické osoby. Mohla by tedy sice vlastnit majetek a odpovídat za škodu, navenek by za ní ovšem jednaly jiné osoby (ať už právnické nebo fyzické), minimálně na úrovni nějakého ovlivnění nebo zadání nějakých příkazů či cílů. Stejně tak by mohla existovat varianta, ve které by umělá inteligence byla považována za alespoň částečně svéprávnou a jednala by sama. Částečně svéprávnou z toho důvodu, že je v současné době poměrně nemyslitelné, že by AI disponovala rozumem a vůlí jako člověk. Jednalo by se tak o jisté formální uznání toho, že umělá inteligence je schopna sama činit vlastní rozhodnutí, nicméně s výhradou toho, že

---

<sup>280</sup> Srov. MICHALCZAK, Rafał. *Animals' Race Against the Machines*. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz., 2017, op. cit., pozn. 72, s. 97.

<sup>281</sup> Srov. ČECH, Pavel. *Definice umělé inteligence dle Expertní skupiny na umělou inteligenci*. *Právní prostor*. [online]. 2019 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/definice-umele-inteligence-dle-expertni-skupiny-na-umelou-inteligenci>.

<sup>282</sup> PAGALLO, Ugo., 2011, op. cit., pozn. 213, s. 6.

<sup>283</sup> Ibid.

<sup>284</sup> GALAJDOVÁ, Dominika. *Artificial Intelligence as a New Challenge for Software Law*. *European Journal of Law and Technology*. [online]. 2019, roč. 10, č. 1 [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <http://ejlt.org/article/view/675/915>, s. 9-10.

tak není na základě vlastního rozumu a vůle. I v tomto případě by pak za ní nejspíše stály nějaké jiné osoby (například vlastníci či vývojáři). Poměrně těžko si umím představit, že v případě tohoto modelu by existovala varianta, ve které by na umělou inteligenci nebyly, ani vzdáleně, napojené vůbec žádné jiné osoby a umělé inteligenci by tak byla ponechána naprostá svoboda fungování v reálném světě.

Jak bylo zmíněno výše, jedním z nejčastějších důvodů k vytvoření tohoto modelu je vytvoření nového odpovědnostního subjektu. Z tohoto důvodu by v případě způsobení majetkové (a teoreticky i nemajetkové) újmy byla odpovědnou v první řadě sama umělá inteligence (stejně jako je tomu dnes u právnické osoby). K tomuto by disponovala nějaký peněžním fondem pro účely uhrazení újmy, nebo byla povinně pojištěna. Mimoto by mohly existovat osoby, které by v určitých případech mohly za její jednání ručit, obdobně jako dnes ručí společníci a jednatelé právnických osob.<sup>285</sup> Docházelo by tedy v některých případech (například v případě nedostatečných peněžních prostředků) k tzv. „*propichování závoje umělé inteligence*“<sup>286</sup> V případě peněžních prostředků nutných pro hrazení škod by buď existovalo nějaké povinné pojištění<sup>287</sup>, nebo by byl povinný fond na úhradu škod, do kterého by přispívali osoby stojící za umělou inteligencí (například vývojáři či vlastníci).<sup>288</sup>

Existuje zároveň i svým způsobem variace tohoto modelu, která ale nepočítá s umělou inteligencí jako s osobou, nýbrž jako s otrokem. Michalczak v tomto ohledu trefně poznamenává, že i kdyby umělá inteligence nebyla považována za osobu jako takovou, stále může být mluvícím nástrojem.<sup>289</sup> Více k tomuto v kapitole 3.6.

Tento model má samozřejmě své limity. Prvním je jeho aplikace – muselo by být poměrně pečlivě zváženo, na jaké případy by se vztahoval. Šlo by nejspíše jen o tu skutečně nejpokročilejší AI. Jak se dá ale změřit taková pokročilost? Poměrně snadno se dá negativně vymezit, tedy že například robotický vysavač nebo vyhledávač Google by na právní subjektivitu nedosáhl. Naopak AI jako je v dnešní době například IBM Watson by již mohla. Stejně tak si umím představit, že by tento model vyhovoval některým elektronickým agentům

---

<sup>285</sup> Srov. ČECH, Pavel. Definice umělé inteligence dle Expertní skupiny na umělou inteligenci. *Právní prostor*. [online]. 2019 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/definice-umele-inteligence-dle-expertni-skupiny-na-umelou-inteligenci>.

<sup>286</sup> Z anglického „piercing the AI veil“, viz SCHERER, Matthew U., 2016, op. cit., pozn. 15, s. 399.

<sup>287</sup> O tomto pojištění se často mluví jako o tzv. digitálním peculiu. Jde o srovnání s římskoprávním institutem peculia, kdy pán ručil za jednání otroka pouze do výše určeného peculium.

<sup>288</sup> Srov. ČECH, Pavel. Definice umělé inteligence dle Expertní skupiny na umělou inteligenci. *Právní prostor*. [online]. 2019 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/definice-umele-inteligence-dle-expertni-skupiny-na-umelou-inteligenci>.

<sup>289</sup> Viz MICHALCZAK, Rafał. Animals' Race Against the Machines. In: KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz., 2017, op. cit., pozn. 72, s. 97.

a chatbotům, protože by jim umožňoval vstupovat do smluvních vztahů a teoreticky za ně i následně odpovídat. Existuje zde nicméně poměrně široká šedá zóna s velkým množstvím technologií, které se dají označit za umělou inteligenci, ale u kterých je sporné, zda by naplnily potřebnou míru sofistikovanosti pro právní subjektivitu. Mohlo by být za osobu v právním smyslu považováno například samořiditelné auto? Dron? Lékařský diagnostický přístroj? Právě tento problém souvisí s již zmíněnou problematikou chybějící definice umělé inteligence. Pokud nepanuje shoda na tom, co skutečně umělá inteligence je, právo může poměrně těžko nastavit, na co by se její právní úprava vztahovala. Jako určité řešení vidím cestu certifikace – na právní subjektivitu by dosáhla taková umělá inteligence, která splní předem stanovené technické požadavky a bude jí udělen certifikát potvrzující její dostatečnou sofistikovanost.

Za druhý limit tohoto modelu pak považují masovou výrobu. Aby byl tento model efektivní, muselo by být vyřešeno, jak by fungoval v případě masově vyráběné umělé inteligence, tedy například u samořiditelných automobilů. Byla by zde nejspíš nutná vysoká míra abstrakce a představitivosti – umělá inteligence by byla „oddělena“ od samotného výrobku

a dopadaly by na ni veškeré škody způsobené rozhodnutím jakékoliv její rozmnoženiny. Alternativně by onou osobou stojící za umělou inteligencí nemusel být vývojář či výrobce, ale mohl by to být přímo uživatel. Domnívám se ovšem, že toto řešení by uživatele nepřiměřeně zatěžovalo vzhledem k nutnosti vytvoření nějakého odpovědnostního fondu či pojištění. Eventuálně si tuto variantu dovedu představit v případě samořiditelných automobilů, kdy by existovalo další povinné pojištění vozidla. To nicméně může existovat nezávisle na nutnosti existence právní subjektivity umělé inteligence.

Třetím problémem tohoto modelu je pak zneužitelnost jeho zneužitelnost. Ta by spočívala jednak v hrozícím snížení bezpečnosti výrobků na bázi umělé inteligence, jednak by za ní jiné osoby mohly ukrývat vlastní pochybení, a tím se zbavit vlastní odpovědnosti.<sup>290</sup>

### **3.5.2. Morální model**

Druhý model pro subjektivitu umělé inteligence vychází z naprosto odlišné premisy. Jeho základem není žádná užitečnost pro člověka, ale morální hledisko. Vychází z toho, co Kurki nazývá „*ultimate-value context*“, tedy že je umělá inteligence hodna právní ochrany

---

<sup>290</sup> Srov. ČECH, Pavel. Definice umělé inteligence dle Expertní skupiny na umělou inteligenci. *Právní prostor*. [online]. 2019 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/definice-umele-inteligence-dle-expertni-skupiny-na-umelou-inteligenci>.

obdobné té, kterou požívají právní osoby.<sup>291</sup> Současně se jedná o model, který by byl aplikovatelný až v případě AGI, možná dokonce i až v případě existence humanoidních robotů disponujících analogií lidského vědomí. Samotná existence AGI totiž nemusí nutně znamenat, že by umělá inteligence nabyla vědomí. Dnešní úroveň vědy stále nenachází odpovědi na to, co je to vědomí, jestli vůbec existuje, nebo zdali je spojeno s inteligencí.<sup>292</sup> Nedá se tedy s jistotou tvrdit, že věda na tom v tomto poznání bude v dalších desetiletích lépe. Jak bylo navíc zmíněno již v první kapitole této práce – inteligenci umělé inteligence nelze zaměňovat s jejím vědomím. To totiž vede právě k představám o umělé inteligenci jako o humanoidních robotech (s potenciálem zničit celé lidstvo) a nikoliv k jejímu vnímání pouze jako vysoce inteligentní či racionální technologii. Existuje tedy varianta, že se podaří sestavit AGI, ta ovšem bude pouze extrémně inteligentní, nikoliv vědomá si sebe sama. V takovém případě je otázka udělení právní osobnosti z morálního hlediska o dost komplikovanější – může totiž existovat entita naprosto převyšující lidské možnosti, schopna vlastních rozhodnutí ve všech sférách života. Ale protože nebude uznáno její „vědomí“, nebude moci být stále považována za osobu. Na druhou stranu, například Kurki se v tomto směru domnívá, že nezáleží na tom, jestli umělá inteligence skutečně myslí, nebo pouze jedná tak jako by myslela. Výsledné chování je totiž naprosto stejné.<sup>293</sup>

Ve všech případech se nicméně jedná o scénář, ke kterému nikdy nemusí dojít. I přesto jsou debaty o tomto modelu důležité – ona potencialita existence jiné bytosti nadané vědomím či pouhými stejnými schopnostmi, jimiž disponuje člověk, otevírá spousta morálních otázek.

Účelem tohoto modelu by byla primárně ochrana základních práv robotů. Jednalo by se tedy o model podobný současné fyzické osobě. Bylo by totiž plně uznáno, že robot disponuje jak s právní osobností, tak se svéprávností. Uznána by také byla jeho plná autonomie – nebylo by potřeba za něj postavit další osoby. To by totiž vedlo k určité podřízenosti, jako tomu je v předchozím modelu.

V současné době není výzkum umělé inteligence ani robotiky regulován. Je proto možné sestrojovat roboty, kteří vypadají jako lidé, případně vytvářet virtuální asistenty, kteří svým chováním lidi připomínají. Přitom vytváření robotů s lidskými vlastnostmi nebo podobou může vést k nechtěné fixaci člověka k tomuto stroji, v důsledku čehož lidé mohou

---

<sup>291</sup> Srov. KURKI, Visa Aj., 2019, op. cit., pozn. 217, s. 176.

<sup>292</sup> Srov. HARARI, Yuval., 2018, op. cit., pozn. 1, s. 68-71.

<sup>293</sup> Srov. KURKI, Visa Aj., 2019, op. cit., pozn. 217, s. 177.

získat pocit, že mají vůči robotům určité morální povinnosti.<sup>294</sup> Roboty je navíc v současné době možné užívat za jakýmkoliv účelem - tedy například jako sexuální objekty.<sup>295</sup> Tyto roboty je dokonce v dnešní době možné naprogramovat tak, aby simulovali znásilnění nebo vypadali jako malé děti.<sup>296</sup> Stejně tak může vlastník s umělou inteligencí libovolně nakládat, může ji tedy i libovolně zničit či ji vyhodit. Představme si výše zmíněný scénář, ale s tím rozdílem, že takový robot disponuje AGI, nicméně bez existence vědomí. Do jaké míry by bylo morální využívat takovou AGI jako sexuálního robota? A do jaké míry je morální tohoto robota vyhodit na smetiště? A v neposlední řadě - do jaké míry je vůbec morální sestrojovat roboty, kteří vypadají jako lidé?

Výše zmíněné jsou samozřejmě poměrně komplexní etické otázky. Jak již bylo zmíněno, tyto scénáře jsou v mnohém pouze sci-fi představa. Na druhou stranu jejich „hrůznost“ může naznačovat, že je dobré i s takovou vizí do budoucna počítat a mít předem připravený postoj, jak by se zákonodárce s tímto problémem, měl-li by nastat, vyrovnal. Jsou to navíc právě představy o humanoidních robotech (a snaha takové sestavit v praxi), které v myslích některých otevírají právě představy o robotech jako osobách a nutnosti je chránit.<sup>297</sup> Naopak, v představách jiných by ani tyto scénáře nic neměnily na pohledu, že umělá inteligence má být pouze objektem a předmětem vlastnictví, se kterým si vlastník může dělat, co chce.

### 3.6. Umělá inteligence jako otrok

V rámci hledání řešení jak pro závaznost jednání umělé inteligence, tak pro řešení její odpovědnosti, se objevují také návrhy, které se dají souhrnně označit za koncepci tzv. elektronického otroctví. I přestože se nedá říct, že by model otroctví umělé inteligence byl doslova stejný s její subjektivitou, má k ní stále poměrně blízko a z tohoto důvodu je podřazen do této části práce. Zastánci tohoto modelu poměrně důrazně upozorňují, že se nemá jednat o jakési moderní otroctví, pouze o aplikaci starého římskoprávního institutu na dnešní vztah mezi umělou inteligencí a jejím vlastníkem (případně jinou možnou osobou). Odpůrci

---

<sup>294</sup> Obdobně o tom trendu přehnané personifikace a jejích důsledků píše Bryson v BRYSON, Joanna J. Robots should be slaves. In: WILKS, Y. *Close engagements with artificial companions: key social, psychological, ethical and design issues*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 2010. ISBN 9789027249944, s. 63-74.

<sup>295</sup> Někteří tito roboti disponují umělou inteligencí, která jim umožní se učit a přizpůsobovat tak touhám svého vlastníka.

<sup>296</sup> GHOSH, Pallab. Sex robots may cause psychological damage. *BBC*. [online]. [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/science-environment-51330261>.

<sup>297</sup> Srov. BRYSON, Joanna J. Robots should be slaves. In: WILKS, Y. *Close engagements with artificial companions: key social, psychological, ethical and design issues*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 2010. ISBN 9789027249944, s. 63-74.

naopak argumentují zejména historickými a kulturními konotacemi, ke kterým může vést to, že lidé mají doma nějakou formu otroka.<sup>298</sup> Zároveň je nutné poznamenat, že tento koncept je spojován hlavně s elektronickými agenty, kteří jsou sami schopni uzavírat smlouvy. Je to tedy model uzpůsobený pro smluvní závazky vzniklé jednáním umělé inteligence.

Důvodů pro tuto aplikaci je zde hned několik. Za prvé, stoupenci tohoto možného řešení vidí paralelu mezi fungováním dnešní umělé inteligence a římskoprávními otroky. Ti, přestože byli považováni spíše za věc, stále disponovali poměrně významnou autonomií, stejně jako dnes umělá inteligence.<sup>299</sup> Otroci také byli v určitých případech způsobilí k právnímu jednání a mohli tedy uzavírat smlouvy, zastupovat svého pána nebo spravovat pánův majetek. Díky tomu hráli klíčovou roli v rámci obchodních vztahů, někteří dosáhli totiž na to, že mohli být obchodníky, bankéři nebo správci nemovitostí.<sup>300</sup> I v tom je možné tedy spatřovat poměrně významnou paralelu se současným využitím umělé inteligence. Za druhé, na rozdíl od varianty právní subjektivity zde nehrozí zneužitelnost tohoto institutu, protože by umělá inteligence v konečném důsledku stále byla odpovědností nějaké osoby, nejspíše vlastníka.<sup>301</sup> V konečném efektu by se tedy jednalo o jakousi novou formu právního zastoupení, tedy případu kdy by vlastník zmocnil umělou inteligenci, aby za něj jednala se třetími stranami.<sup>302</sup> Poslední výhodou této koncepce je to, že v jejím případě nehrozí žádný morální hazard pramenící z přílišné personifikace robotů. Jak konstatuje Bryson, měli bychom totiž spíše zajistit, že si je většina populace vědoma, že umělá inteligence je pouze stroj a nemá vědomí.<sup>303</sup> Naopak určitým problémem této koncepce je, že zde může na vlastníka dopadat poměrně těžké odpovědnostní břemeno. Ten totiž může odpovídat za jednání umělé inteligence i v případě, že chyba byla na straně výrobce.<sup>304</sup>

Co ovšem činí tuto koncepci tak atraktivní, je římskoprávní institut *peculia*. Peculium byl majetek, který pater familias svěřil svému otrokovi, případně svému synovi.<sup>305</sup> Pateru familias při tom k majetku zůstávalo vlastnické právo, zatímco otrok k němu měl pouze

---

<sup>298</sup> Srov. Ibid., s. 70.

<sup>299</sup> PAGALLO, Ugo., 2011, op. cit., pozn. 213, s. 348.

<sup>300</sup> Ibid., s. 351.

<sup>301</sup> Srov. BRYSON, Joanna J. Robots should be slaves. In: WILKS, Y. *Close engagements with artificial companions: key social, psychological, ethical and design issues*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 2010. s. 65.

<sup>302</sup> PAGALLO, Ugo., 2011, op. cit., pozn. 213, s. 347-348.

<sup>303</sup> Viz BRYSON, Joanna J. Robots should be slaves. In: WILKS, Y. *Close engagements with artificial companions: key social, psychological, ethical and design issues*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 2010. s. 70.

<sup>304</sup> PAGALLO, Ugo., 2011, op. cit., pozn. 213, s. 351.

<sup>305</sup> KINCL, Jaromír, Michal SKŘEJPEK a Valentin URFUS. *Římské právo*. Praha: C. H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1., s. 146.



faktický vztah a nabýval tak pro patera familias.<sup>306</sup> To umožňovalo paterovi familias podnikat obdobným způsobem, jako funguje dnešní společnost s ručením omezeným<sup>307</sup>, neboť pater familias odpovídal pouze do výše peculia a zároveň zde existovala určitá jistota pro smluvní partnery, že jejich závazek bude nějakým způsobem uspokojen.<sup>308</sup> Obdobně by tak dneska mohl fungovat obchodní model, ve kterém by vztah mezi vlastníkem byl řešen touto podobou zastoupení.

Kromě využití římskoprávních institutů se lze setkat i s návrhy na užití dnešní podoby institutu zastoupení. Ty se opět objevují zejména v literatuře zabývající se závazností jednání elektronických agentů. Důvodem je to, že jednání elektronického agenta ve své podstatě připomíná jednání zmocněnce, případně obchodního zástupce. Stejně jako užití římskoprávního institutu, působí toto řešení velice atraktivně a jednoduše. Někteří autoři ovšem upozorňují na to, že ve skutečnosti s sebou přináší více problémů než řešení. Důvodem je to, že institut zastoupení často vyžaduje, aby zmocněnec přijal zastoupení a zároveň byl osobou odlišnou od zastoupeného.<sup>309</sup> Institut zastoupení je v českém právu poměrně komplikovaně rozvětven do různých případů zastoupení, ať už se jedná o zastoupení smluvní, jiné než smluvní či případy zastoupení podnikatele. Obecně lze ale konstatovat, že zástupce je osobou, při zastupování projevuje svou vůli a je povinen jednat osobně. V případech smluvního zastoupení je pak nutný i jeho souhlas.<sup>310</sup> Bylo by tedy nutné, nejspíše právní fikcí, vyřešit problém chybějící vůle, případně souhlasu.<sup>311</sup> Z tohoto důvodu například Vládní analýza navrhuje, aby v případě elektronických agentů došlo k zakotvení speciálního ustanovení v OZ o platnosti jejich právního jednání.<sup>312</sup>

---

<sup>306</sup> Ibid.

<sup>307</sup> Viz KURKI, Visa Aj., 2019, op. cit., pozn. 217, s. 185.

<sup>308</sup> Ibid., s. 351-352.

<sup>309</sup> WEITZENBOECK, EMILY M. Electronic Agents and the Formation of Contracts. *International Journal of Law and Information Technology*. [online]. 2001, roč. 9, č. 3 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2173226>.

<sup>310</sup> DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol., 2016, op. cit., pozn. 95, s. 320-327.

<sup>311</sup> WEITZENBOECK, EMILY M. Electronic Agents and the Formation of Contracts. *International Journal of Law and Information Technology*. [online]. 2001, roč. 9, č. 3 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2173226>.

<sup>312</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejich aplikací v ČR. [online]. 2018 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 28.

Problematická je zde pak i situace, kdy by elektronický agent překročil „zástupčí oprávnění“ či se rozhodl pokyn uskutečnit nelegální cestou<sup>313</sup> (například by pokyn nákupu perspektivních akcií uskutečnil tak, že by za nejvýhodnější variantu vyhodnotil zvolit nelegální cestu, neboť by podstoupení rizika mohlo vést k lepšímu zisku). Právě z důvodu tohoto rizika se domnívám, že varianta institutu zastoupení i s peculiem dává větší smysl, než institut zastoupení samotný.

Přestože se domnívám, že tato koncepce, ať už založená na starých římskoprávních institutech či zastoupení samotném, dává smysl pro některé případy umělé inteligence, za její slabinu považuji to, že se jedná pouze o dílčí řešení. Jak bylo zmíněno výše, tato koncepce je uzpůsobena elektronickým agentům a případům, kdy by někdo využíval umělou inteligenci v kontraktačních vztazích. Neřeší ovšem jiné typy umělé inteligence, problematiku autorství a mimosmluvní odpovědnost pak pouze částečně. Na druhou stranu pokud se v současné době nacházíme v situaci, kdy pod pojem umělá inteligence spadá velké množství různorodé technologie, je cesta skrze dílčí právní úpravu jednotlivých typů nejspíše jediná možná.

### 3.7. Umělá inteligence jako americká LLC

Americký právník a programátor Shawn Bayern přišel s poměrně kreativním způsobem, jak udělit právní subjektivitu v podstatě komukoliv a čemukoliv (tedy klidně zvířeti či umělé inteligence), aniž by byla zapotřebí nějaká zásadní právní reforma. Alespoň tedy v rámci amerického právního řádu. Jeho řešení spočívá v tom, že by americká limited liability company fungovala jako schránka pro umělou inteligenci, a tím jí umožnila právně jednat.<sup>314</sup> Zapojení umělé inteligence do rozhodování právnické osoby při tom není až tak nereálné, jak by se na první pohled zdát. Důkazem toho je robot Vital, který byl v roce 2014 jmenován členem představenstva hongkongské společnosti Deep Knowledge. Důvodem proto byla jeho schopnost predikce dobrých investic.<sup>315</sup> Obdobně finská společnost Tieto jmenovala AI jménem Alicia T členkou manažerského týmu s hlasovacími právy s cílem zjistit, jak může pomoci spoluvytvářet rozhodnutí založené čistě na analýze dat.<sup>316</sup>

---

<sup>313</sup> WEITZENBOECK, EMILY M. Electronic Agents and the Formation of Contracts. *International Journal of Law and Information Technology*. [online]. 2001, roč. 9, č. 3 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2173226>.

<sup>314</sup> BAYERN, Shawn. The Implications of Modern Business – Entity Law for the Regulation of Autonomous Systems. *Stanford Technology Law Review*, 2015. č. 19, s. 93-112.

<sup>315</sup> PAGALLO, Ugo. Vital, Sophia, and Co.—The Quest for the Legal Personhood of Robots. *Information*, 2018, roč. 9, č. 9, s. 2013.

<sup>316</sup> Ibid.

Bayern svůj model umělé inteligence jakožto LLC zakládá na tom, že je v americkém právu možné, aby LLC existovala až 90 dní bez členů. Při tom tuto dobu je dle něj možné smluvně prodloužit.<sup>317</sup> Postup by byl následující (1) jediný společník založí jednočlennou LLC, ve které by byl současně statutárem, (2) tento společník by uzavřel operating agreement<sup>318</sup>, ve které by bylo stanoveno, že LLC bude jednat pouze na základě rozhodnutí umělé inteligence, (3) jediný společník ze společnosti vystoupí.<sup>319</sup> Výsledkem má být nová právní entita, v rámci které má umělá inteligence de facto subjektivitu.

Výhodou tohoto řešení je dle Bayerna zejména rychlost, protože není nutné čekat na žádnou změnu legislativy. Stejně tak tento koncept nevyžaduje žádnou debatu o tom, jakou míru autonomie umělé inteligenci přiznat.

Přestože je toto řešení jistě kreativní, je vymyšlené přímo pro americké právní prostředí. V rámci českého právního řádu tento model naráží na to, že není možné mít právnickou osobu bez členů nebo bez statutárního orgánu. Všechny právnické osoby korporátního typu totiž musejí mít alespoň jednoho člena. Fundace sice členy mít nemusí, nicméně stále mají statutární orgán, který disponuje s generálním jednatelským oprávněním. Nebylo by tedy vzhledem k povinnosti péče řádného hospodáře možné, aby se ten vždy řídil pouze rozhodnutím umělé inteligence. Na druhou stranu, statutární orgán obdobně nemůže ani slepě následovat pokyny společníků-lidí. V tomto směru se tudíž dá o umělé inteligenci jako osobě uvažovat obdobně jako v rámci výše zmíněného pragmatického modelu, nikoliv jako o entitě, která je plně schopna projevat nezávisle svoji vůli. Obávám se ovšem, že v momentě hybridního modelu právnické osoby-umělé inteligence založené na tomto modelu se obavy ze zneužití v případě odpovědnosti stávají o dost oprávněnějšími.

### 3.8. Dílčí závěr

Z výše uvedeného je patrné, že *subjektivizace* umělé inteligence je minimálně zdrojem obsáhlých akademických debat. Jedinečnost této technologie spočívající v její autonomii totiž přináší poměrně unikátní výzvu pro právo. I když je dnešní stav této technologii zatím v prvopočátcích, nedá se popřít to, že umělá inteligence skutečně sama jedná a sama se učí. A s tím se soukromé právo bude muset vypořádat. Snaha nalézt řešení této problematiky navíc nabourává klasický právní dualismus osob a věcí a otevírá tak i možnou debatu o tom, zdali nenadešel čas na poměrně radikální přepracování tohoto tradičního modelu. Umělá

---

<sup>317</sup> BAYERN, Shawn., 2015, op. cit., pozn. 314, s. 102.

<sup>318</sup> Právní dokument, který upravuje vlastnickou strukturu, práva a povinnosti členů a způsob řízení společnosti.

<sup>319</sup> BAYERN, Shawn., 2015, op. cit., pozn. 314, s. 101.

inteligence se totiž nedá snadno podřadit ani pod jednu z těchto kategorií. Pokud bychom tedy odpovídali na otázku, zda by umělá inteligence mohla být subjektem práva, tak se na základě poznatků z této kapitoly domnívám, že skutečně mohla, dáme-li stranou nutnost a náročnost legislativních změn. Přikláním se totiž k názoru, že osoba v právním smyslu je skutečně v mnohém pouze konstrukt a v konečném efektu je na nás, jak si ji jako institut v rámci práva nastavíme. Modelů pro umělou inteligenci pak bylo v této kapitole představeno hned několik. Na druhou stranu uznávám, že současná úroveň umělé inteligence i její společenské využití stále ještě nedosáhli té úrovně, že by bylo nutné vytvářet nový právní subjekt. Navíc současné extenzivní užití pojmu umělá inteligence zabraňuje přijetí jednotného legislativního řešení. Pokud bychom se skutečně vydali cestou odosobněných robotů a začali brát umělou inteligenci pouze jako velmi inteligentní nástroj, zdá se potom obnovení římskoprávních institutů, případně jiné užití institutu zastoupení, skutečně jako ideální řešení. V případě radikálnějšího řešení v podobě přiznání právní osobnosti se potom dostává do popředí otázka, co bychom přiznáním právní subjektivity umělé inteligenci skutečně získali a jak moc je to lepší model a řešení než dílčí úpravy umělé inteligence jako pouhé věci a předmětu. Ve všech případech ovšem časem bude nutné přijmout efektivní legislativní změny a přehodnotit stávající právní rámec se proto zdá v této chvíli téměř nevyhnutelné. O vhodné regulaci proto pojednává další kapitola.

#### 4. Právní úprava umělé inteligence v budoucnu

Jak je patrné z předchozích kapitol, umělá inteligence vnáší do práva celou řadu nových otázek a otevírá debatu o tom, zda by se na ni právní řád neměl adaptovat. Názory na to přitom nejsou jednotné a liší se již v odpovědi na základní otázku, zdali je skutečně nutné přistupovat k právním změnám. Populární cestou se proto stala zejména analogie současných právních institutů. Domnívám se ovšem, že na základě výše uvedeného není cesta pouhé analogie vhodná, neboť umělá inteligence disponuje s naprosto odlišnými vlastnostmi než dosud známé technologie, a to zejména díky své autonomii. Takto například nelze samořiditelné auto srovnávat s běžným autem, zvířetem či dokonce ani s jiným softwarem.<sup>320</sup> Navíc, i za předpokladu, že se technologický vývoj nebude dramaticky posouvat, současná úroveň umělé inteligence otevírá nemálo problematických otázek, se kterými je třeba se vypořádat.<sup>321</sup> Toho si je vědoma i česká vláda, která považuje za žádoucí novelu občanského zákoníku se zakotvením platnosti právního jednání autonomního inteligentního softwarového agenta či novelu autorského zákona, která by specifikovala ochranu výtvorů AI.<sup>322</sup> Ať už k tomu v budoucnu dojde, nebo ne, momentálně se nacházíme ve fázi hledání odpovědí, vzniku nesčetných analýz a legislativních dokumentů a žádného konkrétního řešení. Jen Evropská komise publikovala od roku 2016 přes 222 dokumentů týkajících se umělé inteligence.<sup>323</sup> Velké množství analýz a protichůdných názorů bez jasné odpovědi při tom může vést k prohlubování právní nejistoty, protože adresáti práva nemají jednoznačnou odpověď na to, jak přesně mají postupovat. Kloním se nicméně k tomu, že obecně je nezbytné se regulací umělé inteligence zabývat, a to i rizikem, že cesta k řešení bude zdlouhavá, neboť žádoucí je především regulace vhodná, nikoliv unáhlená. Cílem této kapitoly proto bude nastínit, jaká by měla být regulace umělé inteligence a jakým směrem se nejspíše bude právní úprava v budoucnu ubírat.

---

<sup>320</sup> Více k tomuto viz POLČÁK, Radim., 2018, op. cit., pozn. 12, s. 23-24.

<sup>321</sup> GUIHOT, M.; MATTHEW, A. F.; SUZOR, N., 2017, op. cit., pozn. 22, s. 419.

<sup>322</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 7.

<sup>323</sup> ŠTĚDRŇ, Bohumír a kol. *Právo a umělá inteligence*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-803-7, s. 152.

#### 4.1. Regulace nových technologií

Regulace nových technologií obecně s sebou přináší hned několik problémů, které lze vztáhnout i na umělou inteligenci. Největším z nich je otázka toho, jak udržet krok s technologickým vývojem, neboť rychlý vývoj technologií překonává všechny snahy o jejich regulaci.<sup>324</sup> Stížnosti na to, že je právní řád pozadu a neodpovídá současnému stavu vědy a techniky, jsou časté a nevyhýbají se ani českému prostředí. To například kritizoval Radim Polčák, když konstatoval, že „*Naše zákonné právo se stále myšlenkově pohybuje někde mezi začátkem a koncem průmyslové revoluce.*“<sup>325</sup> Obecně se lze setkat také s názorem, že v důsledku snahy o to udržet krok s technologickým vývojem, jsme postaveni před dilema toho, zdali jít cestou technologické neutrality, nebo právní jistoty.<sup>326</sup> Hlavní výzvou je v tomto směru vyhledat určitou rovnováhu a vytvořit regulaci, která není vázána na konkrétní technologii, je udržitelná a zároveň poskytuje dostatečnou právní jistotu.<sup>327</sup> V případě AI se lze ovšem setkat i s přístupem zcela opačným. Jak bylo zmíněno v první části této práce, dle *One Hundred Year Study* je naopak lepším řešením zaměřit se na dílčí odvětví spíše než na jednotnou úpravu.<sup>328</sup> K tomuto přístupu se přikláním také, neboť se domnívám, že v dnešní době existují přílišné rozdíly mezi různými technologiemi, a proto je dle mého názoru vlastní regulace umělé inteligence mnohem vhodnější a naplní tak i další požadavky rozebrané níže.

K prvně zmíněnému problému přistupuje i další problém regulace nových technologií, a to její načasování. Existují obavy, že předčasná regulace může omezit technologický vývoj. Stejně tak je možné se setkat i s názory, že tento vývoj může zbrzdit naopak nedostatečná existující právní úprava.<sup>329</sup> Domnívám se, že najít řešení v tomto směru se zdá ještě náročnější. Nevhodná *ex ante* regulace může vést k naprosté nepoužitelnosti, následná regulace ovšem může přijít až příliš pozdě.

Dalším problémem je nutnost znalosti technologií ze strany legislativců. Guihot v tomto trefně poznamenává, že „*Aby bylo možné regulovat umělou inteligenci, musí*

---

<sup>324</sup> GUIHOT, Michael.; MATTHEW, Anne.; SUZOR, Nicolas., 2017, op. cit., pozn. 22, s. 421.

<sup>325</sup> JANUŠ, Jan. Kdo ponese odpovědnost za jednání robotů? *Česká pozice*. [online]. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/kdo-ponese-odpovednost-za-jednani-robotu.A160825\\_012009\\_pozice-tema\\_lube](https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/kdo-ponese-odpovednost-za-jednani-robotu.A160825_012009_pozice-tema_lube).

<sup>326</sup> LEENES, R., PALMERINI, E., KOOPS, B-J., BERTOLINI, A., et al. Regulatory challenges of robotics: Some guidelines for addressing legal and ethical issues. *Law, Innovation and Technology*. [online]. 2017, č. 9 (1) [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17579961.2017.1304921>, s. 7.

<sup>327</sup> Ibid.

<sup>328</sup> STONE, Peter; BROOKS, Rodney a kol. Artificial Intelligence and Life in 2030. *One Hundred Year Study on Artificial Intelligence: Report of the 2015-2016 Study Panel*, Stanford University, Stanford, CA. [online]. září 2016 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <http://ai100.stanford.edu/2016-report>, s. 48.

<sup>329</sup> LEENES, R., PALMERINI, E., KOOPS, B-J., BERTOLINI, A., et al. 2017, op. cit., s. 7.

*regulační orgány pochopit ji i potenciální rizika, která představuje.*<sup>330</sup> K tomuto dodává, že v případě nových technologií již státy nedisponují veškerými potřebnými informacemi a zdroji potřebnými pro regulaci a musí se proto spoléhat na informace z technologického průmyslu.<sup>331</sup> Nakonec posledním problémem je globální přesah. Umělá inteligence (ale i další technologie) je vyvíjena a používána po celém světě. Ve světě 21. století navíc dochází k propojování právních řádů a vytváření pravidel na nadnárodní úrovni. V tomto směru sama česká vláda v rámci Analýzy právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence uvádí, že „České právo je limitováno zejména závislostí na vývoji na poli mezinárodního a zejména evropského práva.“<sup>332</sup>

Z výše uvedeného je možné identifikovat několik požadavků na optimální regulaci nových technologií. Ideální regulace by měla držet krok s vývojem, nebýt příliš obecná ani konkrétní, být včasná a v souladu s evropským, případně mezinárodním, právem. K obdobnému závěru dochází také Guihot, když konstatuje, že „Regulátoři musí najít optimální střední cestu mezi regulací, která je neúčinná, protože nedokáže udržet krok s inovací a regulací, která je příliš obecná na to, aby byla v konkrétních případech smysluplná.“<sup>333</sup> Právě díky těmto poměrně náročným požadavkům v případě umělé inteligence (a nových technologií obecně) se stále častěji objevují volání po uplatnění nových regulatorních technik. Za určitý vzor toho, jak by ideální přístup k regulaci robotů a umělé inteligence měl vypadat, bývá považována speciální japonská zóna Tokku. Jedná se o zónu zaměřenou na testování a vývoj robotů, která vytváří ideální prostředí pro soužití lidí a robotů a zároveň tak umožňuje v praxi sledovat všechna bezpečnostní a odpovědnostní rizika.<sup>334</sup> Tato zóna byla zřízena v roce 2003 a jednalo se o místo, kde byli poprvé testováni dvounozí roboti přímo na veřejných prostranstvích.<sup>335</sup> Obdobné zóny, ovšem v mnohem menším rozsahu, se začaly objevovat v dalších místech. V italském městečku Peccioli například vznikla zóna, ve které byli volně testováni dva autonomní roboti DustCar sloužící ke sběru odpadu. Cílem experimentu bylo zjistit, jaká silniční úprava by byla potřeba v případě plného zapojení těchto

---

<sup>330</sup> GUIHOT, Michael.; MATTHEW, Anne.; SUZOR, Nicolas., 2017, op. cit., pozn. 22, s. 393.

<sup>331</sup> Ibid., s. 427.

<sup>332</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejich aplikací v ČR. [online]. 2018 [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 57.

<sup>333</sup> GUIHOT, Michael.; MATTHEW, Anne.; SUZOR, Nicolas., 2017, op. cit., pozn. 22, s. 421.

<sup>334</sup> WENG, Yueh-Hsuan a kol. Intersection of „Tokku“ Special Zone, Robots and the Law: A Case study on Legal Impacts to Humanoid Robots. International Journal of Social Robotics, 2015, č. 7, s. 841-842.

<sup>335</sup> Ibid., s. 842.

robotů.<sup>336</sup> Poměrně časté jsou pak dnes různé zóny pro testování samořiditelných aut, které lze najít v různých částech světa.

Mezi další často zmiňované přístupy k regulaci umělé inteligence patří regulace založené na rizicích<sup>337</sup>, smart regulace<sup>338</sup> či regulatorní sandboxy<sup>339</sup>, za který se domnívám, že se dá považovat právě výše zmíněná zvláštní zóna Tokku. Právě k regulatorním sandboxům se hlásí také Vládní analýza, podle které „*Do budoucna bude vhodné zvážit vytvoření regulatorních sandboxů, tj. chráněných prostředí pod dohledem regulátora, v nichž by probíhal výzkum a vývoj AI, a dále datových trustů, které by obsahovaly data bez právních omezení pro trénování inteligentních systémů a vývoj nových aplikací.*“<sup>340</sup> Možné využití regulatorních sandboxů následně zmiňuje Národní strategie pro umělou inteligenci, nicméně zatím pouze s cílem vypracovat analýzu, která by zjistila, zdali je takové testovací prostředí v podmínkách českého práva možné.<sup>341</sup> I přesto, že s těmito myšlenkami souhlasím, je na místě obava, jak moc jsou v českém prostředí reálné. Umím si představit užití regulatorních sandboxů například v menším rozsahu, jako byl případ městečka Peccioli, nicméně vznik nějaké alternativy Tokku je u nás spíše nereálný. Na druhou stranu na úrovni EU už se užití této metody ve větší míře jeví jako velmi pravděpodobné, obzvláště s ohledem na to, že tato metoda již byla využívána v některých členských státech v případě finančních inovací.<sup>342</sup> Co je ovšem nutno tomuto přístupu vytknout, je, že jde v mnohém proti požadavku včasnosti, neboť může přinášet výsledky až v dlouhodobějších horizontech. Na druhou stranu se jedná nejspíše o nejšetnější přístup, který s sebou nepřináší přehnanou a příliš přísnou regulaci. I vzhledem k tomu, že vývoj umělé inteligence neprobíhá natolik turbulentně, jak by se mohlo zdát, je po zvážení všech aspektů nejlepším řešením.

---

<sup>336</sup> Ibid., s. 846.

<sup>337</sup> Tzv. risk-based regulation, viz GUIHOT, Michael.; MATTHEW, Anne.; SUZOR, Nicolas., 2017, op. cit., pozn. 22, s. 438-44.

<sup>338</sup> Ibid

<sup>339</sup> Ibid, s. 443.

<sup>340</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. Technologická agentura České republiky, České Vysoké učení technické v Praze. [online]. 2018. [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 7.

<sup>341</sup> Národní strategie umělé inteligence v České republice. [Online]. 2019 [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/umela-inteligence/NAIS\\_kveten\\_2019.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/umela-inteligence/NAIS_kveten_2019.pdf), s. 34.

<sup>342</sup> EVROPSKÝ ORGÁN PRO CENNÉ PAPIŘY A TRHY. *Report: FinTech: Regulatory Sandboxes and Innovation Hubs.* [online]. 2018 [cit. 2020-06-11] Dostupné z: [https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc\\_2018\\_74\\_joint\\_report\\_on\\_regulatory\\_sandboxes\\_and\\_innovation\\_hubs.pdf](https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc_2018_74_joint_report_on_regulatory_sandboxes_and_innovation_hubs.pdf), s. 16.



## 4.2. Soukromoprávní odpovědnost a umělé inteligence jako regulační výzva

Jak bylo uvedeno v úvodní části této práce, problematika občanskoprávní odpovědnosti ve vztahu k umělé inteligenci není primárním tématem této práce. Nicméně v případě regulace a budoucí podoby práva se jedná o jedno z nejdiskutovanějších témat, možná dokonce o úplně nejdiskutovanější. Poměrně intenzivně se tomuto tématu věnuje Evropská unie, která se snaží v této oblasti vybudovat „*prostředí důvěry a odpovědnosti*“ a z tohoto důvodu se snaží vyhodnotit, zdali je legislativní rámec v oblasti bezpečnosti a odpovědnosti na úrovni členských států a EU vhodný či zda existují nějaké regulační mezery.<sup>343</sup> Tento požadavek pak EU dále rozvíjí v rámci Bílé knihy, ve které předpokládá vytvoření tzv. „*ekosystému důvěry*“<sup>344</sup>. Za účelem jeho vytvoření pak identifikuje rizika týkající se mj. bezpečnosti a režimu odpovědnosti a navrhuje příslušné zdokonalení legislativního rámce. Konkrétně Bílá kniha zmiňuje nutnost zdokonalení právní úpravy podmínek pro uplatnění nároku na náhradu škody nebo režimu odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku.<sup>345</sup> V českém právním prostředí je pak běžné, že se většina právníků snaží najít cestu odpovědnosti umělé inteligence skrze aplikaci různých skutkových podstat v OZ. Objevují se tak přirovnání například k odpovědnosti za jednání zvířat či dětí<sup>346</sup>, případně snahy o aplikaci odpovědnosti z provozní činnosti, případně z provozu zvláště nebezpečného<sup>347</sup>, a dále pak odpovědnost za vadu věci, výrobku<sup>348</sup> nebo u samořiditelných automobilů se nabízí také odpovědnost za škodu z provozu dopravních prostředků.<sup>349</sup> To vede k dojmu, že je vlastně možné na umělou inteligenci aplikovat všechno a nic. Nejspíše i z tohoto důvodu doporučuje Vládní analýza vytvoření výkladových pravidel k některým skutkovým podstatám.<sup>350</sup>

---

<sup>343</sup> SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Umělá inteligence pro Evropu. COM/2018/237 final. [online]. 25. 4. 2018 [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=51625](http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51625), s. 16-17.

<sup>344</sup> BÍLÁ KNIHA o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře. COM/2020/65 final. [online]. 19. 2. 2020 [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf), s. 3.

<sup>345</sup> Ibid., s. 12-15.

<sup>346</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 24.

<sup>347</sup> TOMÍŠEK, Jan. Jaký je ideální model odpovědnosti za autonomní systém? *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 18 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/10452>, s. 42-44.

<sup>348</sup> Ibid., s. 44-46.

<sup>349</sup> PROCHÁZKA, Jan. Autonomní vozidla a odpovědnost za škodu. [online]. 2. 8. 2018 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.dreport.cz/blog/autonomni-vozidla-a-odpovednost-za-skodu/>.

<sup>350</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 24.

Z výše uvedených důvodů bych ráda na tomto místě ráda provedla menší okrajové shrnutí dosavadního poznání v této oblasti, neboť přímo souvisí s povahou umělé inteligence v rámci současného soukromého práva. Obdobně jako na regulaci technologií obecně, i v případě soukromoprávní odpovědnosti existují různé, často i protichůdné, požadavky na její podobu. Klíčovou otázkou zde je to, kdo má nést náklady náhrady škody v případě, že dojde ke škodě způsobené AI.<sup>351</sup> V rámci hledání řešení se pak objevuje snaha neklást přehnané nároky na výrobce či vlastníka, poskytovat dostatečnou ochranu poškozenému, spravedlivě rozdělit rizika a současně nebránit výzkumu a vývoji AI.

V souvislosti s budoucí úpravou odpovědnosti se nejčastěji setkáváme se dvěma instituty – *objektivní odpovědností a pojištěním*. Vytvoření institutu odpovědnosti spojeného s pojištěním nevyklučuje ani Vládní analýza, a to zejména s ohledem na vývoj na půdě EU.<sup>352</sup> Lze tedy poměrně důvodně předpokládat, že minimálně s jedním (pravděpodobně ale s oběma, vzhledem k tomu, že se mají vzájemně doplňovat) z těchto institutů se v souvislosti s regulací umělé inteligence v budoucnu setkáme.

#### 4.2.1. Objektivní odpovědnost

Historie vzniku objektivní odpovědnosti je spjata s technologickým pokrokem 19. století, ve kterém již klasická subjektivní odpovědnost založená na institutu zavinění přestala být dostačující.<sup>353</sup> Konkrétně se v té době jednalo o riziko spojené s rozvojem železnic. V roce 1838 tak byla v Prusku zavedena objektivní odpovědnost za škodu provozovatelů železnice.<sup>354</sup> Hlavní myšlenkou tohoto konceptu je přenesení rizika vzniku újmy na osobu, která má z výkonu rizikové činnosti prospěch.<sup>355</sup> V souvislosti s umělou inteligencí se pak požadavek na objektivní odpovědnost objevuje v celé řadě dokumentů. Například Expertní skupina pro právní odpovědnost a nové technologie v rámci svých zjištění uvádí, že objektivní odpovědnost je vhodným nástrojem v případě rizik, která představují nové digitální

---

2020-06-10]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 59.

<sup>351</sup> VLADECK, David. C. Machines without Principals: Liability Rules and Artificial Intelligence. *Washington Law Review*, 2014, roč. 89, s. 129.

<sup>352</sup> KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. [online]. 2018 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf), s. 59.

<sup>353</sup> BEZOUŠKA, Petr. § 2895 [Náhrada nezaviněné újmy]. In: HULMÁK, Milan a kol., 2014, op. cit., pozn. 138, s. 1500.

<sup>354</sup> TUNC, André, ed. *International Encyclopaedia of Comparative Law: Torts, Pt.1 Installment 11 (International Encyclopedia of Comparative Law)*. Springer, 1983. ISBN 9789024727872, s. 49.

<sup>355</sup> BEZOUŠKA, Petr. § 2895 [Náhrada nezaviněné újmy]. In: HULMÁK, Milan a kol., 2014, op. cit., pozn. 138, s. 1500.

technologie.<sup>356</sup> K tomu ovšem dodává, že tuto odpovědnost by měla nést osoba, která má kontrolu nad rizikem spojeným s provozem digitálních technologií a která z jejich provozu má zisk.<sup>357</sup>

V případě umělé inteligence se obecně objevují dva návrhy. Jedním z nich je objektivní odpovědnost v případě veškeré AI, která má zajistit lepší postavení poškozeným. Druhým řešením je pak varianta certifikace bezpečnosti umělé inteligence, která by diferenciovala jednotlivé AI. V rámci tohoto systému by výrobci či prodejci umělé inteligence se získaným certifikátem měli možnost zprostit se odpovědnosti, zatímco necertifikovaní by podléhali absolutní objektivní odpovědnosti.<sup>358</sup>

Hlavním problémem v případě objektivní odpovědnosti je otázka, kdo by ji měl nést. Jako odpověď se nabízí hned několik možností – vývojář, výrobce či vlastník nebo uživatel. S tím souvisí také další problém tohoto přístupu – ačkoliv je výhodný pro poškozeného, pro vývojáře či výrobce může být naopak zatěžující a může vést k útlumu vývoje.<sup>359</sup> Všechny tyto faktory bude muset tudíž vzít zákonodárce v potaz a bude se muset snažit spravedlivou rovnováhu. Je tedy důvodné očekávat, že na konkrétní podobu řešení si budeme ještě nějakou dobu počkat. Zároveň je pravděpodobné, že v prvopočátcích vždy dojde k tomu, že nějaká strana nebude s tímto řešením spokojená. Pokud je ovšem smyslem objektivní odpovědnosti, aby poskytovala dostatečnou ochranu práv poškozených a současně motivovala provozovatele různých rizikových činností k co nejvíce bezpečnému počínání<sup>360</sup>, pak je v současné době objektivní odpovědnost nejlepším řešením a je pochopitelné, že se tak hojně objevuje v rámci úvah o budoucí regulaci AI.

#### 4.2.2. Pojištění

Dalším frekventovaným návrhem pro řešení otázky odpovědnosti je zavedení povinného pojištění odpovědnosti. Často se objevuje zejména v dokumentech EU týkajících se umělé inteligence. Důvodem toho je, že se tento návrh objevil již v Usnesení Evropského

---

<sup>356</sup> EXPERT GROUP ON LIABILITY AND NEW TECHNOLOGIES – NEW TECHNOLOGIES FORMATION. Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies. [online]. 2019 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeetingDoc&docid=36608>, s. 6.

<sup>357</sup> Ibid.

<sup>358</sup> SCHERER, Matthew U., 2016, op. cit., pozn. 15, s. 393-394.

<sup>359</sup> EXPERT GROUP ON LIABILITY AND NEW TECHNOLOGIES – NEW TECHNOLOGIES FORMATION. Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies. [online]. 2019 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeetingDoc&docid=36608>, s. 26-27.

<sup>360</sup> BERAN, Karel a kol., 2018, op. cit., pozn. 137, s. 141.

parlamentu v roce 2017, ve kterém Evropský Parlament uvedl, že „složitou otázku určení odpovědnost za škodu způsobenou roboty s vyšší mírou autonomie by bylo možné vyřešit vytvořením povinného systému pojištění, jako je tomu již dnes v případě automobilů“<sup>361</sup> a následně vyzval Komisi k tomu, aby zvažila „vznik případného povinného systému pojištění pro jednotlivé kategorie robotů, v němž budou mít výrobci nebo vlastníci robotů povinnost uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou jejich roboty, podobně jako je tomu u pojištění automobilů“<sup>362</sup>. Jak ovšem důvodně uvádí Expertní skupina pro právní odpovědnost a nové technologie, samotné pojištění by nemělo být jediným řešením odpovědnostní problematiky, zejména protože může vést ke snižování bezpečnosti a důvěryhodnosti umělé inteligence.<sup>363</sup>

Hlavním důvodem, proč se pojištění v souvislosti s regulací umělé inteligence tak často objevuje v různých stanoviskách, je zejména to, že může poskytnout poškozeným lepší záruky náhrady škody.<sup>364</sup> Jako jeho hlavní nevýhoda bývá naopak uváděno, že v praxi bude pojištění příliš nákladné a v důsledku toho pak budou produkty s umělou inteligencí pro uživatele příliš drahé.<sup>365</sup> Další otázkou spojenou s pojištěním potom zůstává, který subjekt by měl být pojištěným. Setkat se dá jak s návrhem, že výrobce, tak vlastník, jak demonstruje návrh v Usnesení Evropského Parlamentu výše. Domnívám se, že otázka zavedení povinného pojištění ovšem závisí nejprve na vyřešení toho, který subjekt vůbec bude odpovědný. Nemá totiž smysl, aby byl například pojištěn vlastník, pokud by ze zákona měl být za vzniklou škodu odpovědný výrobce.

### 4.3. Zavedení elektronické osoby

Část třetí této práce byla věnována analýze různých modelů právní subjektivity pro umělou inteligenci. I přestože toto řešení je poměrně originální a v mnohém přelomové, je otázkou, jak moc je výhodné a zdali dosažený efekt bude skutečně žádoucí. Udělením právní

---

<sup>361</sup> USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku. 2015/2103(INL), [online]. [cit. 2020-06-16]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+PDF+V0//CS>, bod 56.

<sup>362</sup> Ibid., bod 59. písm. a).

<sup>363</sup> EXPERT GROUP ON LIABILITY AND NEW TECHNOLOGIES – NEW TECHNOLOGIES FORMATION. Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies. [online]. 2019 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeetingDoc&docid=36608>, s. 30.

<sup>364</sup> Ibid., s. 4.

<sup>365</sup> TOMÍŠEK, Jan. Jaký je ideální model odpovědnosti za autonomní systém? *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 18 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/10452>, s. 36-37.

subjektivity by totiž umělá inteligence získala jak práva, tak povinnosti. Navíc, jak bylo zmíněno již ve třetí kapitole této práce, v současné době zavedení tomuto institutu brání také poměrně silný odpor právní veřejnosti. I na půdě EU, kde tento návrh poprvé zazněl, následně nezískal žádnou podporu.

Na základě výše uvedeného se domnívám, že zavedení institutu elektronické osoby (či jiného obdobného institutu) je ještě hrdnou daleké budoucnosti. I přestože je nynější právní úprava v mnohém nedokonalá, současný stav vědy a techniky je na úrovni, kdy má člověk nad umělou inteligencí stále ještě významnou kontrolu a je schopen ji ovládnout. Umělá inteligence navíc slouží zejména k průmyslovému využití a přináší svým výrobcům a vlastníkům užitek a zisk. Minimálně v oblasti odpovědnosti bychom tedy měli být za svůj výtvar odpovědni, vytvářet ho s největší mírou opatrnosti a nesnažit se přenést svou vlastní odpovědnost jinam. V případě odpovědnosti je tedy možné dosáhnout požadovaných cílů například vytvořením nových skutkových podstat, které by lépe reflektovali problematiku dokazování příčinné souvislosti. V kontextu ostatních případů, kdy se o udělení právní subjektivity umělé inteligenci uvažuje, taktéž existují i mírnější varianty řešení. Například zavedení speciálních ustanovení týkající se zastoupení elektronickými agenty nebo úprava autorského zákona tak, aby i umělá inteligence mohla být autorem (případně aby autorství náleželo jejímu vlastníku či výrobcu). Je sice pravda, že tím dochází k tříštění jednotlivých úprav, nicméně v případě, že by skutečně došlo k legislativním změnám, se velkému množství změn stejně nejspíše nikdy nevyhneme. Zároveň je ale nutné poznamenat, že tento stav se může v budoucnu změnit, a to díky neustálému vývoji této technologie. Jakmile začne docházet k masovému využívání umělé inteligence doprovázené jejím neustále autonomnějším chováním a postupným zvyšováním případů vyžadujících řešení kontrakčních či odpovědnostních otázek, bude nejspíše nutné k legislativní změně a vytvoření institutu elektronické osoby v nějaké podobě přistoupit.

Za zcela jiný je případ ovšem považují snahy o vytvoření humanoidních robotů. Pokud by se skutečně podařilo vytvořit plně uvědomělého robota, nebezpečně připomínajícího člověka, potom by udělení práv a povinností této entitě bylo dle mě morální povinností, a to i přesto, že je možné, že bychom si nikdy nebyli jistí, zda robot skutečně disponuje vědomím. V tomto případě se nicméně domnívám, že by se debata spíše měla točit ohledně morálnosti tohoto počínání (tedy vytváření humanoidních robotů), než kolem vytváření možné budoucí právní subjektivity. Navíc se jedná o mnohem větší sci-fi než ostatní případy. Otázku vzniku elektronické osoby bych tedy uzavřela tím, že v současné době nestojí otázka tolik na tom,

zda ji v rámci právního řádu vytvořit lze (to se domnívám, že skutečně ano), ale na tom, zda je to v současné době nutné a účelné. Což si myslím, že stále ještě není.

## **Závěr**

Umělá inteligence je v současné době jedním z nejfrekventovanějších společenských i vědních témat. Společně s jejím vývojem můžeme v budoucnosti očekávat její rozšíření do všech sfér života člověka. Navíc díky jejímu neustálému vývoji se budeme nejspíše setkávat s jejími stále sofistikovanějšími formami a možná i někdy v budoucnu dosáhneme na AGI. Z těchto důvodů jí začalo věnovat pozornost i právo, které se snaží s touto technologií vypořádat a hledá cesty, jak ji vhodně regulovat. Hlavním cílem této práce bylo nabídnout obsáhlejší analýzu soukromoprávní problematiky spojené s umělou inteligencí zejména se zaměřením na otázku udělení právní subjektivity, ale také rozboru umělé inteligence *de lege lata* a i metod její možné regulace.

Problematika práva a umělé inteligence začíná už při její samotné definici. Umělá inteligence v současné době nemá žádnou univerzálně přijímanou definici, a to ani mimo obor práva. To je problematické zejména z toho důvodu, že právo neví, na co přesně má jeho regulace dopadat. Porozumění podstatě a fungování této technologie je přitom klíčové pro správnou aplikaci právních institutů. Umělou inteligenci je možné obecně považovat za software, který je schopen na základě získaných dat sám činit rozhodnutí a jednat. Z tohoto důvodu patří mezi další aspekty umělé inteligence, se kterými je potřeba se vypořádat, její autonomie a charakter černé skříňky. To má své důsledky zejména v oblasti soukromoprávní odpovědnosti, ale také při úvahách, zda by se umělá inteligence neměla stát třetím subjektem práva.

První položenou otázkou této práce bylo, jaké je postavení umělé inteligence v současném českém soukromém právu. Jak bylo rozebráno v druhé kapitole této práce, v současné době je umělá inteligence pouhým objektem práva. Při podrobnější analýze a kategorizaci pak dojdeme k závěru, že umělá inteligence může být v českém právu považována za věc, výrobek, službu či autorské dílo. Spornou otázkou zůstává, zda může být umělá inteligence autorským dílem i věcí zároveň. Dle mého názoru ano, a to zejména vzhledem k úmyslu zákonodárce umožnit velmi široké pojetí věci při současném naplnění všech zákonných atributů věci. Dalším problémem je pak klasifikace čistě softwarové umělé inteligence jako výrobku, neboť za ten jsou nejspíše dle současné právní úpravy považovány pouze věci hmotné. Podřazení umělé inteligence pod kategorii věci, případně výrobku, přitom

může mít důsledky ve sféře soukromoprávní odpovědnosti, neboť na tom závisí, zdali bude možné užít skutkových podstat škody způsobené věcí a škody způsobené vadou výrobku. Vedle toho může být praktickým důsledkem i to, jaká smlouva bude k AI uzavřena, tedy zda smlouva kupní či licenční. Navíc charakter umělé inteligence jakožto objektu právních vztahů má své limity v rámci právního řádu. Jednak je spornou otázka, jak by mělo být posuzováno jednání tzv. elektronických agentů vzhledem k absenci jejich vůle z pohledu práva. A jednak vznikají obavy, že vzhledem k autonomii umělé inteligence vzniká přílišná odpovědnost zátěž na straně uživatelů, výrobců či vlastníků. Z tohoto důvodu se objevují i úvahy nad tím, zdali by umělá inteligence neměla mít právní subjektivitu. Umělá inteligence díky své schopnosti sama jednat totiž může zdánlivě připomínat člověka, tedy z pohledu práva fyzickou osobu. To, zdali by mohla být umělá inteligence osobou, bylo předmětem druhé otázky této práce.

Na základě provedené analýzy se domnívám, že základem pro možné udělení právní subjektivity umělé inteligenci je vnímání osob v právním smyslu jako pouhých umělých právních konstruktů (tedy jakožto Kočky Šklíby). K tomuto pak přistupují další dvě podmínky. První z nich je vývojové stádium umělé inteligence, tedy by podmínkou bylo, aby umělá inteligence disponovala vyšší mírou autonomie. Druhou podmínkou pak je existence důvodu pro toto udělení. Důvody pak existují v současné době dva – morální a pragmatický. Z morálních důvodů by bylo nutné umělé inteligenci udělit subjektivitu v případě, že by disponovala vědomím obdobným tomu lidskému. Smyslem této subjektivity by pak bylo poskytnout jí zejména právní ochranu. V případě pragmatického důvodu je pak udělení právní subjektivity založené na čistě praktických důvodech výhodných pro člověka. Subjektivita by totiž řešila případy platnosti právního jednání elektronických agentů, náhrady škody způsobené umělou inteligencí či problematiku autorství děl AI vytvořených. Odpovědí na to, zdali by umělá inteligence mohla mít status osoby v právním smyslu, je potom, že ano. Nicméně i přestože je vytvoření nové právní osoby v mnohém lákavé, domnívám se, že na něj ještě nenadešel čas. Dnešní umělá inteligence je stále ještě v počátcích a člověk nad ní má (a měl by mít) kontrolu. V případě odpovědnostní problematiky by tedy mělo cílem být vyrábět co nejbezpečnější produkty disponující umělou inteligencí a nesnažit se odpovědnost přenést jinam. Existují navíc mírnější varianty řešení právních otázek, než je zavedení nového subjektu, které jsou schopny si poradit s ostatními otázkami, tedy s autorstvím či jednáním elektronických agentů. S postupným technologickým vývojem ovšem nejde vyloučit, že někdy v budoucnu nenajde čas na vytvoření jednoho z těchto modelů.

Poslední položenou otázkou je, zdali je současná právní úprava dostatečná, nebo je zapotřebí nová regulace. I přestože se o regulaci umělé inteligence poměrně hojně diskutuje, zatím v tomto směru nedošlo k žádným zásadním změnám a existuje i poměrně silný proud, který by rád tuto otázku řešil pomocí pouhé analogie současných právních institutů. Jak ale bylo v rámci této práce několikrát poukázáno, existují v rámci českého práva jisté mezery. Pokud k těmto mezerám přidáme postupný technologický vývoj umělé inteligence a její stále masovější využití společností, tak se dle mého názoru nějaké formě regulace dříve nebo později nevyhneme. Vhodným nástrojem regulace se potom jeví tzv. regulatorní sandboxy. Ty totiž umožňují současné testování této technologie i legislativních řešení přímo v praxi. Současně se umělá inteligence stala poměrně klíčovým tématem na půdě Evropské unie. V dokumentech vycházejících z jejích orgánů či expertních skupin se pak stále častěji objevují návrhy na uplatnění objektivní odpovědnosti a zavedení povinného pojištění. Je tedy důvodné očekávat, že právě tyto návrhy v budoucnu ovlivní i český právní řád a s těmito instituty se v souvislosti s umělou inteligencí setkáme.

Na závěr zbývá jen konstatovat, že umělá inteligence je momentálně velkým tématem. Za její atraktivitou můžeme jistě hledat jak lidskou fascinaci příběhy o stvoření, tak značkou propagaci této technologie ze strany technologických gigantů v posledních letech a onen pocit, že jsme na dosah vytvoření oné přelomové technologie. Jestli se ovšem vize naplní a skutečně nás čeká velký technologický pokrok, ukáže až budoucnost, neboť vývoj této technologie se nedá nijak predikovat. Ze současného pohledu je ovšem důležité, abychom na tento okamžik byli jako společnost připraveni.



## Seznam použitých zkratek

<b>AI</b>	Umělá inteligence
<b>AGI</b>	Umělá obecná inteligence (anglicky Artificial General Intelligence)
<b>AI HLEG</b>	High-level Expert Group on Artificial Intelligence (česky Odborná skupina na vysoké úrovni pro umělou inteligenci)
<b>AZ</b>	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
<b>BGB</b>	Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník)
<b>BGH</b>	Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr)
<b>Bílá kniha</b>	WHITE PAPER On Artificial Intelligence – A European Approach to Excellence and Trust. COM(2020) 65 final.
<b>EU</b>	Evropská unie
<b>GDPR</b>	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES
<b>Komise</b>	Evropská komise
<b>Národní strategie umělé inteligence</b>	Národní strategie umělé inteligence v České republice
<b>One Hundred Year Study</b>	One Hundred Year Study on Artificial Intelligence: Report of the 2015-2016 Study Panel
<b>OZ</b>	Zákon č. 89/2020 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
<b>Patentový zákon</b>	Zákon č. 527/1990 Sb., Zákon o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů
<b>Směrnice o odpovědnosti za vadné výrobky</b>	Směrnice Rady ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky

**Směrnice o právní ochraně počítačových programů**

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů

**Soudní dvůr**

Soudní dvůr Evropské unie

**Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace**

United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts

**Úřad**

Evropský patentový úřad

**Usnesení Evropského parlamentu o občanskoprávních pravidlech pro robotiku**

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku (2015/2103(INL))

**Vládní analýza**

Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence

**WIPO**

Světová organizace duševního vlastnictví

## Seznam použitých zdrojů

### 1. Seznam použité literatury

ALHEIT, Karin. The Applicability of the EU Product Liability Directive to Software. *The Comparative and International Law Journal of Southern Africa*, 2001, roč. 32, č. 4. ISSN 00104051.

BARFIELD, Woodrow a Ugo PAGALLO, ed. *Research Handbook on the Law of Artificial Intelligence*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2018. ISBN 978 1 78643 904 8.

BATHAEE, Yavar. The Artificial Intelligence Black Box and the Failure of Content and Causation. *Harvard Journal of Law & Technology*, 2018, roč. 31, č. 2.

BATHAEE, Yavar. The Artificial Intelligence Black Box and the Failure of Intent and Causation. *Harvard Journal of Law and Technology*.

BAYERN, Shawn. The Implications of Modern Business – Entity Law for the Regulation of Autonomous Systems. *Stanford Technology Law Review*, 2015. č. 19. ISSN 10984267.

BEKEY, George A. *Autonomous Robots: From Biological Inspiration to Implementation and Control (Intelligent Robotics and Autonomous Agents series)*. Cambridge: MIT Press, 2017. ISBN 978-0262534185.

BERAN, Karel. *Pojem osoby v právu: (osoba, morální osoba, právnická osoba)*. Praha: Leges, 2012. ISBN 9788087576069.

BERAN, Karel a kol. *Právní jednání a odpovědnost právnických osob po rekodifikaci českého soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-043-4.

BEZOUŠKA, Petr, HAVEL, Bohumil, HULMÁK a kol. Pět let poté: Nové soukromé právo v předškolním věku. *Právní rozhledy*. 2019, č. 1.

BOSTROM, Nick. *Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies*. Oxford: Oxford University Press, 2014. ISBN 978-0-19-873983-8.

CALO, Ryan. Robots as Legal Metaphors. *Harvard Journal of Law & Technology*, 2016, roč. 30, č. 1. ISSN 08973393.

DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových: právo duševního vlastnictví v systému soukromého práva a výzvy informační*. 2019. ISBN 9788087975961.

DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Díl první, Obecná část*. Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3

FAIRFIELD, Joshua. *Owned: Property, Privacy, and the New Digital Serfdom*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. ISBN 978-1107159358.

FRANKISH, Keith. *The Cambridge Handbook of Artificial Intelligence*. Cambridge University Press, 2014. ISBN 9781139046855.

GUIHOT, Michael.; MATTHEW, Anne.; SUZOR, Nicolas. Nudging robots: Innovative solutions to regulate artificial intelligence. *Vanderbilt Journal of Entertainment & Technology Law*, 2017, č. 20(2). ISSN 15363872.

HARARI, Yuah. *Homo Deus: Stručné dějiny zítřka*. Leda, 2017. ISBN 978-80-7335-502-9.

HARARI, Yuval. *21 Lessons for the 21st Century*. Great Britain: Jonathan Cape, 2018. ISBN 978-1-78733-087-0.

HOLCOVÁ, Irena a kol. *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8.

CHALOUPKOVÁ, Helena; HOLÝ, Petr. *Autorský zákon. Komentář*. 5. vydání. Praha. C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-671-5.

CHLOUPEK Vojtěch; HARTVICOVÁ, Kateřina a kol. *Patentový zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-268-7.

KANT, Immanuel. *Metaphysics of Morals*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 2. Vydání. ISBN 9781316091388.

KINCL, Jaromír, Michal SKŘEJPEK a Valentin URFUS. *Římské právo*. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-031-1.

KOLAŘÍKOVÁ, Linda. Odpovědnost (za) robota aneb právo umělé inteligence. *Bulletin Advokacie*. 2018, č. 3.

KRAUSOVÁ, Alžběta. Status elektronické osoby v evropském právu v kontextu českého práva. *Právní rozhledy*, 2017, č. 20.

KURKI, Visa Aj, PIETRZYKOWSKI, Tomasz. *Legal personhood - animals, artificial intelligence and the unborn*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2017. ISBN 978-3-319-53461-9.

KURKI, Visa Aj. *A Theory of Legal Personhood*. Oxford University Press, 2019. ISBN 978-0198844037.

LAVICKÝ, Petr, a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání, Praha. C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.

LIU, Han-Wei, LIN, Ching-Fu, CHEN, Yu-Jie. Beyond State v Loomis: artificial intelligence, government algorithmization and accountability. *International Journal of Law and Information Technology*. ISSN 14643693.

LOCKE, John. *Eseje o lidském rozumu*. Praha: Svoboda, 1984.

MAISNER, Martin, a kol. *Základy softwarového práva*. Praha. Wolters Kluwer, a.s., 2011. ISBN 978-80-7357-638-7.

MIKEŠ, Stanislav. Vybrané otázky odpovědnosti za škodu způsobenou autonomním vozidlem. *Právní rozhledy*, 2018, č. 13-14.

- NAFFINE, Ngaire. Who are law's persons from cheshire cats to responsible subjects. *Modern Law Review*, 2003, č. 66(3). ISSN 00267961.
- NILSSON, Nils J. *Quest for Artificial Intelligence: A History of Ideas and Achievements*. Velká Británie: Cambridge University Press, 2009. ISBN 9780521122931, s. 388.
- PAGALLO, Ugo. Killers, Fridges, and Slaves: a Legal Journey in Robotics. *AI & Society*, 2011, roč. 26, č. 4. ISSN 09515666.
- PEREIRA, Joao P. Alves; GRANADOS, Belén. Portugal chapter. In: BENSOUSSAN, Alain; BENSOUSSAN, Jeremy. *Comparative handbook: robotic technologies law (Lexing - Technologies avancées & Droit)*. Éditions Larcier, 2016. ISBN 978-2804490096.
- POLČÁK, Radim. Odpovědnost umělé inteligence a informační útvary bez právní osobnosti. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 11.
- RODRÍGUEZ de las HERAS BALLELL, Teresa. Legal Challenges of artificial intelligence: modeling the disruptive technologies and assessing their possible legal impact. *Uniform Law Review*, 2019, roč. 24 (2), s. 303.
- RUSSELL, Stuart; NORVIG, Peter. *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. 3. vydání. New Jersey: Prentice Hall, 2009, ISBN 978-0136042594.
- SCHERER, Matthew U. Regulating Artificial Intelligence Systems: Risks, Challenges, Competencies, and Strategies. *Harvard Journal of Law & Technology*, 2016, roč. 29, č. 2. ISSN 08973393.
- ŠTĚDRONĚ, Bohumír a kol. *Právo a umělá inteligence*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-803-7.
- TEGMARK, Max. *Life 3.0: Being Human in the Age of Artificial Intelligence*. United States of America: Pinguin Books, 2017. ISBN 978-0-14-198180-2.
- TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. *Autorský zákon, Komentář*. 2. vydání. Praha. C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.
- TELEC, Ivo. Držba Informací. *Právní rozhledy*, 2014, č. 4.
- TUNC, André, ed. *International Encyclopaedia of Comparative Law: Torts, Pt.1 Installment 11 (International Encyclopedia of Comparative Law)*. Springer, 1983. ISBN 9789024727872.
- VLADECK, David. C. Machines without Principals: Liability Rules and Artificial Intelligence. *Washington Law Review*, 2014, roč. 89. ISSN 00430617.
- WENG, Yueh-Hsuan a kol. Intersection of „Tokku“ Special Zone, Robots and the Law: A Case study on Legal Impacts to Humanoid Robots. *International Journal of Social Robotics*, 2015, č. 7.
- WILKS, Y. *Close engagements with artificial companions: key social, psychological, ethical and design issues*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 2010. ISBN 9789027249944.

## 2. Seznam použitých internetových zdrojů

ANGWIN, Julia, LARSON, Jeff. Machine Bias. *ProPublica*. [online]. [cit. 2020-02-09] Dostupné z: <https://www.propublica.org/article/machine-bias-risk-assessments-in-criminal-sentencing>.

Artificial Intelligence and Copyright. [online]. 2017 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: [https://www.wipo.int/wipo\\_magazine/en/2017/05/article\\_0003.html](https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2017/05/article_0003.html).

ASHFORD, Warwick. GDPR a challenge to AI black boxes. *Computer Weekly*. [online]. 2020 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.computerweekly.com/news/252452183/GDPR-a-challenge-to-AI-black-boxes>.

Asilomarské principy výzkumu AI. V roce 2018 Kalifornie přijala tyto principy a začlenila je tak do svého právního řádu. [online]. [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://futureoflife.org/ai-principles/?cn-reloaded=1>.

BALKE, Tina. The conclusion of contracts by software agents in the eyes of the law. [online]. 2008 [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: [https://www.researchgate.net/publication/221456172\\_The\\_conclusion\\_of\\_contracts\\_by\\_software\\_agents\\_in\\_the\\_eyes\\_of\\_the\\_law](https://www.researchgate.net/publication/221456172_The_conclusion_of_contracts_by_software_agents_in_the_eyes_of_the_law).

BÍLÁ KNIHA o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře. COM/2020/65 final. [online]. 19. 2. 2020 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf).

Classical AI: Umělá inteligence otvírá nové obzory nejen v umění. [online]. 2015. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://partner.ihned.cz/c1-66332910-classical-ai-umela-inteligence-otvira-nove-obzory-nejen-v-umeni>.

ČECH, Pavel. Definice umělé inteligence dle Expertní skupiny na umělou inteligenci. *Právní prostor*. [online]. 2019 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/definice-umele-inteligence-dle-expertni-skupiny-na-umelou-inteligenci>.

DIBLÍK, Jan. Právo pro dobu robotů a umělé inteligence. *eprávo.cz*. [online]. 16. 4. 2019 [cit. 2020-02-09] Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravo-pro-dobu-robotu-a-umele-inteligence-109181.html>

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze). [online]. [cit. 2020-06-29]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

EPO publishes grounds for its decision to refuse two patent applications naming a machine as inventor. [online]. 2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.epo.org/news-issues/news/2020/20200128.html>.

EUROPEAN COMMISSION. Evaluation of Council Directive 85/374/EEC on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products. Final Report [online]. 2018 [2020-27-05].

Dostupné z: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d4e3e1f5-526c-11e8-bc1d-01aa75ed71a1/language-en>.

EVROPSKÝ ORGÁN PRO CENNÉ PAPIRY A TRHY. *Report: FinTech: Regulatory Sandboxes and Innovation Hubs*. [online]. 2018 [cit. 2020-06-11] Dostupné z: [https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc\\_2018\\_74\\_joint\\_report\\_on\\_regulatory\\_sandboxes\\_and\\_innovation\\_hubs.pdf](https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/jc_2018_74_joint_report_on_regulatory_sandboxes_and_innovation_hubs.pdf).

EXPERT GROUP ON LIABILITY AND NEW TECHNOLOGIES – NEW TECHNOLOGIES FORMATION. Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies. [online]. 2019 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeetingDoc&docid=36608>.

GALAJDOVÁ, Dominika. Artificial Intelligence as a New Challenge for Software Law. *European Journal of Law and Technology*. [online]. 2019, roč. 10, č. 1 [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: <http://ejlt.org/article/view/675/915>.

GHOSH, Pallab. Sex robots may cause psychological damage. *BBC*. [online]. [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/science-environment-51330261>.

GREENOUGH, John. 10 million self-driving cars will be on the road by 2020. *Business Insider*. [online]. 2016 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/report-10-million-self-driving-cars-will-be-on-the-road-by-2020-2015-5-6>.

Grounds for the EPO decision of 27 January 2020 on EP 18 275 174. [online]. 2020 [cit. 2020-02-23]. Bod 26-27. Dostupné z: <https://register.epo.org/application?documentId=E4B63OBI2076498&number=EP18275174&lng=en&npl=false>.

GUADAMUZ, Andres. Do Androids Dream of Electric Copyright? Comparative analysis of originality in artificial intelligence generated works. *Intellectual Property Quarterly*. [online]. 2017, č. 2 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2981304](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2981304)

HAVLÍČEK, Karel. Právo není dostatečně připravené na příchod umělé inteligence. *Česká pozice*. [online]. 10. 2. 2019 [cit. 2020-02-09] Dostupné z: [http://ceskapozice.lidovky.cz/tema/pravo-neni-dostatecne-pripravene-na-prichod-umele-inteligence.A190205\\_150416\\_pozice-tema\\_lube](http://ceskapozice.lidovky.cz/tema/pravo-neni-dostatecne-pripravene-na-prichod-umele-inteligence.A190205_150416_pozice-tema_lube).

HIGH-LEVEL EXPERT GROUP ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE. A Definition of AI: Main Capabilities and Disciplines: Definition developed for the purpose of the AI HLEG's [online]. 2019 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=56341](https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=56341).

IHALAINEN, Jani. Computer creativity: artificial intelligence and copyright. *Journal of Intellectual Property Law*. [online]. 2018, č. 13(9) [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpy031>. ISSN 17471532.

IVANOVSKÁ, Natálie. Umělá inteligence a odpovědnost za škodu. *Právní prostor*. [online]. 25. 6. 2017 [cit. 2020-02-09] Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/umela-inteligence-a-odpovednost-za-skodu>.

JANUŠ, Jan. Kdo ponese odpovědnost za jednání robotů? *Česká pozice*. [online]. 26. 8. 2016 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: [https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/kdo-ponese-odpovednost-za-jednani-robotu.A160825\\_012009\\_pozice-tema\\_lube](https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/kdo-ponese-odpovednost-za-jednani-robotu.A160825_012009_pozice-tema_lube).

KELSEY, Piper. It's 2020. Where are our self-driving cars?. *Vox*. [online]. 2020 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.vox.com/future-perfect/2020/2/14/21063487/self-driving-cars-autonomous-vehicles-waymo-cruise-uber>.

KRATOCHVÍLOVÁ, Kateřina. Potřebujeme „robot“ právo? Legislativa pro umělou inteligenci je v jednání. *Právní rádce*. [online]. 2017 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://pravniciradce.ihned.cz/c1-65683190-potrebuje-roboti-pravo-legislativa-pro-umelou-inteligenci-je-v-jednani>.

KRAUSOVÁ, A.; MATEJKA, J.; IVANČO, A. a kol. Výzkum potenciálu rozvoje umělé inteligence v České republice: Analýza právně-etických aspektů rozvoje umělé inteligence a jejích aplikací v ČR. Technologická agentura České republiky, České Vysoké učení technické v Praze. [online]. 2018 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018\\_final.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/AI-pravne-eticka-zprava-2018_final.pdf).

LEENES, R., PALMERINI, E., KOOPS, B.-J., BERTOLINI, A., et al. Regulatory challenges of robotics: Some guidelines for addressing legal and ethical issues. *Law, Innovation and Technology*. [online]. 2017, č. 9 (1) [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17579961.2017.1304921>.

LOHR, Steve. Facial Recognition Is Accurate, if You're a White Guy. *NY Times*. [online]. 2020 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/02/09/technology/facial-recognition-race-artificial-intelligence.html>.

McCARTHY, John. What is artificial intelligence. [online]. 2007 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.pdf>.

MYŠKA, Matěj a Jan ZIBNER. Umělá inteligence jako aktuální výzva právu aneb právo pro 21. Století. [online]. 2018 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/2019/04/11/umela-inteligence-vyzva-autorstvi/>.

MYŠKA, Matěj. Nový občanský zákoník a licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [online]. 2014, č. 4, s. 295-304 [cit. 2020-06-28]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5359>.

Národní strategie umělé inteligence v České republice. [online]. 2019 [cit. 2020-06-11]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/umela-inteligence/NAIS\\_kveten\\_2019.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/umela-inteligence/NAIS_kveten_2019.pdf).

PAGALLO, Ugo. Vital, Sophia, and Co.—The Quest for the Legal Personhood of Robots. *Information*. 2018, roč. 9, č. 9. ISSN 20782489.



PROCHÁZKA, Jan. Autonomní vozidla a odpovědnost za škodu. [online]. 2. 8. 2018 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.dreport.cz/blog/autonomni-vozdila-a-odpovednost-za-skodu/>.

Revised Issues Paper on Intellectual Property Policy and Artificial Intelligence. [online]. 2020 [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: [https://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/wipo\\_ip\\_ai\\_2\\_ge\\_20/wipo\\_ip\\_ai\\_2\\_ge\\_20\\_1\\_rev.pdf](https://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/wipo_ip_ai_2_ge_20/wipo_ip_ai_2_ge_20_1_rev.pdf).

RIHTAR, Kevin. Product Liability Through the Prism of EU Law. *HARMONIUS Journal of Legal and Social Studies in South East Europe*. [online]. 2014 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2391518](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2391518).

SAMPLE, Ian. Powerful antibiotic discovered using machine learning for first time. *The Guardian*. [online]. 2020 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2020/feb/20/antibiotic-that-kills-drug-resistant-bacteria-discovered-through-ai>.

SAWERS, Paul. Chinese court rules AI-written article is protected by copyright. *Venture Beat*. [online]. 2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://venturebeat.com/2020/01/10/chinese-court-rules-ai-written-article-is-protected-by-copyright/>.

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ: Umělá inteligence pro Evropu. COM/2018/237 final. [online]. 25. 4. 2018 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc\\_id=51625](http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51625).

SMITH, Bryant. Legal Personality. *Yale Law Journal*. [online]. 1928 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=3259&context=ylj>. ISSN 00440094.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Umělá inteligence k tématu Umělá inteligence – dopady umělé inteligence na jednotný trh (digitální), výrobu, spotřebu, zaměstnanost a společnost. [online]. 31. 5. 2017 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016IE5369&from=IT>.

STONE, Peter; BROOKS, Rodney a kol. Artificial Intelligence and Life in 2030. *One Hundred Year Study on Artificial Intelligence: Report of the 2015-2016 Study Panel*, Stanford University, Stanford, CA. [online]. září 2016. [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <http://ai100.stanford.edu/2016-report>.

ŠTÍPA, Martin. Umělá inteligence a odpovědnost za škodu aneb redefinování zákonů robotiky, část I. *Právní prostor*. [online]. 2. 6. 2017 [cit. 2020-02-09] Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pravo-it/umela-inteligence-a-odpovednost-za-skodu-aneb-redefinovani-zakonu-robotiky-cast-i>.

ŠTÍPA, Martin. Umělá inteligence a odpovědnost za škodu aneb redefinování zákonů robotiky, část II. *Právní prostor*. [online]. 13. 6. 2017 [cit. 2020-02-09] Dostupné z:

<https://www.pravniprostor.cz/clanky/pravo-it/umela-intelligence-a-odpovednost-za-skodu-aneb-redefinovani-zakonu-robotiky-cast-ii>.

ŠTÍPA, Martin. Umělá inteligence a odpovědnost za škodu aneb redefinování zákonů robotiky, část III. *Právní prostor*. [online]. 3. 7. 2017 [cit. 2020-02-09] Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pravo-it/umela-intelligence-a-odpovednost-za-skodu-aneb-redefinovani-zakonu-robotiky-cast-iii>.

The timeline of e-personhood: a hasty assumption or a realistic challenge?. [online] 25. 4. 2019 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.maastrichtuniversity.nl/blog/2019/04/timeline-e-personhood-hasty-assumption-or-realistic-challenge>.

TOH, Michelle. Singapore deploys robot 'dog' to encourage social distancing. *CNN*. [online]. 2020. [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2020/05/08/tech/singapore-coronavirus-social-distancing-robot-intl-hnk/index.html>.

TOMÍŠEK, Jan. Jaký je ideální model odpovědnosti za autonomní systém? *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 18 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/10452>.

TOMÍŠEK, Jan. Software jako věc v režimu nového občanského zákoníku. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2014, č. 9 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5021>.

URBAN, Martin. *Umělá inteligence a odpovědnost za její jednání*. Praha, 2019. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního.

USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku. 2015/2103(INL), [online]. [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+PDF+V0//CS>.

WEITZENBOECK, Emily M. Electronic Agents and the Formation of Contracts. *International Journal of Law and Information Technology*. [online]. 2001, roč. 9, č. 3 [cit. 2020-05-27]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2173226>.

WOOTSON, Cleve. Saudi Arabia, which denies women equal rights, makes a robot a citizen. *Washington Post*. [online]. 2017 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/innovations/wp/2017/10/29/saudi-arabia-which-denies-women-equal-rights-makes-a-robot-a-citizen/>.

ZIBNER, Jan. Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence. *Revue pro právo a technologie*. [online]. 2018, č. 17 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>.

### **3. Seznam použitých právních předpisů**

Bürgerliches Gesetzbuch

Intelligent Robots Development and Distribution Promotion Act, Act no 13744

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, čj. OVA 1170/19.

Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb.

Směrnice Rady ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky.

United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts.

Všeobecná deklaráce lidských práv.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 222/2009 Sb., Zákon o volném pohybu služeb.

Zákon č. 527/1990 Sb., Zákon o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2020 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 90/2012 Sb., Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

#### **4. Seznam použité judikatury**

Nález Ústavního soudu, sp. zn. ÚS I. ÚS 312/05.

Rozsudek BGH ze dne 15. 11. 2006 XII ZR 120/04.

# **Umělá inteligence jako výzva pro soukromé právo**

## **Abstrakt**

Předmětem této diplomové je soukromé právo a umělá inteligence. Hlavním cílem této práce je analýza soukromoprávních aspektů umělé inteligence a zhodnocení současné právní úpravy ve vztahu k této technologii. Práce se proto zejména zabývá postavením umělé inteligence v rámci současného práva a možným udělením statusu elektronické osoby. Dále se pak věnuje otázce vhodné regulace umělé inteligence v budoucnu. První část práce je věnována primárně pojmu umělé inteligence, jejímu významu pro společnost a právo a jejím rizikům. Primárním cílem této kapitoly je seznámení čtenáře s fungováním umělé inteligence jako technologie s přihlédnutím k jejím odlišnostem oproti jiným technologiím, zejména k její autonomii. Druhá část práce je pak zaměřena na kritický rozbor umělé inteligence z hlediska současného práva, podle kterého je možné umělou inteligenci považovat za věc v právním smyslu, výrobek či autorské dílo. Část této kapitoly je také věnována problematice ochrany děl či vynálezů vytvořených umělou inteligencí a v souvislosti s tím úvahám o umělé inteligenci jakožto autorovi či původci vynálezu. Dále je pak pozornost věnována také problematickým otázkám současné právní kategorizace umělé inteligence, jejím důsledkům a návrhu možných legislativních změn v tomto směru. Třetí kapitola pak představuje stěžejní část celé práce. Jejím obsahem je analýza osob a návrhy možných alternativních modelů pro právní subjektivitu umělé inteligence. Jako hlavní východiska jsou představeny dva možné modely osoby pro umělou inteligenci – jeden pragmatický a druhý morální. Okrajově jsou zmíněny i jiné možné koncepce, jako aplikace římskoprávních institutů otroctví a peculia či americké LLC. Čtvrtá část práce se zaměřuje na regulaci umělé inteligence. Důraz je zde kladen zejména na regulatorní sandboxy. Konkrétně je potom v této části řešena možná budoucí úprava odpovědnosti a pojištění.

**Klíčová slova: umělá inteligence, umělá inteligence a právo, software, právní subjektivita, elektronická osoba**

## **Artificial intelligence as a challenge to private law**

### **Abstract**

The subject of this master thesis is private law and artificial intelligence. The main goal of this thesis is the analysis of private law aspects of artificial intelligence and the evaluation of current laws regarding this technology. Therefore, the thesis mainly deals with the legal status of artificial intelligence within the current law and the possible granting of the status of an electronic person. It also deals with the issue of appropriate regulation of artificial intelligence in the future. The first part of the thesis is focused primarily on the concept of artificial intelligence, its importance for society and law and its risks. The primary goal of this chapter is to acquaint the reader with the functioning of artificial intelligence as a technology, while considering its differences from other technologies, especially its autonomy. The second part of the thesis is then focused on a critical analysis of artificial intelligence in terms of current law, according to which artificial intelligence can be considered a thing in the legal sense, a product or an author's work. Part of this chapter is also focused on the issue of protection of works or inventions created by artificial intelligence and on the considerations of artificial intelligence as the author or inventor. Furthermore, attention is also paid to problematic issues of the current legal categorization of artificial intelligence, its consequences and the proposal of possible legislative changes in this sense. The third chapter then represents a key part of the whole thesis. It consists of analysis of legal persons and proposals for possible alternative models for the legal subjectivity of artificial intelligence. The main outcomes are two possible models of a person for artificial intelligence - pragmatic and moral. Marginally, other possible concepts are also mentioned, such as the application of the Roman law institutes of slavery and peculium or the American LLC. The fourth part of the thesis focuses on the regulation of artificial intelligence. The emphasis here is mainly on regulatory sandboxes. Specifically, this section addresses the possible future regulation of liability and insurance.

**Klíčová slova: artificial intelligence, artificial intelligence and law, software, legal personhood, electronic person**